

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti: Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes		Segédszerkesztő: BENEDEK MIHÁLY őrnagy
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342.	Megjelenik: minden hónap 1-én és 15-én Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A legnagyobb tolvajok.

Meglopják a gyermeket, a szülőket, a Dnyeszternél harcoló honvédek, Téged, mindnyájunkat. Nem drágaköveket és értékpapírokat tüntetnek el, hanem a legmindennapibb létfenntartási szükségleteket, bárminek nevezik is azokat. Nem azért, mert maguk is éhesek, vagy rongyosak, hanem, hogy másoknak ne jusson, vagy ne jusson elég. Tisztában vannak azzal, hogy az élethalálharcban nem csak katonai sikerek kelljenek, hanem erkölcsi és gazdasági felkészültség, szívósság, amelyek a rendet és nyugalmat termik a nemzet izmai közé. Az anyagtolvajlás módja az elrejtés, a drágítás és tulajdonképpen célja elorozni Belőled és valamennyiünk-ből azt az ellenállási erőt, amely az ő vesztük. Ez az erő egyszer már elveszett a nemzetből, 1918-ban, akkor is az ő munkájuk eredményeképpen és az elhullott erő felett ők jártak diadaltáncot, mert sok-ezeréves álmaikat vélték elérkezettnek a nemzet megrongcsolt teste felett.

Ezt akarják megismételni, mert nyugtalanítják őket a nemzet nyugalma. Szeretnék viszontlátni Messiásukat, a zavart, az egyéni és nemzeti ellenállási készség megbillenését és ezek mögött az éhes arcokat és rongyos alakokat. Nincs alattomos és aljas eszköz, amit ne használnának fel törekvéseikben. A közellátás érdekeit veszélyeztető bűncselekmények statisztikájában ők az elsők, az árulár, drágító, halmozó és uzsorás betyárvilág vezetői között ők trónolnak.

Ezek a tolvajok, ezek az aknarakók a falusi szatmárcsüzetek elnyűtt levegőjéből épp úgy néznek a szegényes házakra és lakóira, mint a városi bérházak és vállalatokból: sokezeréves gyűlölettel, hideg ravaszsággal, ugyanazzal a gonddal és örömvárással, mint 1918-ban. Nincs különbség köztük, csak annyi, hogy az egyik ragaszkodik ősi faji és vallási előírásaihoz, a másik nem. Az egyik apró, szürke pók és apró áldozatokra les, a másik melegővi madárpók-óriás, válogatja áldozatait, csak ennyi a különbség, de abban egyek, hogy mindkettő kegyetlen és vérszomjas. Tiszalókon vagy Dombóváron, Moszkvában, vagy máshol vannak-e, mindegy.

Elnek a gazda, iparos és tisztviselő panaszaiban és nincs fülüknek kedvesebb, mint a panaszkodás, meglapulva lesnek a bor magas árában, az elorzott, vagy eldugott áruk között, a piacokon és mindenütt és nem kell másokat keresni a délvidéki kommunista szervezkedésben, vagy a franciaországi szabotázs esetekben sem és hosszas nyomozás nélkül meg lehet mondani, hogy az újvidéki csendőrbajtársra kilőtt revolvertöltényeket is ők adták, ők irányították. Ha nincs burgonya a piacon, vagy ejtőernyősök szállanak a földre, a háttérben ők állnak és lesnek.

A katonai sikerek hallatára talán sápadtabbak lesznek egy árnyalattal, ugyanakkor azonban, egy és ugyanabban a pillanatban — itt és Dombóváron, vagy máshol, mindenütt, — összeszorul szőrös kezük, a foguk megcsikordul és újabb ösztönzést kapnak.

Titkos rádióállomás igazgatja őket és rejtelmes érintkezési jeleik vannak, ezzel kapcsolódnak egymáshoz. Sokezeréves ösztön viszi cselekedeteiket s ez van abban is, ha Előtted alázatosabban hajlanak meg vagy köszönnék, ez harci eszközeik közé tartozik.

Várják egyre seregeiket, a nélkülöző, megriadt, nyugtalanító tömegeket, ez volna a legszebb díszkíséret részükre, erre vágnak a drága vagy eldugott kenyér minden darabkájában és ezeknek a seregeknek elkínzott arcára vágyódnak.

Teljesen mindegy előttük, hogy a nemzet ön-maga számára mit épített a múlt háború és összeomlás óta, közömbös, hogy fillérekből és szenvedésekből mily mélyen gyökerezett a magyar élet vissza a magyar földre, felsőbbbségesen mosolyognak a magyar jövő tervei hallatára, egésszen véve tehát a múlt, jelen és jövő küzdelmei, törekvései, áldozatai és eszméi mind ellenség előttük, amelyeknek letiprására összefognak jobban, mint valaha.

A gyermeket, a szülőket, a Dnyeszternél harcoló honvédek, a fizikai életlehetőségekben és a lelki erejükben megtörni, ez a célja ezeknek az aknarakóknak, azért kell a csendőrnek messze a falu felé emelkedve szétnézni a portákon, a mezőkön, a gyártelepeken. Állítjuk, hogy többet használ a nemzet egyetemenek, ha ezeket a tolvajokat kiemeli, ha véghez velük a maguk tolvajlási körében, mintha olykor egy-egy bűncselekmény nyomozásánál nem tud eredményt felmutatni. Többet használ, mert a mai idők főbenjáró bűncselekményei ezek a fizikai és lelki tolvajlások, amelyek közül egyetlen-egynek sem szabad kiderítetlenül maradnia. Így derül világossá az aljas munkára és fény a nemzet életére.

A csendőrügyész feladata és működése.

Írta: Dr. SOÓS KÁROLY hb. főhadnagy.

A csendőrség felügyelőjének, valamint a csendőrkerületi parancsnokoknak az igazságügyi szerve: az ügyész. Az alábbiakban a „csendőrkerület parancsnokának ügyésze” (a továbbiakban röviden a „csendőrügyész”) feladatát és működését kívánom megvilágitani.

A csendőrügyésznek két főfeladata van:

1. a bűnvádi eljárások megindítása és lefolytatása és
2. a nőstülési ügyek intézése.

Feladata még a csendőrügyésznek, hogy a kerületi parancsnokoknak fegyelmi és jogi kérdésekben, azaz igazságügyi szakkérdésekben indítványokkal szolgáljon.

Jelen cikkemben csupán az első főfeladattal, a bűnvádi eljárások megindításával és lefolytatásával fogok foglalkozni.

A csendőrügyész kizárólag a csendőrség „legénységi állományába” tartozó egyénei ellen hivatott bűnvádi eljárás lefolytatására. A csendőrség tisztikarának tagjai ellen tett feljelentések miatti eljárásra a csendőrség felügyelőjének ügyésze illetékes.

Ha valamely csendőr ellen feljelentés (kivizsgáló jelentés) érkezik, a csendőrkerületi parancsnok, mint illetékes parancsnok:

a) „előzetes megállapításokat” rendel el a katonai bűnvádi perrendtartás (rövidítve: Kbp.) 137. § 3. bekezdése alapján, ha kétséges, hogy az eset büntetőbíró-

sági üldözésre alkalmas-e. Ennek foganatosításával, ha csekélyebb jelentőségű ügyről van szó, az illetékes osztályparancsnokot bízta meg, ha pedig súlyosabb természetű bűncselekmény miatt tettek feljelentést, a kivizsgálást az ügyésszel foganatosítja. Ez utóbbi esetben beszélünk „ügyészi” előzetes megállapításokról;

b) „nyomozó eljárást” rendel el a Kbp. 137. § 1. bekezdése alapján, ha valakit valamely bűncselekmény gyanúja terhel. Ennek foganatosításával rendszerint az ügyészt bízta meg, amikor is „ügyészi” nyomozó eljárásról beszélünk. Ha azonban az eset homályossága, a bűncselekmény súlyossága, vagy pedig más nyomós ok miatt (ilyen nyomós ok pl.: ha túlnyomórészt oly nyomozati cselekmények szüksége fog előreláthatólag felforrni, amelyeket csak bíróság végezhet; ilyenek pl.: tanúk megesketése, táviratok, levelek vagy egyéb küldemények lefoglalása stb.) a bírói nyomozás mutatkozik szükségesnek, az illetékes parancsnok a Kbp. 143. §-a alapján bármikor utasíthatja az ügyészt, hogy a nyomozó eljárást engedje át az illetékes bíróságnak s ekkor nevezzük az eljárást „bírói” nyomozó eljárásnak; végül

c) „közvetlen vádemelést” rendel el az illetékes parancsnok, ha már a közigazgatási kivizsgálás során (azaz a kivizsgáló jelentéssel) tisztázást nyert, hogy terhelt a feljelentés tárgyává tett bűncselekményt elkövette, tehát a további nyomozásra már nincs szükség.

Szükségesnek tartom tisztázni itt azt, hogy aki ellen feljelentést tettek, azt az eljárás különböző szakában hogyan nevezzük. Azt, aki ellen a feljelentést megtették, „gyanusított”-nak nevezzük addig, amíg ellene előzetes megállapítások vannak folyamatban; „terhelt”-

Arad.

— Október 6. —

A mult ködén át, őszi ég alatt
Örök nagy gyászán felkísért Arad.

Arad, az örök magyar temető:
Gyászos multunkra emlékeztető.

Arad, az élő magyar siralom:
Tizenhárom megszentelt sírhalom.

Melyek felett mindig borús az ég
S a magyar bánat örökmécse ég.

A magyar bánat örökmécse gyúl,
Fellángolván a néma hant alul.

E néma hant reményünk' élteti
S minden magyarnak hittel hirdeti:

— Ők nem hiába voltak vértanúk,
Új jövőnkbe szárnyal már az út.

— Visszatér hozzánk minden cseppnyi rög,
Mert magyar föld volt, magyar és — örök!

S bármily mély gyászban enyészik Arad,
Magyar lesz újra és magyar marad!

Palasovszky Béla

Figyelőállás.

Írta: ARATÓ ANDOR.

A templom dombon állt. Alatta a falu, felette a felhős ég. A járőrvezető megnézte a karóráját, a két foszforos mutató kék fényben és egyenesen feszült ki, mint valami felkiáltójel: 23 óra 30 perc.

— Öt perc figyelőállás a templomdombon, — mondta a járőrtársnak, egy vékony és fiatal próbacsendőrnek.

A próbacsendőr ezt tudta. A templomdomb benne van a helyi őrzési beosztásban, mint állandó figyelőállás, a 23 óra 30 perc pedig benne volt a mai eligazításban; az őrsparancsnok mondta a laktanyafolyosón. Ez volt a parancs. Ami most jön, az a végrehajtás: előttük a domb, sötétben és némán és az óra világító számlapján kiegyenesedve állnak a mutatók. Pontosan 23 óra 30 perc. Számot vetettek a térrel és idővel, ennyi az egész. A próbacsendőr megelégnélve ránt egyet a puskaszíjon és megmorcolja a szemöldökét: most jön valami. Mert egyszerű dolog ez, de a parancs végrehajtásában mindig van valami varázslatos.

A bodzabokrok között felkapaszkodtak a dombtetőre és a templomfal alá álltak. Holdtalan éjszaka volt, a szétrongyolt felhők közül néhol áttűntek a csillagok, de csak fulladtan és tompán, mint a pásztorok tüze ködös esteiken. A falu aludt, az állomás felől az éjféli tehervonat zakatolása hallatszott, aztán lassan az is elhallgatott. Csak a szél járt az utcákon és játszott a községháza előtti kilenc jegenye tetejével. Hajlongtak a szélben a fiatal jegenyék, csörgött a levelük és sehol más mozgás s hang nem élt.

nek nevezzük, ha ellene ügyészi, vagy bírói nyomozást, valamint ha közvetlen vádemelést rendeltek el; s végül „vádlott”-nak pedig csak azt nevezzük, akivel az ügyész által a honvéd törvényszékhez benyújtott vádiratot közölték.

a)-hoz.

Ha az előzetes megállapítások során beigazolást nyert, hogy az eset a büntetőbírói üldözésre alkalmas és bebizonyíthatónak ígérkezik, hogy gyanúsított az eljárás tárgyává tett bűncselekményt elkövette, az illetékes parancsnok a Kbp. 242. §-a alapján az ügyészének vádirat szerkesztésére és annak a honvéd törvényszékhez való benyújtására parancsot ad, azaz „vádemelést” rendel el.

Ha pedig beigazolást nyert ugyan, hogy gyanúsított a feljelentés tárgyává tett bűncselekményt elkövette, de a Kbp. 2. §-ának első három bekezdése helyébe lépett 1930.III. t.-c. (Élt.) 4. §-a értelmében a cselekmény fegyelmi úton megtorolható, akkor a Kbp. 138. § 1. bekezdése alapján a feljelentés félretételét, egyben ugyanezen § 2. bekezdése alapján, gyanúsított-nak fegyelmi úton való megfenyítését rendeli el. Ily esetekben a fegyelmi fenyítés nemére és mértékére nézve a Szolgálati Szabályzat I. részének 645. pontjában írottak az irányadók, azzal, hogy az ott megjelölt fenyítéseket az illetékes parancsnok a megengedett legnagyobb mértékig gyakorolja.

A Kbp. 2. §-ának első három bekezdése helyébe lépett 1930. évi III. t.-c. (Élt.) 4. §-a azt mondja ki, hogy: „Vétségek (kihágások) bírósági eljárás mellőzésével fegyelmi úton torolhatóak meg, ha az alkalmazandó

főbüntetést a törvény pénzbüntetésben, vagy hat hónapot meg nem haladó szabadságvesztésbüntetésben határozza meg és a fegyelmi úton való megtorlás kielégítőnek mutatkozik.

Fegyelmi úton való megtorlás ki van zárva, ha lefokozást kellene kimondani és ez fegyelmi úton ki nem mondható.

A megtorlás fegyelmi úton akkor is ki van zárva, ha hivatalvesztést, vagy a viselt hivatal vagy állás, illetőleg az ügyvédség elvesztését kellene kimondani.

Azaz: a fent idézett törvényhely azt mondja ki, hogy fegyelmi úton meg van engedve a megtorlás, ha az kielégítőnek mutatkozik és a „törvény” a kérdéses bűncselekményre pénzbüntetést, elzárásbüntetést, vagy 6 (hat) havi fogházat meg nem haladó szabadságvesztésbüntetést állapít meg anélkül, hogy mellékbüntetésként lefokozást, hivatalvesztést, viselt hivatal vagy állás, illetőleg ügyvédség elvesztését határozná meg.

Ha pedig egyáltalán nem nyert beigazolást, hogy gyanúsított a feljelentés tárgyává tett bűncselekményt elkövette volna, úgy az illetékes parancsnok a feljelentést a Kbp. 138. § 1. bekezdése alapján — minthogy büntetőbírói üldözésre elegendő alapot fennforogni nem lát — „félretenni” rendeli. (Természetesen ily esetben anélkül rendeli el a félretételt, hogy nevezett megfenyítené.)

b)-hez.

Ha a nyomozóeljárás során a bűncselekmény elkövetése beigazolást nyert, az illetékes parancsnok a Kbp. 242. §-a alapján — ugyanúgy, mint az előzetes megállapítások esetén — „vádemelést” rendel el.

A sötétségben csak két fénypont látszott. Az egyik egy ablak, itt a domb alatt, a Keskeny-utcában; ez az iskolaszolga háza, beteg a gyereke, a forróság és lázas álmok kínozzák, fél a sötétből. A másik sárga fény: a nagykosma függönyös üvegajtaja. De ott is csönd van, a cigányok a sarokban gornyadoznak, a cimbalmos talán napraforgómagban huszonegyezik a csapossal és a meszelt falra kunkori árnyékot vet a sarokba támasztott nagyböggő nyaka. A zárórát várják, hátha addig betéved valaki, talán egy idegen, esetleg egy borsodi summás Simonyi pusztáról, valami nekikeseredett matyógyerek, hogy szétszórja itt a télirevalót, a keserves summásbérét. Mert más nem jöhet. Hétköznap van, dolog van, késő éjszaka van, és késő nyár van: a falu a földdel küzködik. Ősi gondok ülik meg a fejeket és még a kocsmás falurossza is azon töpreng, hogy csak holnap ne legyen eső, mert kicsirázik a búza. Ha éjszaka felébrednek, akkor is az eget kémlelik, a zavaros felhőfoszlányok között a gyöngye csillagokat. Más fényt nem látnak, a kocsmablak távolabb van tőlük, mintha idegen országban volna. A templomdomb alatt alszik a falu, nyugtalanul és az ezeréves paraszti kérdés árnyékában: milyen idő jön reggelre?

A járőr áll a dombon. Ahogy a két ember a hátát nekiveti a templomfalnak s ökleikkel a földre döccentett puská csövét markolják, most igazán olyanok, mint az örök egy alvó tábor fölött. Előre néznek, messzire, az éjszaka szürkéségébe néznek, melyből feketén és élesen válnak ki a háztetők. Még a patak vize is csöndes, ami kettészeli a falut, csöndes és sötét, nem csillogó és gyűrűs, mint holdas-kék estéken; a híd alatt némán fut a víz s mellette ott áll fehér és szelíd arcú, fekete kereszttel Szent Jánosnak, a vizek, áradá-

sok, gátak és hidak szentjének köszobra. Most az is elolvad a sötétségben, minden eltűnik, csak a háztetők felett bókol a szélben a kilenc fiatal jegénye s a levelek játékos csörgése, mintha még növelné a csöndet.

Messze, a falu végén fény táncol, felvillan s újra elötűnik: lámpással jár arra valaki.

A próbacsendőr előrehajlik, nézi. A fény ingerkedik vele, egészen eltűnt, hosszú percig nem látta, aztán megint kibukkant, az elébb még közeledett, most mintha oldalt menne s egyre távolodna tőlük.

— Most fog megállni, — mondja a járőrvezető. S valóban a fénypont megállt egy helyben. — Most meg elalszik...

A fény kialudt. A próbacsendőr ránéz a járőrvezetőre, aztán megint a sötétségbe néz, mintha keresné a kihunyt fényt. Nincs sehol.

— Tudja, mi volt az? — kérdi a járőrvezető — vasutaslámpa. Espán Gyula volt, a fékező, ismeri, a multkor mutattam az állomáson. Most jött meg az éjfél téherrel a negyvennyolcórás szolgálatból. Éjszaka mindig egy olyan kis kanócos bakterlámpással jár. Ahun lakik abban a házban, aminek a teteje ott feketedik...

És nézi mosolyogva a próbacsendőrt. Bizony, ez még fiatal. A nyaka is vékonyan bújik ki a zubbonygallérból, a kalapot is egy kissé mintha a füle tartaná, a szava meg néha elcsuklik. De tanul, a délutáni félhomályokban az ablakdeszkára fekteti a könyvet, betemeti homlokát a két tenyerével és úgy tanul. Hangosan, mormolva mondja: „Főmagánvádoló az a sértett, illetőleg annak törvényes képviselője, aki a törvényben kifejezetten felsorolt bűncselekmények eseteiben...” Néha elhallgat és maga elé néz, arca szigorú lesz, ilyen

Ha beigazolást nyert ugyan a cselekmény, de annak megtorlása a fentebb mondottak értelmében a Kbp. 2. §-ának első három bekezdése helyébe lépett 1930. évi III. t.-c. (Élt.) 4. §-a értelmében fegyelmi úton lehetségesnek és kielégítőnek is mutatkozik, a Kbp. 239. § 1. bekezdése alapján az eljárást, illetve a bűnvádi üldözést „megszüntetni” rendeli, egyben nevezett a Kbp. 239. § 2. bekezdése alapján fegyelmi úton megfenyíti.

Ha pedig a nyomozóeljárás során nem nyert beigazolást az eljárás tárgyává tett bűncselekmény, akkor az illetékes parancsnok a Kbp. 239. § 1. bekezdése alapján a bűnvádi üldözést „megszüntetését” rendeli el, természetesen anélkül, hogy nevezett megfenyítené.

c)-hez.

Közvetlen vádemelés esetén, mint maga a meghatározás is mondja, anélkül, hogy az ügyész nyomozna, az illetékes parancsnok közvetlenül „vádemelést” rendel el.

*

A bűnvádi eljárások megindításánál és lefolytatásánál igen fontos kérdés még, hogy mikor lehet valakit 1. előzetes letartóztatásba, vagy 2. vizsgálati fogságba helyezni. Ugyanis a bűnvádi eljárások lefolytatása során az ügyésznek állandóan mérlegelni kell azt is, hogy nincs-e szükség arra, hogy az eljárás alatt álló egyént a bizonyítékok megszerzése és biztosítása, valamint nevezett megszökésének megakadályozása végett általában a bűncselekmény kiderítésének biztosítása céljából előzetes letartóztatásba helyezze, illetve vizsgálati fogságba helyeztesse-e.

kor a fogalmakat tisztázza magában s talán azt keresi, hogy mi is az a „kifejezetten”? ... Ez magyar szó, de a próbacsendő három év előtt még szegődményes juhász volt Szabolcsban, Katalinpusztán és a pásztorok nyelvén beszélt magyarul. Ezt senki se felejtse, ha fiatalokat lát tanulni vastag könyvekből, félhomályban és makacsul. És azt se felejtse, hogy a próbacsendő is tudna mondani magyar szavakat, ősi és szép szavakat, egy harcos-nomád-pásztor művelődés szavait dolgokról, eszközökről és elmerülő fogalmakról, melyeket öreg juhászok tartanak meg és fiatal tudósok gyűjtenek. De az ilyen ösztövére pástorgyerekek gyorsan kitanulják az új élet nyelvét és megtanulják a vastag könyveket, megmellesekednek, nyakuk belenő a zubbonyba, hangjuk csattogni kezd és olyan deresedőfejű, kemény-nézésű szakasziparancsnokká öregednek, hogy a próbacsendőrök a nevüket felejtik ijedtükben, ha szól hozzájuk.

Nézi a járőrvezető a próbacsendőrt és mosolyog ...

És egyszerre csak lépések közelednek a kocsúton. Látni semmit sem lehet, csak messziről hallatszik a nesz. Egyenletes, kissé csoszogó zaj, így csak ember jár ...

A járőrvezető súlyba veszi a puskát:

— Hall valamit? ...

— Mintha gyünne valaki ...

Most nem hallatszik semmi. Talán megállt a közeledő, vagy az árokpárt fűvén jön feléjük. Most megint hallani a lépések roppanását, tényleg az árokösvényen jöhet, mert ágak ropognak a talpa alatt. Olyan óvatosan jár, mintha ...

A járőrvezető megindul lefelé a dombon, utána a próbacsendő. A bokrosnál megállanak. A járőrvezető

1. A Kbp. 171. §-a kimondja, hogy

„A gyanúsított, a terhelt vagy a vádlott ellen előzetes letartóztatás rendelhető el:

1. ha őt büntett vagy vétség elkövetésénél tetten kapják, vagy közvetlenül a tett után a hivatalos nyomozás vagy a közér a bűncselekményben gyanusnak jelöli meg;

2. ha megszökött, vagy szökésre előkészületeket tett, ha azzal a céllal, hogy magát a bűnvádi eljárás elől elvonja, elrejtőzött és utóbb önként nem jelentkezett, vagy ha az alkalmazandó büntetésnek előrelátható nagysága vagy más fontos ok miatt megszökésétől lehet tartani;

3. ha a tanukra, a szakértőkre vagy a terheltekre az igazság kiderítését akadályozó módon hatni vagy egyébként a bűncselekmény nyomainak megsemmisítésével, megváltoztatásával vagy elrejtésével a nyomozást megnehezíteni törekedett, vagy ha alaposan tartani lehet attól, hogy ezt megteszi;

4. ha az ellene indított eljárás alatt újabb büntetett vagy vétséget követett el, vagy ha a fennforgó különös körülmények folytán feltehető, hogy az elkövetett tettet megismétli, vagy pedig azt a tettet, amelyet megkísérelt, avagy amellyel fenyegetőzött, végre is hajtja, vagy

5. ha a tényleges katonai kötelékbe tartozó gyanúsított, terhelt, vagy vádlott katonai okokból szabadlábban nem hagyható.

Csupán az 1. pontra alapított előzetes letartóztatás negyvennyolc óránál tovább nem tarthat.

A fentiek értelmében tehát előzetes letartóztatást csakis az itt felsorolt előfeltételek fennforgása esetén

felteszi egyik lábát az árokpátra és széthúzza az ágakat. Az úton egy sötét test áll: ember. Az is figyel, úgy látszik, hallott valamit a lépéseikből.

Egy gomb pattan és a villanylámpa fénykarikája mozdulatlanul fog körbe egy emberarcot. Az arcot eltorzítja a tűz fény és a rémület, szemét rénsnyire húzza a hunyorgás, állkapcsát összerántva tartja a meghökkenés. Úgy néz a lámpa felé. Idős, bajszos, fehér-szemöldökű ember.

— Jóestét! — köszön neki a járőrvezető, mert már tudja, hogy miért jár az öreg éjjelfelkor. Ez a tűzör ezen a héten. Régi szokás itt a faluban, hogy hetente más ember sétálja körül minden éjszaka a falut s nézi, hogy nem ég-e valahol egy porta, vagy egy csűr. Tűz már volt a faluban, nem is egy, de még véletlenül se fordult elő, hogy azt a tűzör fedezte volna fel. De a szokást csak megtartják, azért, mert régi s azért, mert nem ártanak vele senkinek. A régi öregek úgy mondják, hogy valamikor komoly hivatal volt a tűzörködés, — ők úgy hívják, hogy „bakterkodás” — lámpással és verseket kiabálva járta a bakter a falut, valószínűleg azért, hogy a gyújtogatók, lopók és egyéb istentelenek még jókor észrevegyék őket s legyen elég idejük elszaladni ... Ma már csak lámpa és vers nélkül csoszognak a tűzörök éjjelfelkor egyszer körbe a faluban, mint az elmult bakterkorszak árnyékai.

— Jóestét! — mondja a tűzör s amint meglátja a botlámpát tartó egyenruhás kezét s hátrább a szuro nyok tompa csillogását, egyszerre megnyugszik. Arca kisimul és derűs lesz. Nevet is.

— No, — mondja — most majd megijedtem ...

— Látja? — mondta a járőrvezető a próbacsendőrnek, mikor visszamentek a templomfal alá, — amint

lehet elrendelni. A gyakorlatban a 2., 3. és 5. pont alapján rendelik el leginkább az előzetes letartóztatást. Az 5. pontban foglaltakból kitűnik, hogy előzetes letartóztatást az eljárás bármelyik szakában el lehet rendelni.

A Kbp. meghatározza továbbá, hogy az előzetes letartóztatást a) a terhelt előjáró parancsnoksága, b) a helyi hatóság (ilyen pl.: az állomásparancsnokság), c) az ügyész, d) a vizsgálóbíró és e) bizonyos esetekben a haditörvényszék rendelheti el. A letartóztatott egyént legkésőbb huszonnégy órán belül mindig ki kell hallgatni.

Az előzetes letartóztatás elrendeléséről az illetékes parancsnokhoz a kivizsgálójelentés felterjesztésével egyidejűleg, vagy ha az előzetes letartóztatás a feljelentés megtétele után rendeltetett el, az elrendelés után azonnal jelentést kell tenni.

2. Vizsgálati fogságnak csak oly terhelt (vádolt) ellen van helye — mondja a Kbp. 176. §-a — aki ellen nyomozóeljárás vagy a vádemelés (tehát akár közvetlen vádemelés is) elrendeltetett és akire nézve a Kbp. 171. § 2—5. pontjaiban meghatározott körülmények valamelyike fennforog. Tehát nem lehet vizsgálati fogságot elrendelni oly egyén ellen, akit büntett vagy vétség elkövetésénél tetten kaptak, vagy akit a közér a bűncselekményben gyanusnak jelöl meg, mivel az ily egyének csupán előzetes letartóztatásba helyezhetők.

A vizsgálati fogságot mindig és kizárólag az illetékes parancsnok rendelheti el, mégpedig „elfogató paranccsal”, amelyben megjelölendő a) a vizsgálati fogságba helyezett egyén személye, b) a terhére rótt tett, valamint c) a vizsgálati fogság oka.

A vizsgálati fogságba helyezett egyén 24 óra alatt szintén kihallgatandó.

meglátott minket, mindgyárt megnyugodott. Aki velünk találkozik, tudja, hogy most már nincs baj. Ezt jól tanulja meg!...

A próbacsendőr csak bólint, hogy igen, ő ezt megtanulja. S valóban meg fog maradni emlékében a kép, a villanyfény kerek keretében a megrettent és szét-símuló arc s nem is tudja, hogy ez testülettörténelmi adat volt. Olyan bizonyíték, mint egy régészeti lelet, ahol egy övcsat díszítményei, vagy az agyagos földből felbukkanó korsódarab mintázatai inkább igazolnak egy kultúrát, mint az évkönyvek.

A szél erősödik, a járőr áll a dombon és nem történik semmi. Se szó, se hang sehol, csak sötétség. Emberek alszanak a sötétségben, alacsony kerítések, félig nyitott kapuk és fakilincsek mögött. Nem félnek, itt rend van.

Nyugat felé fénykéve nyulka az éjszakában. Halászi felé autó megy a műúton, rohan, fut, egy pillanat, és semmi sem látszik belőle. Délről jön és nyugatnak tart, talán Bécsbe, vagy Zürichbe megy, vagy még messzebb, Brüsszelbe, esetleg Le Havre-ba, idegen világok felé hull, mint egy meteor. A falut nem érinti, a betonút három kilométernyire van ide és csak be-kötőt vezet hozzá. A falu kiesik a meteor pályájából.

Itt sötét van és csönd van, éjszaka van. Az iskola-szolga ablaka is sötét, most lobbant el a lámpa; talán jobban van a gyerek, álom jött rá és az álom gyógyít. A szél is egyre erősebb, csak úgy zúg a kilenc fiatal jegyenye. Hordja a szél a felhőket, észak felől már tiszta, csillagos az ég. Istenem, holnap talán mégis aratunk...

A járőrvezető megnézte a csuklóján az órát. Kék fényben és tompaszögben állt a kék foszforos mutató.

— 23 óra 35 perc. A figyelőállást elhagyjuk...

A vizsgálati fogság elrendelése és fenntartása ellen a terhelt felfolyamodással élhet a legfelsőbb honvéd törvényszékhez, mely e kérdésben végső fokon dönt.

Az előzetes letartóztatást és a vizsgálati fogságot „azonnal meg kell szüntetni”, mielőtt a fogvatartásra nincs többé ok.

Az előzetes letartóztatást vagy az illetékes parancsnok, vagy pedig az szünteti meg, aki elrendelte (esetleg ennek az utóbbinak előjárója), a vizsgálati fogságot azonban kizárólag az illetékes parancsnok szüntetheti meg.

Kép a hadtápszolgálatról.

A H. Sz. III. rész 316. pontja szerint „A hadtápszolgálat közreműködik a hadművelleti terület katonai, rendészeti és gazdasági igazgatásában.” Minthogy ez a közreműködés a működési terület adottságainak megfelelően különböző, igen sokféle lehet és mivel a hadtápszolgálatokban — hadi beosztás alapján — a csendőrség egyes tagjai is alkalmazást nyernek, — bizonyára érdekelni fogja a csendőrbajtársakat, hogy egy hadtápszolgálat 1941 április 15-től augusztus 25-ig a Délvidéken milyen szolgáltatásokat teljesített. A helynevek és időpontok közelebbi megjelölését itt mellőzöm, mert célszerűsége inkább a végzett ténykedések mivoltának megismerése mutatkozik előbbrevalónak.

Egy század felsőbb rendelkezésre már az első napokban ki lett különítve vasútbiztosító-különítményként a hadművelleti területen működő vasút-vonalparancsnokság rendelkezése alá. Szabadkára érkezve, az első éjjel vasúti kocsikban maradt és a rálovöldöző csetnikekkel kisebb puskatűzbe keveredett. Ez a század eleinte — amellet, hogy a vonalparancsnokság épületében belső szolgálatot és a szabadkai pályaudvaron őrszolgálatot teljesített, — a Máv. személyzetnek a jugoszlávoktól felszabadult vasútvonalakon való szétosztásánál, illetve kitelepítésénél működött közre. Ehhez természetesen fel kellett deríteni és biztosítani kellett a vasútvonalak és az azokhoz tartozó építmények (állomások, őrházak, stb.) környékét. Később, egész augusztus 24-én történt visszavonásáig a részére kijelölt területen vasúti műtárgyak, különösen 7 nagyobb vasúti híd őrzését látta el a Szolg. Szab. I. Rész 45—52. §-ában előírtak szerint.

A zászlóalj többi része a visszacsatolt területen működő katonai közigazgatási csoport parancsnokság alá rendeltetett, amely működési területül Szabadka, Zombor, majd Magyarakanizsa városok határát, továbbá a zentai, topolyai, zombori, apatini és hódási járásokat, feladatul pedig általánosságban a helyi viszonyok kívánalmainak megfelelő közbiztonsági és karhatalmi szolgálatok teljesítését jelölte meg. E célból 1—1 hadtápszakas az említett 3 városi és 5 járási katonai parancsnok rendelkezése alá helyeztetett, akik azokat a szükség szerint, eleinte úgyszólván naponként változó szolgálatokra alkalmazták. Ezek a katonai parancsnokságok alá rendelt szakaszok különösen eredményesen működtek közre egyes hadifogoly- és internáló-táborok őrzésében, foglyok kísérésében, az anyaggyűjtésben, átkutatásoknál, robbanóanyagok és egyéb kincstári értékek őrzésénél, dobrovoljac-telepek kiürítésénél, ezekbe magyar telepések behelyezésénél, az új telepek közbiztonságának megszilárdításában és a gabonatermés betakarításának biztosításában. A szolgálatot egyes őrségek, de többnyire járőrök végezték.

Egy század Szabadkán körülbelül egy hónapig el-
látta egy nagyobb hadifogolygyűjtő-tábor, majd a tör-
vénszéki fogház őrzését és fogolykísérését is. Az
előbbinél nem csupán a hadifoglyok őrzéséről, ha-
nem a katonai parancsnokság rendelkezése szerint a
tábor teljes igazgatásáról — beleértve az elhelyezés
rendbentartását, a hadifoglyok ételmezését, egészség-
ügyét, személyi nyilvántartását, priorálását és továbbí-
tását — is a hadtáp-századparancsnokságnak kellett
gondoskodnia.

Különösképpen nagyjelentőségűnek és következmé-
nyeiben is nagyfontosságúnak tekinthető a telepítések-
nél és a gabonatermés biztosításánál való közreműkö-
dés. Ezekben nemcsak a már előbb említett kikülönített
hadtáp-szakaszok vettek részt, hanem a zászlóaljtól az
egyes telepekre kihelyezett hadtápőrsök és egyes
csendőrőrsökre a gabonacséplés idejére megerősítésül
vezényelt 60 ember is.

A működési területen legalább 30 olyan kisebb-
nagyobb dobrovoljác-telep volt, ahonnan a volt jugo-
szláv kormány által a jugoszláv állam érdekeinek elő-
segítése végett e magyar vidékre jórészt Délszerbiából
áttelepített dobrovoljác lakosságot el kellett távolítani
és helyébe mielőbb magyar hazánk erejét gyarapító
magyar családokat kellett telepíteni. Hadtápegységeink e
nagy számú dobrovoljác összeszedéséhez és eltávolításá-
hoz minden esetben megbízható és ütőképes karhatalmat
szolgáltattak. Mintegy 24 ilyen kiürített telepre kellett
azután a telep nagysága szerint különböző erejű, 3—17
főnyi hadtápőrsöt kihelyezni abból a célból, hogy a
visszahagyott ingó és összes ingatlan javakat, — az
épületeket, terményeket, állatokat, berendezési tárgya-
kat, bútorkat és gazdasági eszközöket — minden ron-
gálástól, vagy elhurcolástól sértetlenül megőrizzék és az
új telepesek birlalatába juttassák. A további cél volt
minden igyekezetükkel odahatni, hogy az új telepesek,
a jó magyar családok új lakóhelyükön meleg otthont
kapjanak, az áldott bácskai földben mielőbb mély gyö-
keret verjenek, nyugodt munkálkodás mellett minél
jobban boldoguljanak, hogy ezáltal a magyar hazának
és nemzeti érdekeinknek hűség, erős támaszai lehes-
senek.

Ez a nagyszerű feladat bizony igen sokféle tevé-
kenységet követelt. Össze kellett írni, hogy a telepen
mennyi, hány szobás lakóház van, azokhoz milyen mel-
léképületek tartoznak, a telephez tartozó földeken mi-
lyen vetemények vannak, mennyi ló, tehén, sertés, ter-
mény, kocsi, eke és más gazdasági eszköz, bútor, edény,
egyéb berendezési tárgy maradt vissza. Ezeknek az új
telepesek megérkezéséig mindnek gondját kellett vi-
selni. Amikor pedig az odatelepített derék vitézek és
bukovinai székely magyarok megérkeztek, ezek részére
ki kellett jelölni a családjuknak és életviszonyaiknak
megfelelő lakóházat és a nekik jutó ingóságokat. Gon-
doskodni kellett ételmezésükről, a mezei munka céltuda-
tos folytatásáról, vallásos és hazafias nevelésükről, a
leventeképzésről, orvosról, állatorvosról, stb. Ki kellett
jelölni a bírót, kisbírót, a mező- és éjjeliőröket, a
munkafelügyelőket is.

A kikülönített hadtápőrsöknek ebben a sokféle
közigazgatási tennivalóban — a közbiztonsági szolgálat
teljesítése mellett — igen jelentékeny szerep jutott,
mert hiszen ők voltak ott helyben állandóan, tehát ő
hozzájuk, mint magyar honvédekhez fordultak elsősor-
ban teljes bizalommal az új telepesek minden ügyes-
bajos dolgukban. Az egyik telepi hadtápőrs parancs-

noka például összeszedte és személyesen oktatta a le-
ventéket; egy másik a telepen visszahagyott teheneket
egy nagy istállóba összetéreltette, kijelölte a fejő-
asszonyokat és minden reggel ellenőrizte az igazságos
tejkiosztást.

Aratáskor a Bácska földjén a visszatérés örömeiben
kettőzött szorgalommal dolgozó magyar munkászekek
alatt búsasan dőlt a rend, azután sűrű keresztsorokba,
majd hatalmas kazlakba gyűlt össze az élet. Ontotta a
termést ez az istenáldotta föld. A mai háborús világban
különösképpen kellett vigyázni arra, hogy a gabonát
idejében learassák, behordják és kicsépeljék, fel ne
gyujtsák, abból semmi el ne vesszen, hanem az utolsó
szemig felhasználható legyen. Hadtáp-járőreink az erre
irányuló honvédelmi érdekű tevékenységből is bőven
kivették részüket. Járták a mezőt éjjel-nappal, gyalog,
kerékpáron szakadatlanul és eredményesen. Eközben
buzgón ellenőrizték az erre az alkalomra elrendelt óv-
intézkedések és tűzrendészeti szabályok pontos betartá-
sát, a polgári mezőőrök szolgálatát és sok gyanus em-
bert bekísértek.

A csendőrszakasz legénységét célszerűnek mutatko-
zott a zászlóalj szétagoltságának megfelelő arányban
szétosztani, hogy lehetőleg mindenütt legyen a jórészt
idősebb, régebbi kiképzésű tartalékos legénység között,
fegyelmezett, szakképzett csendőr, aki úgy a helyes
viselkedésben, mint a céltudatos szolgálatteljesítésben
irányítson és példát mutasson. A csendőrök ezt a szere-
püket is elismerésre méltóan töltötték be. E szükség-
szerű szétagoltság miatt a szorosan vett tábori csendőr-
szolgálat teljesítésére csak egy csendőrraj maradt, amely
államellenes érzelmű egyének, csetnikek, kémek felku-
tatása, egyéb bűncselekmények felderítése és a legény-
ség fegyelmezése terén igen eredményes tevékenységet
fejtett ki; különböző helyekre 134 feljelentést tett.

A csendőrszakasz az egész zászlóalj szolgálatának,
fegyelmének és rendjének úgyszólván gerincét képezte.

A fentiekben a hadtáp zászlóalj által teljesített szol-
gálatok közül csak a jelentékenyebb közbiztonsági és
karhatalmi szolgálatokat soroltam fel. A rövidebb ideig
tartó kisebb (ételmezési-, szénaraktár-, dunai gát- stb.)
őrségeket, az egységek belső szolgálatát, egyes katonai
szervekhez időnként adott kisegítő szolgálatot, az egész-
ségügyi és éppen a nagy szétagoltság miatt eléggé bo-
nyolult gazdasági szolgálatot hosszadalmasság kerülése
végett nem említettem. Nehéz is lenne a végzett összes
munkát részletezni, mert sokféle szakember akad
köztünk, akik például még a hazafias ünnepélyek, ki-
világítás rendezésében, sőt országzászló felállításánál is
jó szolgálatot tettek.

Ez a tapasztalat is azt bizonyítja, hogy a hadtáp-
szolgálat igen sokféle tennivalóból tevődik össze. Alapja
ennek is, mint minden más munkának, a lelkiismeretes
kötelességteljesítés. Fel kell ismerni a helyes célt és a
feladat által megszabott keretek között meg kell tenni
mindent, ami a honvédelmet, a közbiztonságot, a lakos-
ság nyugodt együttélését, jövőendő jólétét és ezáltal a
haza érdekét szolgálja.

Csáthy alez.

Ki tudta?

A „menetbetegségek”: lábfeltörés, felpállás, lábmeg-
duzzadás, fagyás, napszúrás, hőguta, fellovaglás, ájulás.

Portyázás.

A záptojásról azt mondja a lekszikon — ha ugyan mondja —, hogy kotló alól szedik ki lámpával és illatának a régi képviselőválasztásokon megrendítő hatása volt a legmakacsabb ellentáborra is. Szóval tudtuk, hogy van rendes tojás és záptojás. Zugtojásról nem beszél a lekszikon, de ez már velejár a civilizálódással. A közélet mindmagasabb színvonal felé tör s közben természetesen szaporodnak a fogalmak.

Hogy a lekszikonírók ne törjék a fejüket, meghatározzuk az új fogalmat: a zugtojás az a tojás, amelyiket a tyúk változatlan ősi kotkodáccsal hoz a világra, a fészekben tehát még rendes, közönséges tojás. Az marad a gazda kezében is mindaddig, amíg ládába és vonatra kerül. Itt születik meg a zugtojás és útja kifürkészhetetlen egészen addig a másik pillanatig, míg végre fazékba kerül és rántotta, meg miegymás lesz belőle. A közbeeső időben vonaton és raktárakban ül s mielőtt megint nyilvánosan a pultra kerülne, megbujik kicsikét a pult mögött is. Bujdoklása alatt kézről-kézre jár s ahány kéz, annyi csirke minden tojás után. Csodatojás a zugtojás, minden megmozdulása pénzt fiadzik, mondhatnánk: aranytojás, de ne csináljunk a lekszikonosoknak rossz napot.

Maradjunk csak a zugtojásnál. Valószínű, hogy a legközelebbi jövőben komisz világ kerekedik mindenre, ami zug, de ez a zugdolog mindenképpen szemét dolog. Hovatovább általános hisztéria önti el az országot, hogy ami rendes áron, rendes úton, rendes kereskedőnél kapható, talán nem is igazi cukor s nem igazi tojás. A nagyérdemű közönség hajszolja a zugok sötét fenekére a portékát: forrás és ár nem számít, csak legyen! Ez a jelszó és a kéz-kezet-mos-kapcsolatok egész szövevénye vesz körül hájtól a mosószappanig mindent. Mindenki minden irányban ismerősséggel biztosítja magát. Én a te ismerősöd vagyok, te az enyém, ő mindkettőnké, mindketten az övé, hárman egy negyediké, a második azonfelül egy ötödiké, annak a hatodikhoz vannak kapcsolatai, nincs a matematikának az a képlete, amivel ezt a végtelent nyomon lehetne követni. Olyan, mintha megint az őserdőben élnénk, ahol kiki bunkóval szerzi meg a maga ananászát, vagy vackorját — már ahogy a szerencse hozza —, csakhogy a bunkót most összekötte-tésnek, ismerősnek nevezik.

Ebben a zavarosban igazán élvezet lesz halászni. Egy-egy hajtincshoroggal dús falatok emelhetők ki a zürzavarból, nem kell ahhoz más, mint egy kis khereskhedői szellem és valami tőkéske, ami forog, utazik, bujkál tyúktól a fazékig.

Bújkál mindaddig, amíg egy kemény kéz meg nem fogja a láthatatlan szálakat és azokkal meg nem köti mindazokat, akik a közösség kárára fonták-szötték azt. Már megmutatkozott ez a kemény kéz néhányszor, a

csendőrön a sor, hogy minél több eredménye legyen ezeknek a — közösség, főleg pedig nagy harcunk győzelmes befejezése érdekében — zugvilágpusztító intézkedéseknek!

*

Képtelenül hangzó gyanút közöl egy napilaphoz beküldött levél. Azt mondja, hogy a legfontosabb élelmezési cikkeket gyors iramban vásárolják össze vidéken bizonyos körök. Minden árat megadnak s a vásárolt készleteket aztán megsemmisítik, hogy inséget és zavart keltsenek az országban.

Sátáni dolog lenne ez és ismerve a befektetett pénznek azt a tulajdonságát, hogy ragaszkodik a megszorodott viszontláshoz, nem hangzik a gyanú túlvalószínűen, de mostanában ez sem lehetetlen. Tudjuk, hogy lázító célokra óriási, külföldről behozott pénz mozog az országban. Nem lehetetlen, hogy ebből a pénzből ilyen célokra is futja. Ha csakugyan lenne ebben valami, akkor a járőrök nézdelődéssel, szimatolgatással nyomára bukkanhatnak s ha sikerülne valamelyik szál végét elcsípni, a göngyölítés könnyen menne. Részint ezért közöljük a gyanút, részint pedig azért, hogy mindenki figyelmét felhívjuk: a másik tábor sokkal szívesebben küzd piszkos pénzzel, mint tiszta fegyverrel. A pénz nem csap lármát és eljut mindenüvé. Feladat pedig nincsen és nem lehet aljas annyira, hogy mindenütt ne találkozzanak emberek — emberek? —, akik vállalkoznak rá.

Nem lehet felsorolni az összes elképzelhető ilyen aljasságot, de mind újabbakkal célszerű számolni. Ezért kell az őrskörletben mindenre felfigyelni, ami szokatlan, aztán utánajárni. Ez a kulcsa az egésznek, amit nekünk tenni kell. A törvények védelme alatt sokan élnek közöttünk, akik titkos utakon ártanak nekünk, ahol és amiben csak lehet. Újabbán szaporodik az esetek száma, amikor őrsök tesznek ilyeneket ártalmatlanokká. Elérhetetlen, hogy a többi őrs is megtisztogassa a maga körletét?

*

Szomjas emberek dolgoztak egy útépitésen s az egyik házból korsó vizet kértek. A háztulajdonos azt mondta, hogy nem ad, mert drága a víz. Ez a háztulajdonos úgynevezett régivágású ember, már harminc évvel ezelőtt is vak volt, ha a kerítésén túl kellett néznie s máskülönben is furcsa, külön ember, de ez a szigorúan magánjogi és számlái álláspontja ebben a vízügyben így is felháborító.

Azonfelül tanulságos is. Kicsi komisszágokkal ártunk legtöbbet az ember-ember közötti kapcsolatnak. Ha kosár almát kért volna valaki ettől az embertől és nem ad, még rendben van, az értékre vigyázni nemcsak szabad, hanem kötelesség is család, unokák, utódok felé. Ezért nem is kért tőle almát senki, hanem csak ital vizet. Mennyi ilyen apróságot kérünk egymástól és mennyit utasítunk vissza! Kis tűszúrások, apró pofonok, eredményük elefántnyi ellenség és indulat.

Tetszik Önnek

a Csendőrségi Lapok képes melléklete? Biztosan. Legyen munkatársunk, segítők abban, hogy minél gyakrabban adhassunk ilyen mellékletet: küldjön fényképeket.

Sokan élvezettel gyűjtik eféle aprósággal az ellen-ségeiket, mint a bogarász a cincért. Gyönyörködnek bennük: ezt is megszártam, azt is megcsíptem, ennek is kellett volna valami, ami az enyém, de hát az enyém, értik emberek: az enyém, hát nem adom! Semmit sem adok, senkinek! A világ Én vagyok, egyedül Én. Forduljon fel az egész atlasz, a vízszámlát én fizetem, hát nem adok!

Az ilyen ember annyira buta, hogy soha rá nem ébred a gonoszságára.

*

Magasabb rangú katona mondja, hogy kiterjedt társaságában sokáig szuttyongatták szenzációs hírekért. Ilyenkor mindig mélyen hallgatott. Eleinte megsértődött a társaság s míg a többiek hadseregeket semmisítettek meg a térképen, rá, a katonára, senki oda sem nézett. Csendes aknazárat húztak köréje, majdnem lenézték már, de csak hallgatott tovább.

Elérte vele, hogy a vetőmagról és pisztrángfogásról újabban több szó esik a társaságban, mint hadászati és politikai szenzációkról. A társaság kapitulált a katona hallgatása előtt, sőt észre kellett vennie, hogy a réginél is több megbecsüléssel és tisztelettel veszik körül. Mindenki azt hitte róla, hogy mindent tud, de nem mond semmit. Ahogy erre is rájött, attól kezdve nemcsak siker, hanem élvezet is volt már a hallgatás.

Most már kétszeresen és kéjjel hallgat, sütkérezik a nimbuszban, amit a némaság ad. Ennek a napsütésnek az emberek oktondisága a forrása. Az embereknek sosem elég az, ami tényleg történik. Az nem elég érdekes. Hogyan történt, ami történt? Mi fog még történni? Ha nem történt valami, miért nem történt? Nem is igaz, hogy ami történt, az megtörtént, ellenben igaz, hogy ami nem történt, az mégis megtörtént.

Az emberek nem tudják, hogy az események sokkal egyszerűbben jönnek létre, mint ők gondolják. Azt sem hajlandók tudomásul venni, hogy ha csakugyan történik valami, azt egyszerűen el kell olvasni az ujságokban. Minden sokkal szürkébb, mint amilyennek hiszszük. Az esemény, ha igazi, valóságos esemény, úgy tör magának utat, mint a páncélcocsi: nem lehet lavór alá dugni. Ami viszont a lavór alá fér, az nem esemény, hanem pletyka és képzelődés.

Katonaember a maga körét le tudja szoktatni az ilyesmiről és átterjed ez további körökre is hasznosan, okosan. Eltekintve attól, hogy ez felel meg a valónak és igaznak, még babért is terem, a hallgatás babérját, ami fecsegéssel nem volna megszerezhető. Az említett magasabb rangú katona ugyanis azon mulat most legjobban, hogy nemcsak azért hallgat, mert az kötelessége, hanem azért is, — mert semmi rendkívülit nem tudna mondani. Ezt azonban senki el ne árulja a társaságának, amelyik azt hiszi róla, hogy mindent tud, de nem mond semmit. Ha lehullana a lepel, akkor szörnyű lenne a kiábrándulás és a társaság megint nekiesne a térképeknek.

A hallgatás tehát nemcsak arany, hanem út is jámbor lelkek hódolata felé. Hát csak hozzák a babért! Mi hallgatunk.

Ki tudja?

A repülőerők szervezési kötelekei melyek?

Az öngyilkosságról.

Nem szépitgethető igazság az, hogy az emberek életviszonyait a gazdasági helyzet irányítja. Az életszükségletek hiányos kielégítése és a végsőig fokozódó nehézségei redőkbe ráncolják a gondok között küzdő ember homlokát, a kedélyvilágára pedig súlyos hatást gyakorolhatnak. A küzdelemre nem alkalmas, gyengébb lelkek összeroppannak ilyen súly alatt. Túlságosan érzékeny lelkű emberek megtorpannak más nehézségek előtt is és hajlamosak arra, hogy kizárólag érzelmi okok miatt elveszítsék életkedvüket. Az ilyen ember is elviselhetetlen tehernek érzi az életet, ami elől jobbnak tartja kitérni, mintsem az örökös lelki gyötrelmeket elszenvedni. Ha az ilyen ember még hozzá fejletlen ítélőképességű, felelősségérzet nélküli vagy erkölcsileg meg nem alapozott, az első komoly próbánál elhull, önként a halált választja.

Az a körülmény, hogy az utóbbi időben próbacsendőr bajtársaink közül is néhányan maguk ellen fordították a fegyvert, időszerűvé teszi ezt a szomorú kérdést.

Mindjárt bevezetőben meg kell mondanunk, hogy az öngyilkosság bűn és pedig nemcsak az Isten, hanem az egyén, a hozzátartozók és a nemzet ellen is. Gyávaság, félreállítás, szökés az életben elkerülhetetlen nehézségek, küzdelmek és vívódások elől. Lehetnek bölcselők, irányzatok, felfogások, melyek megértést igyekeznek mutatni az életet önként elvetők iránt, ez nem változtat az igazságon, ami pedig az, hogy nincsen az életben olyan nehézség, amelyen a hit, a lelki erő és az akarat ne győzedelmeskedne.

A mi néhány szerencsétlen öngyilkos próbacsendőrünk előtt egyenesen érthetetlenül állunk és ha néhány hét, de csak néhány nap múlva újból életre kelhetnének, minden bizonnyal éppen így lennének ők is. Mert milyen ok válthatta ki belőlük azt az elhatározást, hogy pontot tegyenek befejezetlen életük után? Anyagi és családi okok aligha. Hát akkor reménytelen szerelem, kemény szó, a csendőri szolgálat első nehézségei? Másnap talán szebb leány szem mosolyogna rájuk, dícsérő szavak jutalmaznák igyekezetüket, megnyílnék az értelem a nehézségek előtt. Mert mindennek eljön az ideje, csak kitartás, türelem és — hit kell hozzá. Aki ilyen aránylag kis és gyakrabban előfordulható lelki megrázkódtatások miatt elveszti a hitét, az még nem férfi és nem katona, mint ahogyan a fiatal próbacsendőr sem nőhetett még bele a csendőrelétkébe. Itt találjuk meg az egyik okot. A másikat a társadalmi élet romlottságában, a sok rossz példaadásban. Arra persze nem gondol az öngyilkos, hogy tetteivel ő is beáll azok közé, akik a legrosszabb példát nyújtják.

Az emberi romlottság, gyengeség, tudatlanság, téves nézetek minden korban és mindenütt megteremtették azt a légkört, mely a hajlamosokat az önként választott halálba sodorta, itt-ott egész tömegével, mint az ókori ind népeknél. Ezek világfelfogása a földi életet teljesen értéktelen valaminek tartotta s az élettől való önként megválást a legmagasabb áldozatnak tekintette különböző istenségeivel szemben. Egyik vallásos ünnepségének, Buddha székérünnepének megtartása abból állott, hogy a hindu nép kihozta a templomból Buddhának hatalmas aranyozott ércszobrát s azt egy rúd nélküli, hosszú kötéllel ellátott szekérre tette. Az önfeláldozást kívánó istenség ünnepére tízezres csoportokban zárandokoltak a szegény hinduk s

egymáson törtettek keresztül, hogy mindegyikük hozzájuthasson a kötélhez és résztvehessen a nagysúlyú bálvány vontatásában. Tudták előre, hogy százsámra fognak pusztulni, mert az előző évtizedek példái világosan állottak előttük. Ez nem riasztotta el őket, hanem ellenkezőleg ujjongva, sirva, étlen, szomjan, egymást taposva igyekeztek megmarkolni a bűnbocsátó kötelet, míg a kimerült, elalélt kezek helyébe újabb kéz markolt, mert a tízezres tömegek mind részt akartak venni benne. Eközben végigvert rajtuk a pestis és hullottak, mint a legyek. Százsámra dőltek ki holtan naponta a kötél mellől, de ez volt a vágyuk, mert az áldozatot kívánó istenség bocsánatát ezzel gondolták elérni.

A földi élet mostoha viszonyai folytán a kínai nép is hajlamos a kétségbeesésre s az öngyilkosság náluk, aránylag elenyésző csekély okok miatt, felette gyakori. A japánoknál pedig a harakiri (hasfelmetszés) úgyszólván nemzeti szokás volt.

A régi görög társadalomban ugyancsak gyakori volt az öngyilkosság, jöllehet a legnagyobb bölcsaik, mint Platon, Sokrates és Aristoteles teljes mértékben elítélték és ostromozták s gyávaságnak és erkölcstelenségnek bélyegezték azt.

Ezek csak kiragadott képek, de elegendők annak szemléltetésére, hogy az öngyilkosság a föld minden részén s már a legrégibb korokban is velejárója volt a különböző társadalmak életének. Hol emelkedő, hol csökkenő irányzatot mutatott aszerint, hogy milyen volt az emberek lelki megalapozottsága, küzdőképessége és erkölcsi felfogása.

Az öngyilkosságot igen kis mértékre csökkentette, úgyszólván teljesen megszüntette a kereszténység lélek-nemesítő ereje. Ez a nagy társadalomfenntartó tényező új kultúrát teremtett az ó-világ romjain s egyedül volt képes és alkalmas arra, hogy a lelkek mélyéig hatoljon és hatalmas erkölcsi indító okaival, tanításával, nagyszerű példaképeivel a társadalmi élet zürzavarából és az eltévelyedések útvesztőiből a kivezető utat megmutassa. Az újkor forrongásszerű, romboló, lázas kísérletezései, az anyagi, léleknélküli világnézet alapján álló tudósoknak az életről és erkölcsről alkotott felfogása időnként elhalványították ugyan a keresztény tanok fényességét, amivel mindig együtt járt az erkölcsök lazulása, a pénz mindenhatósága, sok könny, kevés boldogság, téboly és öngyilkosság. A történelem azt bizonyítja, hogy amikor a vallásos érzés csökkenése kezd tömegjelenséggé válni, az öngyilkosok szomorú száma megsokszorozódik és fordítva.

A mai idők társadalma is fertőzött. Az első, aminek azonnal szembe kell tünnie, az öngyilkosságok magas száma, a lelki ernyedtség kísérő jelensége. Az élvezetek utáni vágyakozás, az élet hajszolása, a sok gond és örökös robot túlságosan befogja az embereket, fáradttá és fásulttá teszi őket s elvonja a lelkiektől, a széptől és nemestől, ami nem hoz anyagi hasznot, külső fényt, a vágyak teljesülését. Ez az az állapot, amikor az ész és a lélek egyensúlya megbomlik, az idegrendszer túlfeszül, az erkölcsi erő eltompul és jön a meghasonlás, ami azután már csak egy lépés az öngyilkosságtól s ezt a lépést könnyen megteszi a lelki erejét vesztett ember.

Az öngyilkosságot közvetlenül kiváltó okok között találjuk többek között — amint már említettük — az anyagi gondokat, a nyomortól való félelmet, továbbá betegségeket, iszákosságot, az erkölcstelen életmód következményeit, szégyenérzetet, a bűnhődéstől való félelmet, boldogtalan szerelmet. Ezek a főokok, de talál

még számtalant a beteges lélek, amiken az erősek egyszerűen átlábolnak és haladnak céljuk felé.

Nem megvetendő az az erkölcsi kár, amit az öngyilkosok a nemzetnek okoznak. Minden öngyilkos tette biztatás a gyengék, a tunyák, a meghasonlottak felé, hogy könnyen lerázható minden teher, kár a harcért, verejtékes küzdelemért, vért kívánó kiállásért, amikor a vége amúgyis mindennek a halál. Ilyen példák sok gyengét ütöttek el attól, hogy az erősek életét kövessék és beálljanak a nemzet napszámosságainak sorába.

Az épek és erősek mindig megállottak, s ha önként áldozták életüket, abból dicsőség, új élet, hősi példa támadt; mert szent eszméért, a haza javáért haltak és halnak meg. Ezt a két embertípust egy világ választja el egymástól. Az egyik épít és megtart, a másik bomlaszt és pusztít. Hogy melyik mellett a helye a csendőrnök, az olyan természetes, hogy nincs mit beszélni róla. Meg kell azonban mondanunk, hogy ha senki sem lenne felelős az életéért a nemzetének, a csendőr akkor is az lenne, mert a csendőr nem magáért él.

A mi hivatásunk, a szép és jó kötelességszerű istápolása és védelme; egészen külön keretek közé állít bennünket. Nekünk nemcsak a magunk életét kell élnünk, hanem erőnknek kell lenni ahhoz is, hogy az erkölcs és társadalom törvényei közé tudjuk szorítani azok életét is, akik erre maguktól nem lennének képesek. Ilyen kettős munkát csak erős erkölcsi alapon álló ember képes elvégezni. Aki csak meginog is, nem való erre a munkára; aki pedig önmaga ellen fordítja a fegyverét, az tanúságot tesz, hogy nem volt csendőr. csak valami véletlen folytán jutott be sorainkba, ahol megállani nem tudott, s az ilyen szerencsétlen elvetette magától az Istent is, aki erre az életre rendelte.

Időjóslás természeti jelenségek alapján.

Irta: Dr. AUJESZKY LÁSZLÓ egyetemi m. tanár,
m. kir. főmeteorológus.

(II. Rész.)

Az őszi időváltozások előjelei.

A *Csendőrségi Lapok* július 1-i számában megmutattuk, hogy nyáron miként lehet a tartózkodási helyünkön megfigyelt apró előjelekből az időjárás alakulására következtetni. Összel persze egészen más az időjárás lefolyása és mások azok az előjelek is, amelyek a helyi időjárásban megnyilvánulnak. Ezeket az előjeleket éppen úgy érdemes megismerni, mint a nyáriakat, mert ősszel még nagyobb szükségünk van arra, hogy a hirtelen időváltozások ne érjenek bennünket meglepetésként.

Mielőtt az őszi időjárás helyi előjeleit ismertetnők, meg kell mondanunk, hogy ezek a helyi előjelek csak leggyakrabban adnak útbaigazítást, de kivételes esetekben megtörténik, hogy az időjárás másképpen alakul. Ezért helyen végzett észlelések ugyanis nem alkalmasak arra, hogy teljes biztonságú időjelzést készítsünk belőlük. Éppen ezért neveztük cikkeink címében a helyi időjelzést „időjóslásnak“, megkülönböztetésül attól a sokkal pontosabb tudományos időjelzéstől, amit a Me-

teorológiai Intézet békeidőben *sokezer megfigyelőhelynek az adataiból* készít el. A háború tartalma alatt azonban a tudományos időjelzések nem kerülhetnek nyilvánosságra és ezért rá vagyunk utalva arra, hogy mi magunknak, saját megfigyeléseink alapján „jósoljuk meg” az időjárást.

A *hosszabb ideig tartó csendes esők* ősszel elég gyakoriak. Bekövetkezésüket már egy-két nappal korábban előre lehet látni a következő gyanús előjelekből:

1. Az égbolt még derült, de tejfehér színt ölt: a megszokott kék szín először fehéreskékké válik, azután egészen megfehéredik. Ez nyáron is elég rossz jel, ősszel azonban még sokkal rosszabb, mert ilyenkor szép időben az ég élénk világoskék szokott lenni. Legaggasztóbb, ha a fehér égboltszín a déli órákban jelenik meg.

2. Távoli tárgyak rosszul láthatók, vagy egészen eltűnnek: a levegő kevésbé átlátszó, bár felhők még nem láthatók. Tudvalévő, hogy az őszi a jó kilátásnak az időszaka. A turisták legszívesebben ősszel mászák meg a magas hegycsúcsokat, éppen azért, mert sokkal szebb kilátást élveznek és sokkal messzebb is látnak, mint a meleg nyári napokon. Ha azonban ősszel elromlik a levegő átlátszósága, az rossz jel és attól kell tartani, hogy körülbelül fél nap múlva már felhőtömegek is megjelennek az égbolton.

Fontos megjegyzés: A látási viszonyok romlása persze csak napközben jelent rosszat. Ellenben az esti és reggeli köd nem a közeledő rossz időnek a jele, sőt éppen ősszel a szép, jó időnek az egyik kísérőjelensége.

3. Távoli hangforrásokat szokatlanul jól lehet meghallani: messze lévő vasúti vonalon haladó vonatnak a hangját, szomszéd községek harangszavát, távoli hidakon átrobbogó kocsinak a dübörgését, messze lévő gyakorlóterén elhangzó lövéseket, stb. stb.

Látjuk tehát, hogy az őszi csendes eső bekövetkezése előtt a távoli helyekről való látás és hallás ellentétesen alakul. Gyanús az, ha a távoli fényeket rosszul látjuk, ellenben a távoli hangokat szokatlanul jól halljuk meg.

4. Elmebajos és ideges emberek szokatlanul nagyfokú nyugtalansága: érdekes dolog, hogy az idegbetegek és elmebetegek viselkedése milyen erősen függ az időjárástól. Éspedig nemcsak a már meglévő időjárás van rájuk hatással, hanem éppen az őszi csendes esőket rendszerint előre is megérzik, amennyiben ilyenkor a szokottnál is nyugtalanabbak, ingerlékenyebbek, a súlyosabb betegek dühöngeni kezdenek, az idegesek sokszor összeszólalkoznak a környezetükkel.

5. Gyermek hangos nyugtalansága: aki a kisgyermek hancurozását figyeli, rájön arra, hogy ők sem mindig egyforma hangosak. Ha a gyerekek feltűnően „rosszak”, pajkosak, hangosak, az rendszerint szintén az időjárással van kapcsolatban és ősszel hosszabb csendes esőnek az előjele szokott lenni.

6. Egészséges emberek nyugtalan álmai: nemcsak ősszel, hanem az egész évben tapasztalható, hogy az egészséges emberek rendszerint olyankor szoktak nyugtalanul, rosszul aludni és mindenféle furcsa álmokat látni, ha az időjárás átalakul és csendes esőzés áll küszöbön. Ez persze nem vonatkozik a beteges álmatlanságra, mert az ilyen ember mindig rosszul szokott aludni. Az egészségesek közt viszont sok van, aki máskor egyáltalán nem álmodik semmit se, hanem csak az ilyenfajta időrosszabbodás előtti egy-két éjszakán vannak álmai.

7. A dohány- és alkoholmérgek fokozott hatása szervezetünkre: a megszokottnál csak valamivel több dohány elszívása, vagy a megszokottnál csak valamivel több szeszesital elfogyasztása már fejfájást, rossz alvást, rossz emésztést okoz, holott más napokon semmi kellemetlenség nem járna a nyomában.

8. Egyenletes, szürke felhőtömeg lassú felvonulása az égboltra: vigyázzunk, nem minden nagyobb szürke felhő tud esőt adni! Csak az gyanús, ha a szürke felhőtömeg az égbolt déli vagy nyugati széle felől lassan, több óra hosszat vonul fel és közben egyre vastagodik.

9. Túlságosan szép napnyugta: a szép idő megszűnése előtt a napnyugta sokkal színpompásabb szokott lenni, mint máskor. Az élénksárga és piros színek ilyenkor bőven díszítik az égbolt nyugati oldalát. Tartós szép időben viszont az alkonyat sokkal kevésbé színes. A túl szép napnyugta tehát az időjárás közeli elromlásának és esőnek az előjele.

10. A légnyomás tartós csökkenése: a légnyomásmérő (barométer) az őszi csendes esőt elég megbízhatóan megjósolja azzal, hogy mutatója a kisebb számok felé halad. Ugyanis az ilyenfajta eső előtt már 12—24 órával meg szokott kezdődni a légnyomás csökkenése. Ahol nincs barométer, ott a légnyomás erősebb csökkenését ilyenféle jelekből lehet észrevenni: a csatornák, árnyékszékgyödrök feltűnően erősen bűzlenek, reggel és este a földalatti csatornák nyílásaiból fehér gőzoszlop száll fel; nagyobb bányák, barlangok szűk nyílásaiból észrevehetően kitódul a levegő.

11. Nagy fénygyűrű a nap és hold körül (vagy fehér színben, vagy a szivárvány halvány színeiben) szintén a közeledő csendes eső gyanúját kelti, bár ez a tünet nem egészen megbízható, mert néha megtörténik, hogy csak erősebb borulást kapunk utána, de eső nem jön.

*

Az őszi szélviharok előjelei:

1. Nagyön hirtelen felmelegedés: egyik napról a másikra öt-hat fokkal, vagy még többel melegebb lesz az idő. De jól ügyeljünk arra, hogy csak az időjárás gyors felmelegedése aggasztó, ellenben, ha napokig tartó lassú felmelegedésben van részünk — mint például az úgynevezett „vénesszonyok nyara” idején —, az még egyáltalában nem rossz előjel, sőt inkább a hosszantartó szép, csendes időnek a tünete.

2. A kék égbolton igen nagy magasságban úszó kis fehér fátyolfelhők nagy sebességgel vonulnak nyugatról kelet felé. Ezek a kis felhőcskék semmi árnyékot nem vetnek, mert 8—10 kilométer magasan vannak felettünk és parányi jégtűcskékből állnak. Legtöbb ember nem is törődik a megjelenésükkel, pedig, ha gyorsan vonulnak, az mindig komoly időrosszabbodásnak az intő előjele.

3. A légnyomás hirtelen csökkenése: mint fentebb 10. alatt.

*

A fagyos éjszakák fontosabb előjelei:

1. Hosszabb, csendes eső, azután hirtelen fellépő záporok vagy zivatarok: ilyenkor azt kell várni, hogy az eső gyorsan gyengülnek, a szél azonban erősödik és körülbelül fél nap múlva a szél is csillapodni kezd. A szél megszűnése utáni hajnalon rendszerint őszi fagyok keletkeznek és dér csípi meg a vidéket.

2. Éjjel vagy reggel erős szélvihar tört ki: akkor a szél rendszerint estefelé kezd gyengülni és a legközelebbi éjszaka, vagy az azután következő, többnyire erős deret és fagyot hoz.

3. Mélyen kék égbolt, tiszta csillagfény eső után: az időjárásnak ez a megjavulása ősszel rendszerint fagyveszéllyel jár, a legelső csendes és derült éjszakán.

*

A sűrű reggeli köd előjelei:

1. Derült és csendes idő a megelőző délután folyamán: érdekes, hogy sűrű reggeli köd éppen az olyan napokat szokta követni, amelyek szép, napsütéses, szélcsendes időjárásúak.

2. Poros és párás levegő az esti órákban: hosszabb őszi szárazság után, mikor estefelé sok por lebeg a légkörben, a ködképződésre nagyobb kilátás van.

3. Ha már az előző reggelen is köd volt: akkor másnap is megismétlődik a ködképződés, kivéve, ha közben szelessé válik az idő vagy éjjel erős borulás érkezik.

4. Derült este van, de a csillagok mégis fátyolosak, homályos fényűek: ekkor a 2. alatt mondtak alapján is ködös reggelt kell várunk.

5. A felkelő telihold sötétvörös színű: ez ismét annak a jele, hogy a levegőben sok por és pára van jelen.

Az erős szél ellensége a ködnek. Kivált az északi és északkeleti szél rövidesen szét szokta a ködöt osztani. Csak egy eset van, amikor ez a szabály nem érvényes: hegyes vidéken. Hegyeken ugyanis az olyan szél, amely nekifuj a hegygerincnek, sokszor ködös idővel jár együtt.

*

Az őszi szép idő előjelei:

Ősszel nemcsak rossz időben van részünk. Magyarország éghajlatának egyik legelőnyösebb sajátága éppen az, hogy az őszi a legtöbb évben hosszú, szép napos és kellemes szokott lenni. Ez kivált a mezőgazdaság számára nagyon hasznos, mert az őszi munkákat jól el lehet végezni, ami már becses záloga a következő évi termésnek. Az őszi szép idő legfontosabb előjelei a következők:

1. A reggeli ködképződés: ha sötét, ködös reggelre ébredünk, az ősszel nem jelent semmi rosszat. Az őszi reggelek ködje a délelőtti folyamán elég gyorsan eloszlik és utána rendszerint igen szép időjárású déli és délutáni órákban van részünk.

2. Gyenge délkeleti vagy keleti szél: más évszakban a délkeleti szél legtöbbször a rossz idő bevezetője szokott lenni. Ősszel azonban a délkeleti szél, ha nem erős, a tartósabb szép időnek a jele.

3. Hideg éjszaka és erős nappali felmelegedés: ha hideg reggelre ébredünk, az ősszel többnyire jó jel; a feltűnően enyhe reggelek ellenben vagy időrosszabbodásnak a tünetei, vagy legalább annyit jelentenek, hogy a reggeli köd csak nehezen fog eloszlani és a délelőtti nagyrészen keresztül megmarad.

4. Bőséges harmat vagy bőséges dérképződés: a szép őszi időnek egyik jellemző tulajdonsága, hogy éjjel bőséges mennyiségű harmat képződik, vagy ha az éjszaka nagyon hideg volt, akkor vastag dérréteg rakódik le. Ha reggel nem látunk sem harmatot, sem pedig deret, az az időrosszabbodásnak az aggasztó előjele.

Ezer kerékpár.

Irta: NÉMETH JÓZSEF XI. tiszthelyettes (Muraszombat).

Nem is ezer, hanem ennél is sokkal több kerékpárról lesz itt szó, amint alább megírom.

Alig hogy bevonultunk a felszabadult Muraközbe, feltűnt nekem, hogy temérdek sok a kerékpár, mindenki kerékpáron közlekedik. Ennek oka az, hogy a járás területén csak egy vasútvonal van s így a vidékről mindenki, férfiak, nők egyaránt, kerékpáron teszik meg az utat a járás székhelyére, ha ügyes-bajos dolguk akad ott. Számításom szerint naponta 2000—3000 kerékpár is megfordult a járás székhelyén, Muraszombatban.

Mint csendőr, természetesen azonnal a közlekedés-rendészetre gondoltam. Hogyan fogjuk ezt a nagy tömeget minél gyorsabban és minél jobban megtanítani a magyar közlekedési szabályokra s mi lesz addig, míg ez beléjük idegződik! Ennyi kerékpáros már komolyan veszélyezteti a közlekedés rendjét, ha nem egységes szabályok szerint és nem fegyelmezetten vesz részt a forgalomban.

Nemsokára meggyőződtem, hogy ez még a kisebb gond. Ezek a kerékpárosok komoly és csaknem megoldhatatlan feladat elé állítják az őrsöt, ha gyorsan és gyökeresen nem segíték a bajon. Ez a baj pedig abban állott, hogy a vidéki kerékpárosok Muraszombatba beérkezve, a legnagyobb lelkingugalommal otthagyták a kerékpárjaikat az utcán, minden őrizet nélkül. A kerékpárnak lakattal vagy zárral való lezárása ismeretlen fogalom volt itt. Ott állottak a kerékpárok az üzletek és középületek falához támasztva, az út szélére fekette, sőt 15—20-asával összetámasztva az úttesten.

A déli órákban azután, amikor a kerékpárok gazdái végeztek a dolgukkal és haza igyekeztek volna, kettes-hármas csoportokban jelentek meg az őrsön, hogy ellopták a kerékpárjukat. Az otthon levő egy-két csendőr még a panaszok felvételét is alig győzte. A legtöbb kerékpáros azt sem tudta megmondani, hogy milyen gyártmányú és számú volt a gépe s a legtöbbnek igazolványa sem volt.

Aki tudja, hogy mennyi munkát és gondot okoz csak egy kerékpár nyomozása is — már pedig melyik csendőr ne tudná ezt! — az tisztában lehet azzal, hogy milyen helyzetben voltunk mi. Cselekednünk kellett azonnal. Itt a megszokott eszközök nem használtak. Hiába figyelmeztették a járőrök a könnyelmű kerékpárosokat, hogy a kerékpárjaikra vigyázzanak, ne hagyják őrizetlenül vagy záratlanul az utcán, mert ezt a szabály is tiltja. Fogamatja nem akart ennek lenni. A feljelentéshez még nem akartunk folyamodni, hiszen 22 évi keserves elnyomásból most visszakerült, más szabályokhoz szokott testvéreinkről volt szó. Türelemmel, megértéssel és megértetéssel kellett segítenünk a bajon. Az első időkben vásár- és ünnepnapokon járőröket vezényeltem a templomok közelébe, ahol százával álltak csomókba összerakva, őrizetlenül az ájtatoskodók kerékpárjai. Önként és magunknak kellett vállalnunk ezt az őrzést, mert magunknak ártottunk volna, ha nem tesszük. Itt igazán megtanultam, hogy alkalom szüli a tolvajt s nekünk ezeket az alkalmakat kellett mindenáron, minél előbb megszüntetnünk.

A járőrök felhasználták az ilyen alkalmakat arra is, hogy a templomból kijövő népet a kerékpárok megőrzésére kioktassák és figyelmeztessék. A járási katonai parancsnokságot is megkértem, hogy rendelkezést

adjon ki a kerékpáron közlekedők részére. Mindez csak részben használt, még mindig sok volt a házak és kerítések falához támasztott gazdátlan kerékpár és ehhez képest sok volt a kerékpárlopások száma is. Pedig a járőrök a nyomozás terén is derekas munkát végeztek. Úgy látszik, ezek a tolvajok igen ügyesek és gyakorlatosak voltak. A házkutatásoknál egész kerékpárt nemigen lehetett találni, legfeljebb egyes alkatrészeket. Ha ezeken a részekeken nem volt valamilyen ismertetőjel, nehéz dolga volt a járőrnek. 30 kilométeres körzetben szedték össze a járőrök a darabokban eladott alkatrészeket s ezekből állították össze a teljes kerékpárokat. Egy járőr csupán egy nyomozás során 3 ellopott kerékpárt állított így össze. Csak az tudja méltányolni ezt a munkát, aki nyomozott kerékpárlopási ügyben. Mennyi kitartás, szakértelem és lelkes ügyszeretet kell ehhez! Elindulni egy csűr padlásán megtalált kerékpárkormányon vagy pedálon és a hatodik faluban bevégezni egy összerakott kerékpáron! Hogy közben milyen nehézségeket kellett leküzdeni, az a járőr titka. De ez melléke, a fő az, hogy az ellopott kerékpárokból sok összeállítódott így s a tolvajoknak látniuk kellett, hogy emberükre akadtak a magyar csendőrben. Sok tolvaj hurcolta a hátán a járőr előtt községről községre az ellopott kerékpár megkerült alkatrészeit, megnyugvásul a becsületes embereknek és elriasztásul az ingyen kerékpárra áhítozóknak.

A nagy igyekezetnek kezdett már eredménye lenni, a lopások száma határozott csökkenést mutatott, de még éppen elég fordult elő. Az okát kizárólag abban láttam, hogy a kerékpárok elhagyásáról nem akart a lakosság leszokni. Ezt kellett tehát megszüntetni s mint-hogy másképpen nem ment, parancsot adtam a legénységnek, hogy akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül az utcán záratlanul vagy felügyelet nélkül talált kerékpárokat vitessék az őrsre, a községi előjáróságra vagy valamelyik ismert megbízható egyén lakására, aszerint, hogy melyik hely esik közelebb. A kerékpárt pedig csak abban az esetben kapja vissza a tulajdonos, ha az őrsön megnyugtató módon igazolja a kerékpárhoz való jogát.

Egy csapásra megváltozott a helyzet. Futótűzként terjedt el a híre az egész járás területén, hogy aki elhagyja a kerékpárját, az futkoshat igazolványokért, míg megkapja.

Segítettünk tehát úgy a helyzeten, ahogyan a viszonyokhoz képest lehetett és kellett. Ma már az a helyzet, hogy záratlan, őrizetlen kerékpárt úgyszólván nem lehet látni s a legtöbb kerékpáros magánál hordja a kerékpár tulajdonjogát igazoló írását. Elértük azt is, hogy a kerékpárlopások igen lecsökkentek s ha elő is fordul még hetenként egy-két lopás, mégsem naponként öt-hat, mint az első időkben rendszeresen.

Éppen amikor ezeket a sorokat írom, egyik járőröm vonul be az őrsre egy kis kerékpártolvajjal. Jókor kezdte a gyerek, alig 13 éves. Talán szerencséje, hogy újból magyar csendőr portyázza ezt a földet s így hamar rajtavesztett a lopáson. Remélhetőleg ez volt az első s az utolsó lopott kerékpárja. Nagy baj lett volna, ha az elsőn nem vesztett volna rajta. Egy alig használt kerékpárt kínált megvételre egyik műszerésznek, aki néhány hónappal előbb még lelkifurdalás nélkül megvette volna, — hiszen a gyerek más példáján okulva járt így el, — de ma már nem tartja ajánlatosnak és érdemesnek, mert tudja, hogy minden műszerészt szigorúan szemmel tartunk.

Jól eső érzéssel látjuk, hogy hétről-hétre nagyobb a biztonság és nagyobb a rend ezen az ezeréves, drága, visszatért magyar földdarabon. Van-e olyan nehézség, akadály és verejtékes munka, amit boldogan ne vállalnánk ezért!?

Az orosz birodalom története, különös tekintettel ott élő fajrokonaink sorsára.

Ismerteti: TORNAY KÁROLY ny. őrnagy.

Amióta történelmi kapcsolataink az Árpádház idejében Oroszországgal megszakadtak, azóta a nagyközönség általában nagyon keveset tud erről az országról. Ezt a tájékozatlanságot a világháború törte meg. Az Oroszországba került magyar hadifoglyok közvetlen érintkezésbe kerültek ennek a mérhetetlenül nagy földterületnek a népeivel s így alkalmuk volt megismerni az életüket, a gondolkozásukat, a berendezkedésüket és mindazt a kincset, mellyel őket a természet megajándékozta. Az ország története iránt azonban — sajnos — közülök is csak kevesen érdeklődtek és ezért van az, hogy ezt a nagy birodalmat sokan még ma is egységes politikai alakulatnak tartják és fogalmuk sincsen arról, hogy milyen kegyetlenséggel erőszakolták össze s mennyire él már kezdettől fogva a függetlenségi vágy nemcsak a nemzetiségekben, hanem még az azonos fajú szláv kis- és fehér-oroszokban is.

Mert bizony, Oroszországban igen sok a nemzetiség. Csupán európai részében is kb. harminctéte nagyobb nép lakik, ázsiai részében pedig vagy huszonöt-féle. De ezek csak a nagyobb nemzetiségek száma. Az egész lakosság lélekszáma a szovjet statisztikák szerint 180 millió. Ebből a 180 millióból kb. 46 millió nem orosz. Ha már most az orosz birodalom népesség- és erőviszonyait tovább mérlegeljük, tekintetbe kell vennünk, hogy nemcsak ez a 46 milliónyi nemzetiség törekszik függetlenségre, hanem erre törekcsenek a 35 milliót kitevő ukránok, vagy kisoroszkok, a kb. 10 milliót kitevő fehér oroszok, továbbá az ugyancsak kb. 10 milliót kitevő szibériai oroszok is. Függetlenségre törekszik még a doni, kubáni és teri kozákság is, összesen mintegy 5 és félmilliónyi lélekszámban. Ha tehát ezt a 25 milliót is hozzáadjuk az elszakadásra törekvő nemzetiségek számához, illetve levonjuk az összlakosság számából, akkor azt látjuk, hogy a nagy orosz birodalom népességéből csupán 66 millió olyan orosz marad, aki a világháború előtti Oroszország fennmaradását kívánhatja, a többi pedig önálló államokban kíván élni s a saját portáján egyedül akar boldogulni. Ennek a törekvésnek igen természetes és alapos oka van s ez az, hogy az uralkodó oroszok kezdettől fogva elnyomták őket s a nem szláv nemzetiségeknek meg egyenesen az eloroszosítására, sőt kiirtására törekedtek. Az oroszoknak ezt a politikáját később fogjuk ismertetni, előbb röviden megnézzük, hogyan alakult ki s hogyan duzzadt fel mai nagyságára az orosz birodalom s milyen hatások alatt fejlődött ki az orosz lélek.

Az oroszok a keleti szláv csoporthoz tartoznak. A skandináviai normannoknak sikerült őket a Ladogató környékén leigáznia és bár később az egyesült finn és szláv seregek elűzték őket, mégis maguk a szlávok voltak azok, akik azután belső villongások következtében maguk kértek tőlük három herceget. A három herceg a zavarokat lecsendesítette és egy-egy hercegsé-

get alapított. Kettő közülök hamar meghalt s ekkor a harmadik, *Rurik*, 862-ben mindhárom hercegséget egyesítette az uralma alatt. A következő években két vezére Kievet foglalta el, sőt 865-ben a görög fővárost, Konstantinápolyt is megtámadták.

Rurik halála után *Igor* nevű fia vette át az uralmat, a kiskorúsága miatt azonban gyámja, *Oleg* kormányzott. *Oleg* folytatta a hódításokat és egyesítette az összes nagyobb szláv törzseket, azok kivételével, melyek a távoli széleken laktak. Kievet véglegesen meghódította és a birodalom fővárosává tette. Megverte a kazárokat és a besenyőket s ellenük városokat alapított és várakat emelt a határon. Az orosz nép őt tekintti függetlensége és hatalma megteremtőjének. Hatalmát nagyban megszilárdította a görögökkel kötött kereskedelmi szerződés is, mely az oroszoknak különböző előnyöket és előjogokat biztosított.

Oleg halála után *Igor* ténylegesen is átvette a hatalmat. Két támadást intézett Bizánc ellen s a kettő közül csak a másodiknak volt annyi eredménye, hogy az első kereskedelmi szerződést sikerült megújítania.

Igor egy felkelés alkalmával életét vesztette. Utána fia, *Szvjatoszláv* került uralomra, minthogy azonban kiskorú volt, édesanyja, *Olga* kormányozta az országot. *Olga* igen erőskezű uralkodó volt. Az orosz évkönyvek azt tartják róla, hogy ő volt az emberek között a legbölcsebb. Férje halálát megbosszulta s az országban mindenütt rendet teremtett, majd 957-ben Konstantinápolyba zárandokolt fényes kísérettel, hogy rábeszélje a keresztiséget. *Olga* a fiát is igyekezett erre rábeszélni, de az hamar kiszabadította magát anyja befolyása alól. Sorozatos vállalkozásokban leverte a vjaticsokat, szédülta a kazárok birodalmát, a Kubán-folyónál legyőzte a jászokat és cserkeszeket s a Volga mellett pedig véget vetett a kámai bolgárok hatalmának, majd 968-ban a görög császár kérésére nagy összeg pénzért a dunai bolgárok országát hódította meg. A bolgár föld annyira megtetszett neki, hogy itt le is akart telepedni, anyja hívására azonban visszasietett Kievbe, hogy a várost megszabadítsa a besenyők ostromától. Ezután ismét Bulgáriába ment, hogy eredeti tervét megvalósítsa, azonban a bizánci császár hadsereggel kényszerítette őt visszavonulásra. Ütközben a besenyők szétverték a seregét és őt magát is megölték.

Szvjatoszláv halála után három fia között véres villongás tört ki. *Jaropolk* elűzte öccsét, *Oleget*. *Wladimir* a warégekhez menekült s nemsokára nagy sereggel visszatérve, *Jaropolkot* Kievből elűzte és alattomosan megölette. Ekkor, 986-ban egyeduralkodó lett.

Wladimir kezdetben pogány volt. Parancsára Kievből bálványokat állítottak föl és előttük emberáldozatokat mutattak be. Sok harcot kellett a szomszédokkal megvívnia s megsegítette a görög császárt is, amikor felkelés tört ki ellene. Kívánságára feleségül kapta *Anna* görög hercegnőt s ugyanakkor, 989-ben felvette a kereszténységet. A bálványokat ledöntötte és elrendelte, hogy mindenki keresztelkedjék meg. A kereszténység a hagyományok szerint, békésen terjedt az országban és csak kevés helyen kellett erőszakot alkalmazni, de azért sokáig tartott, amíg a nép ősi hitét egészen elfelejtette s így azután a régi hit összekeveredve az új hittel tovább is benne élt az oroszok kereszténységében, azt legtöbbször babonassággá torzítva. A kereszténység kétségtelenül sok előnyt biztosított az oroszok számára nemcsak művelődési, hanem kereskedelmi téren is. Az oroszok azonban a görög műveltség

átvételével bizonyos mértékben ellentétbe kerültek a nyugati művelődéssel s egyben átvették azt az erkölcsi és társadalmi mérget is, mely akkor már erősen bomlasztotta és sodorta a görög császárságot végzete felé. Az orosz lélek kialakulására ez a mérge is megtette a maga hatását.

Wladimir halála után ismét belvillongások törtek ki. Nyolc fia verekedett a hatalomért. Végül is *Jarosz-lávnak* sikerült az uralmat magához ragadnia 1019-ben. Ő igazta le először észt rokonainkat. *Jarosz-láv* városokat és kolostorokat alapított, templomokat emelt, a görög egyházi szertartási könyveket ószláv nyelvre fordíttatta. Uralkodásának utolsó évében, 1054-ben következett be a nagy keleti egyházszakadás, mely azután Oroszországot is magával ragadta. Az orosz papság azonban még hosszú ideig fenntartotta viszonyát a Szentszékkal s az orosz fejedelmek gyakran a pápától kérték királyi címük elismerését. A szakadás így csak a XIII. század elején vált teljessé. Addig is az orosz népnek számos belviszályt, háborút, éhínséget és járványt kellett elviselnie. Pl. II. *Iszjaszláv* 1154-ben bekövetkezett halála után a nagyfejedelmi méltóságot öten töltötték be egymás után. Az ország ilyen körülmények között természetesen nem tudott ellenállni a közeledő mongol-tatár rohamnak.

Az oroszok és mongol-tatárok először 1223-ban ütköztek meg egymással a Kalka-folyó mellett, mely alkalommal az oroszok nagy vereséget szenvedtek. A mongol-tatárok egészen a Dnjeperig üldözték a megvert oroszokat s azután visszafordultak és csak *Dzsingiz* nagykhán halála után támadták meg ismét őket. *Batu* khán, *Dzsingiz* nagykhán unokája 1237-ben az Ural-hegységen át nyomult be az országba és 1240 vége felé meghódította Kievet is, a következő év tavaszán pedig már IV. *Béla* magyar király seregét verte meg a Sajó mellett. A visszavonulása után megalapította az Aranyorda birodalmat s fővárosává Szarajv tette meg, kb. a mai Zarev helyén, a Volga alsó folyása mentén.

A mongol-tatárok az országot nem szállták meg, hanem levonultak a délvidéki tágas térségekre s csupán kis létszámú katonai különítményeket hagytak vissza, továbbá helytartókat és hivatalnokokat, akik a meghódított területek lakosságát megszámozták és összeírták. Súlyos adót vetettek ki, mely ellen az oroszok többször fellázadtak annál is inkább, mivel a hivatalnokok az adóbehajtás alkalmával kegyetlenül bántalmazták a népet. A helyzet azonban sokat javult akkor, amikor az orosz fejedelmek kieszközölték, hogy az adót ők szedhessék be a saját hivatalnokaikkal.

Bár a mongol-tatárok a maguk birtokának tekintették az országot, a meglévő orosz egyházi és politikai rendet mégis meghagyták és nem bántották az orosz fejedelmek és alattvalóik közötti viszonyt sem. A keresztény vallás és a papság iránt türelmet és tiszteletet tanúsítottak. A papok pl. nem fizettek adót és különböző kötelezettségek alól fel voltak mentve, sőt külön okirat biztosította a jogukat. A mongol-tatárok okirattal biztosították az orosz fejedelmek jogait is és megerősítették őket a hatalmukban. Amikor azonban viszálykodni kezdtek egymással és panaszaikkal a khánokhoz fordultak, a khánok a zavargó fejedelmeket bebörtönözték, vagy megölték, a birtokaikat pedig feldúlták. Különböző pedig az orosz fejedelmek külső ellenséggel még hadat is viselhetek.

Iván fejedelem 1328-ban Moszkvába tette át székhelyét. Palotákat és templomokat emelt és olasz építésszel felépíttette a Kremlt. Kívánságára a metropolita is Moszkvába költözött. Később a fejedelmek többször is megkísérelték a mongol-tatár uralmat lerázni, de ez csak az Arany-orda szétbomlása után, 1480-ban sikerült. III. Iván már adófizetőjévé tette a kazáni khánsgot és ügyes békekötéssel nagy területet nyert a litvánoktól és livektől. Ő volt az első, aki magát Oroszország nagyhercegének és egyeduralkodójának nevezte. Átvette a görög császárság címerét, a kétfejű sas és egyesítette a moszkvai címerrel, melynek főalakja Szent György lovag.

1547 elején Rettenetes Iván mint cár vette kezébe az orosz nép sorsát. A kazáni khánsgot 1552-ben leverte s utána, 1556-ban elfoglalta Asztrachán városát a Káspi-tó partján és nagy kereskedelmi központtá építette ki. A krimi tatárok felé megerősítette a határt, de ez nem akadályozta meg a tatárokat abban, hogy Moszkvát megtámadják, felégették és százezer foglyot elhurcoljanak belőle. Rettenetes Iván nyugat felé tovább akarta gyarapítani az ország földjét, ami azonban nem sikerült neki, ellenben a kozákjai 1568-ban átlépték az Ural-hegységet és megkezdték Szibéria meghódítását.

Oroszország végleges megalkotása I. Nagy Péter cár műve (1689—1725), aki a világi hatalom mellé az egyházat is magához ragadta.

Oroszország további történelméből bennünket ebben a cikkben csak a hódítások érdekelnek. Mielőtt azonban tovább mennénk, vessünk egy pillantást az orosz pravoszláv egyház fejlődésére, főképpen azért, mert szellemének nagy része van a mai orosz lélek kialakulásában és az ismerete nélkül nehezen érthető meg az a lelki pangás, sőt hanyatlás, mely annyi szenvedést okozott magának az orosz népnek, de még többet a nemzetiségeknek és korunkban a bolsevizmusban érte el eddig legmélyebb pontját.

Az orosz nép hibáinak kifejlődését, fogyatékos ítélőképességét nagyban előmozdította a pravoszláv egyháznak az a hite, hogy egyedüli birtokosa az igaz vallásnak, s egyedüli védelmezője és képviselője az igaz kereszténységnek. Ebben a tudatban elzárt volt minden haladástól, ami azután gátlólag hatott az egyházi és hitélet vérkeringésére. Az alsó papság tudatlan és műveletlen volt, de a felső papság tudása sem nagyon haladta meg azt a fokot, amely a szertartásokhoz és a népszerű hitoktatáshoz okvetlenül szükséges volt. A magasabb hittudományról fogalmuk sem volt s ezzel csak nem régen kezdtek foglalkozni. Mindehhez hozzájárult még az is, hogy az orosz pravoszláv egyháznak 1660 óta a mindenkori cár volt a feje s így az egyház és a hit a politikai uralom eszköze volt. „Az igazság szelleme, a szeretet szelleme, az élet szelleme, a szabadság szelleme hiányzik az orosz egyházból” — állapította meg Akszakov orosz író.

Ilyen körülmények között az orosz egyházi és hitélet idővel a szó szoros értelmében megmerevedett. Minthogy pedig ebben az állapotában a hívek lelki szükségleteit nem volt képes kielégíteni, sőt, a hívek egyházukon keresztül a cári hatalom önkényét érezték, sokan elpártoltak és különféle szektákban tömörültek. Ezeknek egy része később visszatért az egyházba, a másik része azonban még inkább széttörödezve borzalmas tévutakra jutott. Ezek a tévelygők, a raszkolnikok alakították meg többek között a némák, az örök za-

rándoklók, a táncolók, az önmagtalanítók, az öngyilkosok, az önelégetők szektáját és más egyéb babonás torzszüleményét a gondozatlan és kielégítetlen lelkek istenkeresésének. A számuk összesen kb. 15 millió. Ez a szám az összlakosság lélekszámaéhoz viszonyítva is nagyon magas, és minthogy az oroszok vallásossága sohasem volt tiszta, sőt erős babonás színezet mutatkozott rajta — amint *Rasputin* esetéből tudjuk — még a cári családban is, érthető, hogy a szekták kelekötya tanai a népet is megfertőzték. Csak természetes tehát, hogy az orosz nép felfogása sok olyan tettet és dolgot engedett meg, amely magasabb valláserkölcsei szinten álló népnél elképzelhetetlen. Ennek a laza erkölcsnek, a fogyatékos felebaráti szeretetnek, vagy teljes hiányának tulajdonítható, hogy a cárok, fejedelmek, hercegek, főurak, földbirtokosok, a magasabb és kisebb hivatalnokok, hatósági személyek, csendőrök, rendőrök és kozákok önkényeskedése és hatalmaskodása a borzalmak országává tette Oroszországot. Ha azt a rengeteg vért és könnyet, melyet az orosz önkény az évszázadok folyamán kiontott, nem itta volna fel a föld, akkor ma Oroszország egy óriási nagy vér- és könnytenger lenne. E nagyfokú lelki züllöttségben a forradalomnak ki kellett törnie és az is természetes, hogy az orosz nép olyan könnyen a felforgatók hatalmába került és eszközül adta magát egy olyan démoni önkényuralomnak, amilyenre példa talán nincs is a világtörténelemben. Nagy a felforgatók bűne, igen nagy, de nem kisebb azoké sem, akik vetélkedésükben, hatalmaskodásukban s az emberszeretet teljes hiányában az orosz népet hosszú évszázadok óta következetesen a forradalom útjára kényszerítették.

Amikor *Lenint* temették, a jelenlévő tömeg egy része bámészkodott, a másik része meg átkozta s antikrisztusnak nevezte őt. Ott állt közöttük egy ősz orosz püspök is, aki csöndre intette a zúgolódókat: „Ne átkozzátok őt! — mondta. — Ez az ember akaratlanul is beváltotta az Isten tervét. Ostor volt ő, kellyel az Örökkévaló az emberiséget bűnei miatt megkorbácsolta.”

Vannak, akik az orosz nép hibáit mongol-tatár hatásnak tulajdonítják. Az oroszok maguk szívesen hangoztatják ezt. Bizonyos, hogy a mongol-tatár uralomnak volt némi hatása az orosz életre, de semmiesetre sem tette romlottabbá vagy a romlottság iránt fogékonyabbá, mint amilyen már volt. Aki végiglapozza az oroszok történetét, az megévoződhetik arról, hogy az orosz fejedelmeknek, nagy-, kis- és egyéb uraknak semmiféle rosszban sem volt szükségük idegen példára. Igaz, hogy a mongol-tatároknak is csúnya hibáik voltak, kegyetlenül bántak az ellenséggel, stb., de a meghódítottakat nem bántották, a családi életük meg olyan szép s a szociális felfogásuk meg — maguk között — olyan igazságos és szeretettől áthatott volt, hogy az sok mai, úgynevezett keresztény és művelt embernek például szolgálhatna. Ez tűnik ki *Plano de Carpini* pápai követnek a jelentéséből. *Plano de Carpini* IV. Ince pápa küldte a tatárjárás után, 1245-ben *Küjük* nagykanhoz, a mongol-tatárok akkori fejedelméhez. A követ visszatérve újáról, jelentésében sok szörnyűségről, gonoszságról, tisztátalanságról és babonáról számol be, de nagy elismeréssel kiemeli a mongol-tatárok jótulajdonosságait és erényeit is.

— *A világon nincs még egy olyan tisztelt tudó nép, mint a tatár — írja Plano de Carpini. — A fegyverem, az előljárók megbecsülése oly nagy náluk, hogy*

még a mi szerzetesrendjeink is példát vehetnének róluk. Egymásközt ritkán civakodnak, tettelességre vagy éppen gyilkosságra meg sohasem kerül sor. Megrögzött tolvajok itt nem veszélyeztetik a közbiztonságot, palotáikat, kincses kocsi-jait sohasem kell elzárniok. Ha valaki eltévedt kóbor állatot talál, nem tartja meg magának, hanem odaviszi ahhoz a hivatalnokhoz, aki az ilyen dolgok intézésével van megbízva és attól bármikor megkaphatja jogos tulajdonosa. Ugy élnek, mintha egyetlen nagy családnak volnának a tagjai és bármilyen szűkös viszonyok között tengetik is életüket, táplálékukat mindig testvériesen megosztják egymással. Zokszó nélkül tűrik az éhséget, lóháton is kitűnően viselik a hideget, általában igen edzettek az időjárás viszontagságaival szemben. Nem irigykednek, ritkán pereskednek, asszonyaik hüek és becsületesek.

— Mindez a sok szép jótulajdonság — olvassuk tovább a jelentésben — menten eltűnik, mihelyst idegen népekkel kerülnek szembe. Másokkal szemben gögösek és fennhéjázók; még a legszegényebb s leghitványabb mongol is többre becsüli magát az idegennél, még ha fejedelem is az illető. Bármit terveznek az idegen ellen, azt oly gondosan tudják eltitkolni, hogy senki sem tud védekezni ellenük.

Lehet-e szebbet mondani egy népről, mint amit a pápai követ jelent a mongol-tatárokról? A sok szörnyűség, gonoszság és tisztátalanság ugyan fekete árnyékot vet erre a dicséretre, de amikor mindezt mérlegeljük, jusson eszünkbe, hogy azokban az időkben az úgynevezett keresztény Európában is éppen elég szörnyűséget, gonoszságot, babonát és tisztátalanságot találunk — azonban a tatárokéhoz hasonló erények nélkül. Elegendő rámutatni, hogy Európában az 1200-as években már javában folyt a boszorkányok égetése és kínzása, meg az inkvizíció. És mindez az 1600—1700-as évekig tartott. Ha a pápa követe még az akkori szerzetesrendek elé is példaképpül állítja a tatárok fegyelmét, akkor nyilvánvaló, hogy Európa népei, különösen pedig az oroszok abban az időben sokkal mélyebb erkölcsi és műveltségi színvonalon állottak, mint a „kutyafejű” tatárok.

Mindebből látható, hogy az oroszok hibái nem írhatók a mongol-tatárok terhére, sőt, sok jót tanulhattak volna a mongol-tatároktól, ha a tanuláshoz érzékük és kedvük lett volna. Pl. a mohamedán népek családi élete tisztaság tekintetében még a világháború utáni időben is toronymagasan állott az oroszoké fölött. Aki járt közöttük, az tudja, hogy ez nem túlzás.

Térjünk most vissza a történelemhez és fussuk röviden végig az orosz hódítások útját.

Említettük, hogy Szibéria meghódítását Rettenetes Iván kozákjai kezdték meg.

Szibéria birtokbavételét a Sztroganow-család kezdeményezte. Ennek a családnak nagy birtoka volt az Ural-hegység mindkét oldalán s emellett kereskedelemmel is foglalkozott. Idővel hatalmas vagyon és földterület ura lett a család az őslakosság terhére és rovására. Az őslakosság meg is kísérelt minden tőle telhetőt, hogy megszabaduljon a hatalmától, de a Sztroganowok a cár engedélyével városokat és erődöket építettek és ezekre támaszkodva, még inkább tovább terjeszkedtek kelet felé. Előttük, az Ob- és Tasz-folyóig jártak ugyan már oroszok, sőt, a XV-ik század vége felé az Ob alsó folyásáig terjedő területet is meghódították. Ez a hódítás azonban nem volt teljes, mert a szibériai khánság

— kb. a mai tobolszki kormányzóság területén — folyton háborgatta nemcsak a hódító oroszokat, hanem azokat a népeket is, melyek elismerték az orosz fennhatóságot. A Sztroganowok elhatározták, hogy megtörik a khán hatalmát. Szabad kozákokból sereget szerveztek s az élére Jermák atamánt állították. Jermák 1582-ben meg is indult seregével, a tatárokat szétverte és városukat, Szibirt elfoglalva, a khánságot a Sztroganowok uralma alá vetette, akik azután a meghódított földet felajánlották Rettenetes Iván cárnak. A cár az új tartomány fővárosává Tobolszkit tette meg 1590-ben. A kozákok 1600-ban tovább hatoltak kelet felé és idővel több várost alapítottak. Így Tomszk városát 1609-ben, Jenisszejszket a Jeniszei mellett 1618-ban, ettől délre Krasnojarszkit 1620-ban. 1627-ben az Angaránál voltak, 1628-ban elérték a Lénát, 1633-ban pedig már Kamcsatka félszigetén száguldoztak. Ez a hódítás igen könnyű volt, hiszen Szibéria földjét csak igen gyér lakosság lakta akkor még inkább, mint ma, pedig ma is napokig lehet vándorolni, amíg lakott helyet talál az ember.

Szibéria déli részében már kissé nehezebben haladtak előre a hódítók. Itt a lakosság valamivel sűrűbb volt s jobban tudott védekezni, de főképpen a hegyek nehezítették meg az utat. Ezért aztán a Bajkál-tóhoz csak 1646-ban értek el az oroszok, Kamcsatkát pedig hatvan évvel később, 1699-ben hódították meg véglegesen. Irkuck városát 1652-ben alapították, de csak 1806-ban tették Szibéria főkormányzójának székhelyévé. Az Amur vidéke 1852-ben került megszállás alá. Szachalin szigetét pedig 1875-ben szerezték meg a japánoktól cserébe a Kurilli szigetekért.

Ez Szibéria meghódításának röviden összefoglalt története.

Türkisztánt (Turkesztán) még száz év előtt is teljesen független népek lakták. Amikor az oroszok a kazáni khánságot 1552-ben meghódították, nemsokára ezután Baskiriára is rátették kezüket. A baskirok azonban nem adták meg könnyen magukat. Kb. kétszáz éven át lázadás lázadásra, háború háborúra következett közöttük és az oroszok között. A legutolsó forradalom 1754-ben tört ki s a leveretése után a baskirságot annyira megbéklyózták, hogy csak a világháborút követő orosz forradalomban mozdulhattak meg újra. Nagy Péter cár idejében (1689—1725) a Volga és az Ural folyó között lakó kirgizek is kénytelenek voltak az oroszok előtt meghódolni. Oroszország határa ekkor Ázsiában kb. az Ural felső folyásának vonalában haladt, átcsapva az Irtis mentére, majd Bijszk városán és a Telezki tavon keresztül az abakáni forrásvidéken csatlakozott a kínai határhoz.

Ezen a határon először 1732-ben nyújtotta át kezét az orosz hatalom s az 1700-as években már birtokában volt Orenburg, Orszk és Szemipalatinszk vidéke, továbbá a Káspi-tó keleti partja. A támadás először a kirgizeket érte, akik azonban hőiesen ellenálltak s küzdelmüket a chivai khán is támogatta. 1839-ben együttesen meg is verték az oroszokat, akik azonban túlerejükkel végül is — 1846-ban — megtörték az ellenállást. Kopal városkát a Balchas-tó déli vidékén megerősítették. Ezután Khokándra került a sor. 1860-ban levertek a karakirgizeket, 1865-ben elesett Taskend városa. Most Buhara ellen fordultak, de véglegesen csak 1868-ban sikerült leverniök. E harcok eredményeképpen Khokánd és Buhara hűbéres tartománya lett Oroszországnak. Chivát 1873-ban hajtották uralmuk alá s ugyanakkor Khokándra is egészen rátették a kezü-

ket. 1876-ban Fergánát csatolták az országhoz. 1881-ben rendezték Kínával a határkérdést s ekkor Kuldzsai vidékének nagy részét visszaadták a kínaiaknak.

A Kaukázus meghódítása igen sok vérbe került az oroszoknak. Már a X-ik században átlépték a Kubán folyót, de a mongol-tatár uralom előretörése miatt akkor lemondtak a hódításokról. A mongol-tatár birodalom szétbomlása után ismét megkezdtek hódításaikat. 1722-ben Derbentet, 1723-ban Bakut foglalták el, de később kénytelenek voltak egyelőre visszaadni a perzsáknak. A Kaukázust 1770-ben lépték át és az 1774-ben kötött török békében megszerezték a Kubán és a Terek folyó vonalát. Ezzel több mint száz évig tartó örökös harc kezdődött a Kaukázusban, mert szabadság szerető kis népei — közöttük turáni rokon népek is — Törökország támogatásával minden talpalattnyi földjét kitartó bátorsággal védelmezték. Hősök születtek, de végül is a túlerő győzött. 1815-ben már majdnem az egész Transkaukázus — a Kaukázus déli vidéke — az oroszok birtokában volt. A hódítások 1878-ban a berlini orosz-török békével fejeződtek be.

A Krim kezdettől fogva érdekelte az oroszokat, de végleges meghódítására, hosszú harcok után, csak Törökország hadüzenete adott alkalmat 1868-ban. A törökök ezt a háborút elvesztették s az oroszok az 1774-ben megkötött békében megkapták Azovot, Kercset, továbbá a Bug és a Dnyeper torkolatait. Ezzel a Fekete-tenger északi partja véglegesen a kezükbe került. A krimi khánság egy darabig még névleg független volt ugyan, de 1783-ban Taurina néven véglegesen Oroszországhoz csatolták. *Katalin* cárnő az új földek helytartójául kedvencét, a ravasz *Potemkin* herceget nevezte ki, aki minden eszközzel a benépesítésre törekedett. E célból telepéseket hozott nemcsak Oroszország más vidékeiről, hanem még Németországból is. Az új területen több város és gyár épült s a tenger partján hajógyárak. Ekkor alapították Szebasztopol kikötőjét is. *Potemkin* azután be akarta mutatni a cárnőnek az eredményt s ezért megkérte, hogy látogassa meg Krimet. A cárnő 1787-ben nagy díszkísérettel el is ment a szemlétra s vele utaztak a külföldi követek is. Nagyon szépnek találtak mindent, azt azonban a futó kocsikról nem vették észre, hogy az új falvakban és városkákban sok volt a színpadi díszlet, sőt több falu csak ilyesmi volt, melyet a látogatás után széthordtak, vagy az esőben ázott el. Ezeket a falvakat „*Potemkin-falvak*” néven örökítette meg a történelem.

Friszt testvéreinket a dánok kényszerítették a keresztény hitre, s ugyanakkor országuk a dánok birtokába is került, akik azután, 1346-ban eladták a német lovagrendnek. Minthogy a lovagrend nem tudta őket megvédelmezni az oroszok folytonos támadásaitól, 1561-ben a svédekhez csatlakoztak. Ennek ellenére tovább kellett háborúskodniuk az oroszokkal és a lengyelekkel is, míg végre, 1621-ben *Gusztáv Adolf* svéd király a svéd hatalmat megerősítette és hosszú időre biztosította. 1700-ban kitör az északi háború s ebben Észtorország igen sokat szenvedett. Bár a svédek először megverik az oroszokat, ezek 1709-ben mégis fölülkerekednek és Poltavánál nagy csapást mérnek a svédekre. Ez orosz uralom alá juttatta az észteket, akik ettől az időtől kezdve részesei voltak mindannak a szenvedésnek, mely Oroszország minden népének, de különösen a nemzetiségeknek kijárt. A világháború után visszakapták teljes függetlenségüket, a most dúló háborúban azonban az oroszok különböző ürgyekkel ismét beha-

toltak országukba és a hatalmukba kerítették. A felszabadításuk talán már csak napok, esetleg órák kérdése, de az aránylag rövid szovjeturalmat is irtózatossal véraldozattal kellett megfizetniük.

Finn testvéreink sorsa kb. egyezik észt testvéreink sorsával. Őket a svédek térítették a keresztény hitre s egyszersmind birtokba vették az országukat. A svéd hódítás 1290-ben fejeződött be. Ettől kezdve a svédek és az oroszok állandóan hadakoztak egymással Finnország birtokáért. Végül az oroszok a franciákkal történt megegyezés alapján, 1808-ban bevonultak az országba s azt birtokukba vették. 1809-ben Svédország lemondott az egész Finnországról, az Aland-szigetokről és más finn területekről. A finnek azonban nem mondtak le szabadságukról. Vártak és készülődtek, míg végre 1917-ben, az orosz forradalom kitörésekor, azonnal kikiáltották függetlenségüket és mint népi demokratikus köztársaság, rendezkedett be. A szovjet abban a hitben, hogy a jelenlegi háborús viszonyok kedveznek terveinek, 1939–40 telén hatalmas túlerővel megtámadta Finnországot, a támadás azonban csúfosan megtört a finnek hősie ellenállásán. A háború eredményeképpen az oroszok bekebelezheték ugyan Finnország délkeleti csücskét és a karjalai föld egy részét, de a finnek az elvesztett területeket a németekkel együtt a most folyó háborúban már ismét visszaszerezték.

A másik két balti államról, Litvániáról és Lettországról részletesen nem emlékezünk meg. A litvánok történelmük nagy részét a lengyelekkel együtt élték át s országuk a lengyel hatalom letűnésével lassan az oroszok birtokába került, akik 1814-ben az utolsó litván maradékföldet is bekebelezték. A lettek 1795-ben kerültek orosz uralom alá. Hátra volna még Lengyelország, a történelme azonban annyira ismert, hogy fölöslegesnek tartjuk vele foglalkozni.

Átfutottuk röviden az orosz hódítások történetét s látjuk, hogy sem Szibéria, sem Turisztán, sem a Kaukázus, sem a Krim, sem a balti államok, sem pedig Lengyelország nem szerves részei az orosz birodalomnak s az orosz népnek semmi joga sincsen ezekhez a földekhez s még kevesebb joga van ahhoz, hogy a rajtuk élő népek fölött uralkodjék, őket kihasználja, meggyötörje és magába olvassza. E népek függetlenségi mozgalma feltétlenül jogos és igazságos. Az a hatalom tehát, amely ezeket a földeket felszabadítja az orosz uralom alól és a rajtuk élő népeket szabadsághoz segíti, nemcsak hogy nem követ el igazságtalanságot, hanem — ellenkezőleg — az igazságot juttatja diadalra. A helyzet megítélésénél döntően esik mérlegbe az a történelmi valóság, hogy nem a nemzetiségek költöztek orosz területekre, mint pl. nálunk Magyarországon, hanem az oroszok törtek be a nemzetiségek területeire és azokat fondorlatosan, vagy fegyveres erőszakkal birtokba vették, helyesebben: elrabolták.

Az orosz hatalom alatt élő rokonnépek közül a magyar közönség északi rokonainak elég jól ismeri, velük tehát nem foglalkozunk, annál inkább kell azonban foglalkoznunk a turáni rokonság keleti ágával, a török népekkel. Ezeket csak kevésbé ismerjük és a műveltségükről is téves fogalmaink vannak.

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy Oroszország török és törökös népei mohamedán vallásúak, de állítólag, imitt-amott, még erős nyomai látszanak ősi hitüknek is. Nem tudjuk, hogy ezt az állítást hogyan kell értékelni, az azonban bizonyos, hogy bármerre utazik közöttük az ember, mindenütt hithű és öntudatos mo-

hamedánokat talál, akik hitükért és műveltségük fejlesztéseért rendkívül sokat szenvedtek és áldoztak. Minthogy mindnyájukat a mohamedán hit és a mohamedán műveltség kapcsolja egységbe és az oroszok részéről valamennyien egyenlő bánásmódban részesültek, a rövidség kedvéért nem foglalkozunk velük külön-külön, csupán egyes példákat sorolunk fel legújabb történelmükből s így is eléggé rávilágítunk közös sorsukra.

Elsőnek a *baskirokat* ragadjuk ki közülök. A baskirok ugyanis a régi Nagymagyarország földjét örökölték tőlünk, s velünk, magyarokkal, erős vérkeveredés folytán szoros rokonságban vannak s ezért több közünk van hozzájuk, mint a többihez.

A baskirok az 1300-as évek elején tértek mohamedán hitre. Szabadságszerető, harcos, vitéz nép. Az oroszok azt tartják róluk, hogy ők az orosz uralom legveszedelmesebb ellenségei s nem lehet tőlük eléggé félni. Kezdetből fogva örökös harcban állottak a túl-erőben lévő oroszokkal és bár sokszor bebizonyították minőségi fölányukat, mégis számbeli gyengeségük következtében véglegesen nem sikerült megszabadulniuk elnyomóiktól. Ezek ellenben annál inkább bebizonyították rajtuk a kegyetlenségüket. Pl. az 1720-ban levert baskir szabadságharc után Nagy Péter cár teljes amnesztiát ígért nekik, ha hűséget fogadnak neki. Ez a kényszer hatása alatt és a jobb jövő reményében megtörtént, de az ígéret ellenére a következő két évben mégis 4965 családot hurcoltak el asszonyostól s gyerekestől, egyénenkint pedig majdnem húszezer embert vittek fogságba. Mindezek közül soha egy sem tért vissza hazájába. A sérelmeket a baskirság nem birta és 1735-ben ismét fegyvert fogott szabadságáért. Ekkor építették Orenburg városát és a tulajdonosok megkérdezése nélkül derűre-borúra osztogatták az odatóduló oroszoknak és más idegeneknek a baskirok földjét, vagyonát. Az oroszok a felkelést leverték és bosszúból a baskir községeknek és városoknak több mint a felét fölégették. Asztánkow orosz tábornok hatszáz baskir hadifoglyot kegyetlen kínzások között megöletett, *Szimi-jonov* tábornok az összes baskir hadifoglyoknak kivágatta a nyelvét, levágatta az orrát, fülét és úgy kergette őket vissza falvaikba. Ugyanakkor egy ezres lélekszámú falu minden lakóját leölette, 150 embert pedig egy csűrbe zárva, elevenen megégetett.

A következő fölkelés 1745-ben tört ki. Utána ismét a megtorlások tömege zúdult a baskirokra s ezzel együtt fokozódott az oroszok betelepítése is. 1754-ben megint fegyvert fogott a baskirság s az eredmény megint ugyanaz. Egy orosz történész így ír a baskirok akkori helyzetéről:

— A baskiroknak eddig csak a vallásuk maradt bántatlanul, de most e téren is elérte őket a nagy csapás. A Volga és a Bjelaja mentén az összes mecseteket felperzselik, a megkeresztelkedni nem akarókat megkorbácsolják, megkínözzák, száműzik, a visszatérőket meg is öletik. Ezenkívül még megmaradt jogaikat is elveszik és sómonopóliumot hoznak be Baskiriába, ahol a sóstavak bőven ellátták addig a népet sóval. A baskirok kijelentik erre a rendeltre, hogy amint eddig szabadon élvezték a jó Isten ajándékát, ezután sem tesznek másképpen. Az elégedetlenséget még inkább fokozta az, hogy az orosz hivatalnokok minden ténykedésükért hatalmas baksist követeltek. Az orosz zsarnokság egyre tűrhetetlenebb.

(Folytatjuk.)

EMCÉKEZZÜNK!

Végh Dávid cecei őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1914 október 2-án Munkácson meghalt.

Pap Dakos Sándor bakonyjákói őrsbeli csendőr, c. őrmester, a szerb harctéren szerzett betegségében 1914 október 2-án Brckán meghalt.

Lichner Pál málnapataki őrsbeli 2. oszt. őrmestert 1918 október elején Oszenica és Prijepolje között szerb komitácsik agyonlőtték.

A románokkal Pusztacelinánál 1916 október 2-án vívott ütközetben elesetek: **Sikorszki Zsigmond** őrnagy, a brassói szárny parancsnoka; **Csontos Antal** őrmester az országos csendőriszkolánál; **Bartha József** brassói szárnybeli, **Illyés János** szatina-szereatai, **Jánosi Károly** predeáli, **Kelemen János** alsóárpási, **Molnár Sándor** szásztyúkosi, **Oszkai Gábor** lövői, **Suba József** nagyszébeni, **Szekeres Dénes** alsóvisti, és **Takács Ferenc** kapuvári őrsbeli csendőr, c. őrmesterek; **Benedek József** alsóárpási, **Katona János** sósmezői és **Szőcs János** vakaria-marei őrsbeli csendőrök.

Ugyanakkor román hadifogságba estek, ahol meghaltak: **Biró István** sepsiszentgyörgyi szárnybeli és **Pál Imre** predeáli őrsbeli csendőr, c. őrmesterek, **Illyés Szilárd** szárazajtai őrsbeli csendőrök.

Szalai Vince tótkeresztúri őrsbeli csendőr a románokkal a Tulisa-magaslaton vívott harcban 1916 október 4-én elesett.

Karai Ernő berhidai őrsbeli csendőr az oroszokkal harcolva, 1914 október 8-án a Beszki-hágón elesett.

Gábor Tivadar zajugróci őrsbeli csendőr, c. őrmester 1916 október 9-én Brankovinában egy szerb rabló agyonlőtte.

Fülöp Péter remetevasgyári őrsbeli alőrmester, katonaszökevények igazoltatása alkalmával szenvedett sérülésében 1918 október 9-én Nagymihályon meghalt.

Benedekfi László sajókazai őrsbeli csendőr, c. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségében 1916 október 11-én Stryben meghalt.

Málnási Miklós kimpuluinyági őrsbeli csendőr, c. őrmester, a románokkal harcolva szenvedett sebesülése folytán 1916 október 11-én Békéscsabán meghalt.

Sáromberki Ziegler Károly főhadnagy, a nagyszombati szakasz parancsnoka, 1914 október 12-én Felsősebes és Toronya között orosz golyótól találva, elesett.

A Magyarostetőnek a románoktól 1916 október 12-én történt elfoglalása alkalmával elesetek: **Orosz Mihály** őrsvezető, c. őrmester, a pesterai őrs parancsnoka; **Baka Antal** alsóvisti, **Lőrinc Bálint** barcarozsnyó-vilanytelepi, **Rózsás János** szili, **Szitás András** alsótömösi őrsbeli csendőr, c. őrmesterek és **Szabó Miklós** plaulfoiu őrsbeli csendőr.

Kovács Lajos mosonszentjánosi őrsbeli alőrmester 1918 október 12-én az olasz harctéren meghalt.

Hajas Mátyás 2. oszt. őrmester, az alsóbalogi őrs parancsnoka, orosz hadifogságból való szökése alatt kiállott fáradalmi következtében 1917 október 12-én Aradon meghalt.

Krizbai György alsóporumbáki őrsbeli csendőr a románokkal az Ojtozi-szorosban vívott harcban 1916 október 14-én elesett.

Székes Sándor zakárfalusi őrsbeli csendőr, c. őrmester szerb komitácikkal vívott harcban 1918 október 14-én Takovo mellett elesett.

KATONAI ISMERETEK.

Bombázó repülők, zuhanó-bombázás.

Írta: TOLNAY LAJOS főhadnagy.

A mai háború egyik félelmetes eszköze a bombázó-repülőgép. Működése komoly veszteségek okozója a hadműveleti területen, a hátszágnak pedig rettegette várt látogatója. A repülőbombázás mind a szárazföldön, mind a tengereken jelentősen egészítheti ki a hadműveleteket, működésük fontos része minden harccselekménynek. Már a hadműveletek megindulásakor a meglepés kiváló eszköze lehet, a hadműveletek folyamán pedig bárhol kell fellépésükkel számolni. A most folyó küzdelemben már nem csak a hátszág-nak — magas repülési magasságból való — bombázására alkalmazzák a bombázógépeket: a földi és tengeri hadműveletekbe egyaránt — jelentős eredménnyel — beavatkoznak. Tehát képesek nagy területet, szüntelen bombatámadásaikkal bénítani: a hátszág mozgósítási lehetőségeit, repülőtereit, légierőit, út- és vasúthálózatát csakúgy, mint a hadműveleti terület csapatait ellátó- és utánpótló szerveit.

A tengereken még most sem alakult ki a hajóhad, vagy a légierők fölénye a másik felett, mégis meg kell

állapítanunk, hogy viszonylagosan nagyobb hajóhad mozgása is megbénulhat, fölényes erejű repülő bomba-támadásokkal szemben! Az itt szerzett tapasztalatokat a repülők sokkal gyorsabban értékesíthetik, mint a hajóhad, mert számbelileg több egységből állanak, több tapasztalat szerzésére nyílik alkalmuk!

A bombázó repülők feladataikat:

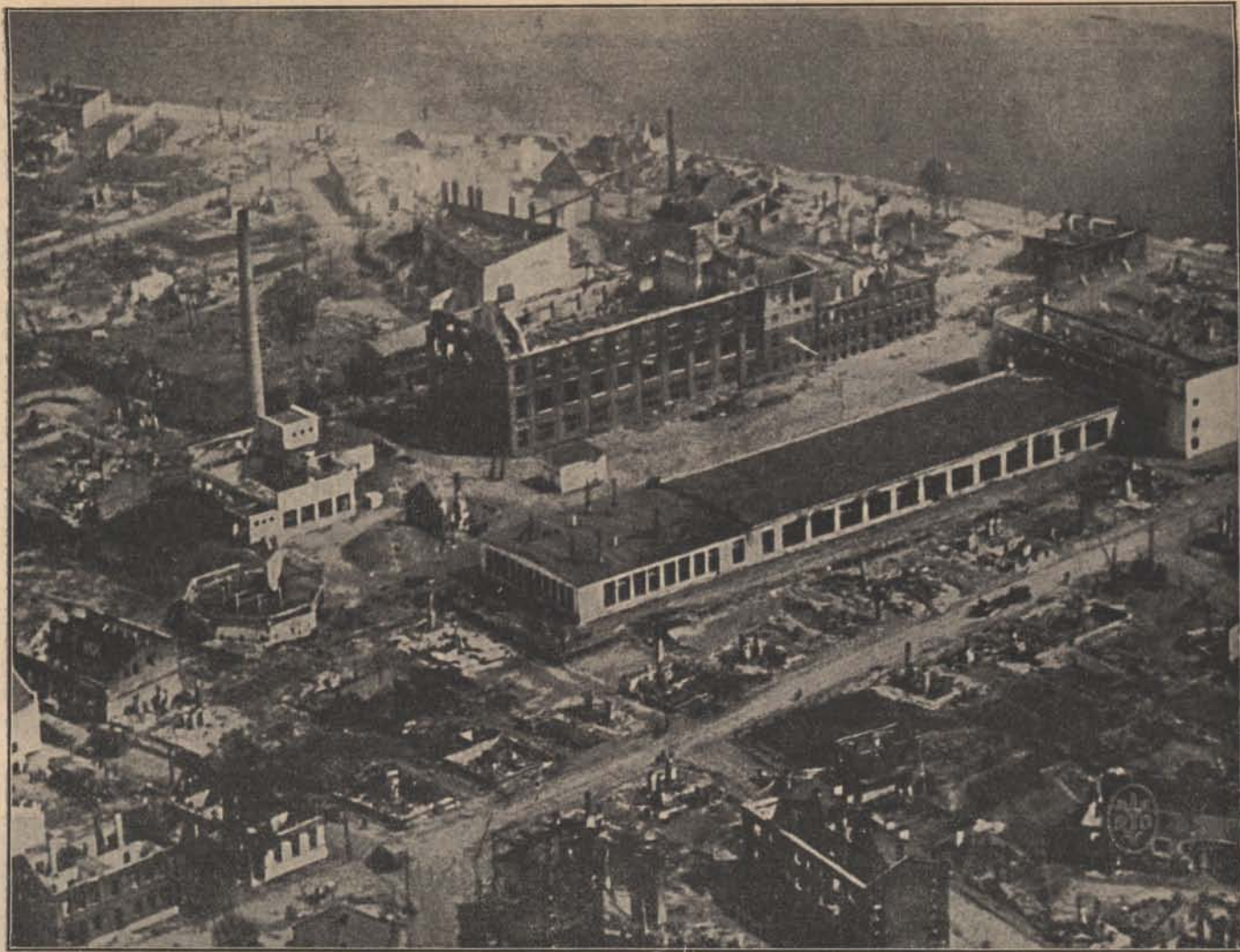
alacsony-támadással,
magashbombázással és
zuhanóbombázással oldhatják meg.

Hogy mikor, melyik módot választják, az attól függ, hogy milyen a földről való elhárítás, milyen a légi ellenhatás (ellenséges vadászok!) mekkora a cél, hol van, milyen fajta? Zuhanó- és alacsonybombázást nem mindegyik gép tud végrehajtani, ezekre a feladatokra külön gépfajták kellenek.

Alacsony-támadást főleg a földi harc támogatására alkalmazzák a bombázók. Ellenséges menetoszlopok, keskeny, hosszú célok ellen igen kedvező hatást érhetnek el. Az alacsony támadás történhet rácsapással: ilyenkor a bombázógép körülbelül 200 méterrel a cél felett megnyitja tüztét és kioldja bombáit. A tüzelést kb. 50 és 100 méter magasság között befejezi és ismét felhúz a magasba. A másik módja az alacsony-támadásnak az, mikor a gép kb. 100 méter magasan repülve, a céltól bizonyos távolságra kioldja bombáit, majd végig géppuskázza azt. A vetett bombák kis bombák, a na-

A világhírű német zuhanóbombázógép — a „Stuka“.

Zuhanóbombázók által elpusztított városnegyed.

gyobbaknak repeszdarabjai magát a gépet sérthetnék meg. A géppuska tüzrel egyidejűleg a bombázógép gépágyui is megnyitják a tüzet.

A magas bombázás legkedvezőbb magassága 800 és 2000 méter között van, — igaz, hogy a földi légvédelemnek is ez a legkedvezőbb területe. A magasból való bombázás legkényesebb pillanata a bombák kioldásának időpontja. Elég egy másodperccel később végezni a kioldást, mint ahogy kellene — a bomba már 100 méterrel a cél mögé esik. Ebből következik, hogy ezt a bombavetési módot csak nagyobb kiterjedésű tömegcélok ellen alkalmazhatják sikerrel. (Gyülekezések, táborok, vasúti kirakodások, stb.) Az oldás pillanatát számítás előzi meg, mely a gép sebességéből, repülési magasságából, a szél irányából és erejéből állapítja meg, hogy mennyivel a cél előtt kell a bombát kioldani? Ha csak egyik tényezőt is helytelenül állapították meg, a bomba már nem talál a célba! Ez a bombázás igen nehéz, kétséges a találat biztonsága. Földi csapatok harcába való beavatkozásnál ezért nem igen használható, mert esetleg a saját csapatot érne találat, már kis tévedés esetében is. A tengeri hajó is meglehetősen kis célpont, magasbombázás esetén gyakori, hogy a bombák a tengerbe esnek: hatás nélkül.

A korszerű bombatámadás formája a zuhanóbombázás. Ezzel részletesebben foglalkozunk, mert a német

eredmények hatalmasságának egyik jelentős kivívója volt ez az új bombázási harcmód. Mi ennek a titka?

A zuhanóbombatámadásnál a célzás magával a géppel történik. A feladattól és felhőviszonyoktól függő magasságban (2—3000 m) a pilóta a gépet zuhanó helyzetbe hozva, a célt rárepülésével veszi célba. A most következő zuhanás közben a gép sebessége nő, amíg el nem éri azt a határt, amelyet a repülőgép erre a célra szolgáló szárny-fék berendezése határol. A pilóta a bombát, vagy bombákat (amelyek részben a gép törzse alján, részben a szárnyak alsó felületén felerősítettek), olyan magasságban oldja, amely magasságból a gép „felvétele”, vagyis ismét vízszintes, vagy emelkedő irányba való hozása még biztonsággal lehetséges. A kioldott bombák a gép zuhanásközbeni irányát megtartva, ennek sebességével folytatják útjukat a célba.

A gép „felvételével” járó erőbehatások mind a gép szerkezetét, mind pedig személyzetét erősen igénybeveszik. Tekintettel a „felvétellel” járó centrifugális gyorsulás miatt fellépő — agy-vérszegénységgel járó — esetleges eszméletvesztésre: a korszerű zuhanóbombázó gép felvételét ma már önműködő szerkezet végzi, amely a bombák kioldásával — önműködőleg — lép munkába.

Legcélszerűbb — ha lehet — a célt hátszállal megközelíteni és a zuhanást még a cél előtt megkezdeni.

Ekkor a szél szinte belenyomja a gépet a cél feletti függőlegesbe. Szél esetében a — szelokozta — eltérés lényegtelen.

A zuhanóbombázásnál sokkal nagyobb a találati valószínűség, mint a magasbombázásnál. Az Egyesült Államok haditengerészeténél használták ezt az új módszert 1931-től, hajók bombázására. Átvette tőlük és szinte tökélyre emelte a Németbirodalom légihadereje és a napjainkban is folyó küzdelemben páratlan sikerrel alkalmazza mind hátszágai célok bombázására, mind a szárazföldi és tengeri hadműveletekben. Különösen nagy eredményeket értek el a zuhanóbombázással erődök rombolásánál.

Óriási előnye ennek az eljárásnak, hogy nem kell hozzá semilyen, a magasbombázásnál leírt bombacélzóberendezés. Igaz, hogy a nagy zuhanási sebesség miatt nincs sok idő célzásra, a zuhanásból való „kivételkor“ jelentkező nagy igénybevétel miatt, csak külön erre a célra szerkesztett gép való zuhanóbombázásra és a pilótának is válogatott tulajdonságú és fizikumú repülőnek kell lennie.

Ha a zuhanás nem függőleges irányú, hanem csak meredek: kisebb lesz a zuhanási sebesség, tehát könnyebb a zuhanásból való „kivétel“, sem az ember, sem a gép nincs annyira igénybevéve, mint a függőleges zuhanásnál. Akár 100—200 méterrel a cél fölött elégséges a „kivétel“, azonkívül nem csak zuhanóbombázó géppel hajtható végre az ilyenfajta bombázás. Hátrány

viszont, hogy a célzásra pontos műszerek kelljenek és hogy a lassúbb zuhanás miatt az ellenséges légvédelmi tüzeszközöknek könnyebb a célzási lehetőségük.

Milyenek a zuhanóbombázó gépek?

Mozgékonyak, kicsik, aránylag kevés súlyú bombát visznek, hatótávolságuk (eltávolodás a repülőtértől) aránylag kicsi. Személyzetük általában két fő, 3000 kilométer a hatótávolságuk és kb. 150—300 kg. bombasúlyt vihetnek magukkal. A bombák a pánceltörők csoportjába tartoznak, azaz kicsi a robbanó töltetük. A bombákat a szárnyak és a törzs alatt viszi a zuhanóbombázó gép és hogy vetés után egyensúlyban maradjon: a szárny bombáit mindkét oldaláról egyszerre veti. Legjobb célzóeszköz a pilóta szeme és becslése, de vannak — meredek zuhanásnál — különleges célzóeszközök is.

Legnagyobb előnye a zuhanóbombázásnak a gyorsaság okozta meglepetés — 1500 méterről indult zuhanásnál már a 15. másodpercben robban is a bomba! — a pontos találat és az ellenséges légvédelmi tüzeszközök működésének a lehető legkisebb időre való csökkentése.

Összefoglalva a különböző bombázó eljárásokat, láthatjuk, hogy aránylag kevés módszerrel hajtják végre feladataikat, melyek pedig igen sokfélék. A jövő feladata az egységes bombavetőgép megtalálása, mely mindegyik harcmodorra alkalmas lesz. Még jobban növelni kell a találati valószínűséget és fokozni kell a becsapódó bomba hatását!

Vasúti pályaudvar — közvetlenül a Stukák támadása után.

Mire tanít a mostani háború?

Írta: dr. SAÁD FERENC százados, egyet. magántanár.

Válságos időkben az emberek hajlamosak a csodavárásra. A mostani háború nagy eseményei nyomán is gyakran mondogatták:

— Valóságos csoda történt!

Ha jobban a dolgok mélyére tekintünk, azonnai látjuk majd, hogy semmiféle csoda nem történt, sőt a hadviselés alapelvei évezredek óta nem változtak.

A fegyverek változtak csupán és változott a fegyverek alkalmazási módja. Ennek megfelelően átalakult a katona lelkivilága és rendkívül nagy területre terjedt a hadviselés színtere. Ez viszont azt eredményezte, hogy a hadviselő országoknak sokkal nagyobb terhet kell viselni a háború folytatása érdekében, mint azelőtt.

A napilapok tudósításai nyomán a nagy eseményeket ismerjük csupán és nem ismerjük a részleteket, mégis néhány értékes következtetést vonhatunk az eseményekből.

Az első és legfontosabb tanulság a mostani háborúból az, hogy sikert csak támadás útján lehet elérni. A támadáshoz azonban alaposan elő kell készülni. Az előkészületet illetőleg első helyen áll a *lelki szempontból való előkészítés*.

Lengyelország például lelki szempontból alaposan elő volt készítve, de hiányzott az *egység*. A lakosság egyharmada ellenséges érzületű kisebbség volt és ez a rész alig várta a lengyel uralom alól való szabadulást.

Az északi államok (Norvégia, Hollandia, Belgium) lakossága nem volt lelkileg előkészítve. Ezért az ellenállás a semmivel volt egyenlő.

Legérdekesebb Franciaország esete. A szabadkőműves vezetők teljes sikerrel meggyőzték a francia népet arról, hogy az óriási költséggel épített erődvonalteljes biztonságot nyújt. Támadni nem kell, vért áldozni nem kell, a blokád majd előbb-utóbb térdre kényszeríti az ellenséget. Ők úgy képzelték, hogy beülnek az erődbe kártyázni, ha jön az ellenség, megnyomják az önműködő fegyverek gombját, azok elintézik az ellenséget, ők pedig tovább szórakoznak. Amikor azután kisült, hogy a vezetés tévedett, a nép és hadsereg a nagy csalódás súlya alatt lelkileg összeomlott.

Húsz esztendő alatt a francia ujságok úgy kiírtották a régi híres francia támadó szellemet, hogy nyoma sem maradt. Még jól képzett és okos vezérek is esküdtek az állóháború mellett és nem készültek fel a támadásra. Szövetségeiket, a szerencsétlen kis államokat megvédeni nem tudták és így nagyhatalmi tekintélyük is máról-holnapra megsemmisült.

Ezzel szemben Németország *támadó szellemben* nevelte katonáit. Építettek ugyan ők is erődvonalt, de hangsúlyozták, hogy megerősített védelmi vonal semmi másra nem jó, mint arra, hogy a támadásnál az erők összpontosítását és a sulypontképzést illetőleg nagy segítséget nyújt.

A fegyverkezés szempontjából Franciaország hiába dobta ki a rengeteg pénzt. Az állóháború követelményeinek mindenben eleget tettek, de nem gondoltak a *mozgóháborúra*. A németek nagyszerűen megalapozott technikájukat a mozgó háborúra való felkészülés szempontjából még jobban tökéletesítették. A fegyverkezés fölényét már a lengyel háborúban jól láttuk. Azóta többször megbizonyosodtunk arról, hogy a német tech-

nika pompás fegyverei döntő jelentőségűek a győzelem kivívásában.

Döntő jelentőségű a mostani háborúban a *kiképzés* is. A németek és olaszok nagyszerűen hozták összhangba a kiképzést és az erkölcsi nevelést. A meglepésbeni ügyességük egyenesen boszorkányos. Soha nem hagyták az ellenséget védelemre felkészülni. Az orosz háborúban láthatjuk ennek nagyszerű megnyilvánulásait.

Ez a pompás kiképzés kifejlesztette az *önbizalmat*. A tengely katonái hamarosan átlátták, hogy minden tekintetben felette állanak az ellenség katonáinak. Ez a tudat fokozta a támadókedvet.

A többiek viszont, akik állóháborúra voltak kiképezve, a mozgóharcban rájöttek arra, hogy értékük sokkal kisebb, mint az ellenség értéke. Ez sok helyen pánikot idézett elő.

A győzelem hathatós eszköze volt a csodálatos *összműködés*. A németeknél nem volt első, vagy másodosztályú fegyvernem és szolgálati ág. Mindenki fontos volt a gépezetben. A fegyvernemek nagyszerűen támogatták egymást. A hadsereget és a légierőt *egy szellem, egy akarat* irányította. A norvégiai vállalkozásban kitűnt, hogy ebbe a munkába a haditengerészet is bele tud kapcsolódni.

A hollandi háborúban a légierők és ejtőernyősök összműködése minden képzeletet felülmúlóan jó volt. Ez eredményezte aztán a sikeres belgiumi harcokat és végeredményében Franciaország legázolását.

1914-ben általában rossz és helytelen volt a *vezérek megválasztása*. Különösen az akkori háború kezdetén éreztette ez káros hatását. Az elrontott Marne-i csatát és káros következményeit soha nem lehetett jóvá tenni.

A mostani háború hadvezéreit Franciaországban a politikusok nevezték ki. Lengyelországban a volt légionisták jutottak vezetőszerpchez, sokszor minden tehetség nélkül. Szerbiában az udvari intrika győzött a józan ész felett. Oroszországban a politikai biztosok mérgezik a csapatok szellemét és hangulatát. Ezzel szemben a tengelyhatalmaknál a vezérek kiválasztásánál tárgyilagosság érvényesült.

A hadműveleti *terveket* illetőleg azt látjuk, hogy ennek a háborúnak tervei rendkívül rugalmasak. A vezérek az adott helyzetnek megfelelően intézkednek. Ha valahol látták, hogy az ellenség erkölcsi szempontból gyenge, azonnal alkalmazkodtak ehhez a tényhez. Máshol a terepnyújtotta előnyöket használták ki. Egyáltalában igyekeztek az ellenséget alaposan megismerni. Így például rájöttek, hogy Hollandia nagy ütőkártyának akarja kihasználni a határvézetek vízzel való elárasztását. Azonnal elhatározták, hogy ott ütnék ezen az államon, ahol azt nem is gondolja. Villámtámadással elfoglalták az ország repülőtereit és ipari gócpontjait. Az elárasztott területeket egyszerűen átrepülték, az ottani csapatokat bekerítették és harc nélkül megadásra kényszerítették.

A belgák kiépítették a Mosel vonalát és ott várták a német támadást. A németek ezzel szemben Hollandia felől hátba támadták őket. Franciaországot is ott támadták meg, ahol az erődítések a leggyengébbek voltak. Ennél az akciónál kitűnően kihasználták a németek a szövetségesek marakodását. Az angolok görcsösen ragaszkodnak a La Manche-csatornához, a franciák az erődítésekhez. A németek ketté vágják hát őket és az

egyik részt beleszorították a tengerbe, a másikat felgöngyölítették az erődök mentén.

A németek tehát mindenben betartották a hadviselés régi, de jól kipróbált szabályait. Pompásan kiértékelték az 1914—18-as háború tapasztalatait, nem csupán katonai, de gazdasági és politikai szempontból is. Semmit sem hanyagoltak el és semmit sem bízta a véletlenre. Ennek köszönhetik nagy győzelmüket.

Valamikor Angliának is volt körültekintő és a legapróbb részletekre is gondoló hadvezére. Wellington Indiában még azt is szabályozta, hogy a teherhordó állatok milyen menetsebességgel közlekedhetnek. Amikor egy barátja tréfásan így szólt hozzá:

— Úgy látom, herceg, hogy indiai hadjáratában a legtöbb súlyt fektette a rizsre és az ökrökre, — Wellington így válaszolt:

— Eltalálta, kedves barátom, mert ha rizs és ökör kellő mennyiségben volt kéznél, akkor emberem is volt elég s ha már egyszer kellő számú legénységem lehetett, mindjárt tudtam, hogy az ellenséggel majd csak elbánnok.

Végso következtetésként megállapíthatjuk, hogy a tengelyhatalmak győzelmei nem a csodának köszönhetőek, hanem az alapos munkának. Semmit nem hanyagoltak el, semmit nem bízta véletlenre. Mindent a legjobb fogásokkal oldottak meg, alapos tanulmányok következményeként.

Még egy dolog mozgatta győzelmeiket. A legfontosabb, ami nélkül nincs siker itt e földön: A hit. Hittek vezérükben, vállalkozásuk győzelmében, fajtájuk felsőbbségében. Ez a legnagyobb tanulság, amit ebből a háborúból máris levonhatunk. Hinnünk kell önmagunkban, két karunk erejében, legfelsőbb Hadurunkban és fajtánk életképességében!

„Az akarót vezeti a sors, a nem akarót magával hurcolja!”

Apróságok a szolgálatból.

I.

A cigánynő nyelve.

1941 május 10-én az őrszállomáson országos vásár volt. Őrsparancsnokom a legkorábban engem vezényelt ki Szabó Imre próbacsendő bajtársammal. Parancsot adott, hogy a vásári csalókat és zsebmetszőket fokozottan figyeljük. Ifjú bajtársammal, aki alig pár héttel azelőtt vette magára az egyenruhát, nagy igyekezettel indultunk el a vásártérre. Én magam is alaposan figyeltem ugyan, de úgy vettem észre, hogy fiatal bajtársam szeme úgy jár, mint a sasé. Azt mondta, ő biztosan érzi, hogy fogunk zsebmetszőt.

Alig, hogy a vásár megkezdődött, hozzánk jön egy földműves ember és panasolja, hogy amikor az egyik szabósátorban ruhát próbált, valaki a nagykabátja belső zsebéből a pénztárcáját 320 pengővel ellopta. Azonnal jelentettem a panaszt az ellenőrző szolgálatba megérkező őrparancsnokomnak, aki a többi járőrnek meghagyta, hogy a vásár kijáratát zárják le és minden olyan egyén távozását akadályozzák meg, akinek személye összefügghet az elkövetett cselekménnyel. Én pedig társammal a vásár belső részén kezdtem meg a szimatolást. A sértettet, aki időközben újra visszajött hozzám, a körülmények felől újra alaposan kikérdeztem. Állandóan azt han-

goztatta, hogy amikor a sátorban vásárolni akart, nem volt más ott, mint ő, a tulajdonos és egy-két asszony. Szerinte a pénzt erszényestől akkor vehették ki a nagykabátjából, amikor azt letette a ruhákra, hogy a venni szándékozottat felpróbálja. Amikor visszamentem a sértettel a sátorhoz, a tulajdonost már az őrparancsnokom kérdezte az esetre vonatkozólag. Ha mi meg nem akadályozzuk, összeverekedett volna a sértett és a tulajdonos, mert sértett olyan kifejezést használt, hogy más nem vehette el a pénzt, mint a tulajdonos. A szabómestert megbízható embernek ismertük, de a sértett makacsodása kezdett már engem is megingatni, talán gyanúba is fogtam volna a szabót, ha nem jut eszembe egy eset, amelyben már mint csendő eljáratam, hogy ugyanis a sátorban volt asszonyok között kellene keresni a tettest. Megkértem az összes árusokat, hogy az asszonyvásárlókra különösen figyeljenek.

A vásár területét tovább portyáztuk és mindenkit nagyon megfigyeltünk. Már kezdtem izgatott lenni, hogy nem lesz eredmény. Ifjú bajtársam is azt hajtogatta, hogy nehéz lesz már. Mintha az ő reménytelensége megerősített volna, fokozottan figyeltem.

Pár óra múlva egy szabómester jött hozzánk, hogy az egyik szabósátorban megfogtak egy asszonyt, aki éppen egy vevő kabátzsebébe nyúlt. Az illetőt a járőr megérkezéséig fogva tartják. Azonnal a sátonál termettünk és a gyanúsított asszonyt tanúk jelenlétében megkérdeztem az eset felől. Persze mindent tagadt.

Már az első kifejezéseinél gyanút fogtam, hogy cigányasszonnyal van dolgunk. Az öltözte ugyan rendes falusi asszonyéhoz hasonlított, de a hangja és beszéde elárulta. Mivel nem volt hajlandó a lopást elismerni, illetve a pénzt előadni, bekísértük a községházára.

A cigányasszony erélyesen tiltakozott az elővezetés miatt, tagadta azt is, hogy cigány lenne. E közben eszembe jutott egyik volt őrparancsnokom mondása, hogy a cigánynak még a szívébe is bele kell nézni. Amint rápillantottam az asszonyra a kikérdezés alatt, olyan mozdulatot végzett a szájával, mint aki rág valamit. Gyanúnak tűnt fel a viselkedése, ezért kinyitattam vele a száját, de erre már a nyelve alá csúszta a benne lévő pénzt. Csak amikor a nyelve alól a két darab 100 pengőt a bizalmi egyének nagy csodálkozására kiemeltem, hittem el magam is, hogy amit keresek, a kezemben van.

Ezután a szomszédban lakó szülésznőt kértem meg a motozására, mert a 120 pengőről nem akart tudni. A szülésznő talált meg az alsó szoknyái alatt 90 pengőt, amiről később bevallotta, hogy a lopott pénzből maradt meg, az erszényt pedig, hogy ne maradjon nála bűnjel, eldobta.

Beismerte most már azt is, hogy Mezőkeresztesről jött, cigány és hosszabb idő óta követ már el hasonló lopásokat. Jó fogást csináltunk hát.

Bársony Gyula csendő (Kapos).

II.

Két gomb...

Kárpátalja megszállása után a szeklencei őr-sön teljesítettem szolgálatot, mint járőrvezető. Addig csak járőrtárs voltam.

Sok küzdelmünkbe került, míg a cseh uralom idejében igen meglazult közbiztonság helyreállt. Megszűntek végre az elharapódzott lopások is az őrskörletben s éppen azon örvendeztünk, hogy aránylag milyen gyorsan rendet teremtettünk, amikor 1939 június 13-án reggel 6 órakor beállított az őrsre a szeklencei Hangya Fogyasztási Szövetkezet üzletvezetője azzal, hogy az éjszaka ismeretlen tettesek a Hangya utcafelőli ablakát kitörték, a keresztvasat kifeszítették és azon keresztül bemenve, nagyobb mennyiségű élelmiszert és egyéb árut ellopottak.

Őrsparancsnokom engem vezényelt ki az eset nyomozására. Be kell vallanom, hogy egy kicsit megilletődtem, hiszen ilyen esetben még csak járőr-társként sem működtem eddig. Mégis teljes bizalommal és nyugodtan fogtam hozzá a munkámhoz. A helyszínre 6 óra 30 perckor érkezünk meg. Első teendőm az volt, hogy a helyszíni szemlét a legnagyobb alapossággal és részletességgel megtartsam. A helyszín olyan volt, hogy ott láb- és újj-nyomokat találni nem lehetett. A fal tövénél a padlózatot, az ablak alatt, ahol a tettes az ablakon bemászott, volt egy kis hasadék. Azt is megvizsgáltam s találtam benne egy ing- és egy pléh-nadrággombot. Mindkettőt eltettem azzal az érzéssel, hogy ezekkel fogom a tettest megtalálni. Ezután a sértett által jelzett ellopott élelmiszerekről és árukról jegyzetet szerkesztettem. Az üzletvezető gyanún kívül állott, ezért más irányban kezdtem a nyomozást. Egyik B. egyénemtől érdeklődtem, hogy kik szoktak a cseh uralom alatt ilyen cselekményeket elkövetni. Tizenkettőt sorolt fel az illető. Ezeket a község házára hívtam s ott alaposan szemügyre vettem őket. Az egyik ingén ugyanolyan gombok voltak, amilyent én a helyszínen találtam. Ezt a többitől elkülönítettem és kikérdeztem, ő azonban az esetről semmit sem akart tudni. Ekkor elővettem a helyszínen talált két gombot és megmondtam neki, hogy az egyik az ingéről, a másik a nadrágjáról való s ezek akkor szakadtak le, amikor a Hangya ablakán bemászott. Igen megdöbbsent, egy ideig szólni sem tudott, de azután csendben elmondta, hogy hogyan hatolt be a Hangya Fogyasztási Szövetkezetbe s onnan mit lopott el. Töredelmesen beismert mindent, az ellopott árukat és élelmiszereket is elővette a rejtékhelyekről a két bizalmi egyén jelenlétében. Elfogtam és igen boldogan vonultam be az őrsre. Vittem magammal azt a gazdag tapasztalatot, hogy mit jelent a helyszín alapos megvizsgálása.

Vörös István csendőr (Dombó).

III.

A sértett tévedése.

1934. évben a balatonalmádi fürdő-őrsön teljesítettem szolgálatot. Minthogy már több évi gyakorlattal rendelkeztem a fürdőszolgálatban, az őrsparancsnok a helyi ügyek nyomozásával engem bízott meg. Mint őrmester ezt a szolgálatot kitüntetésnek tartottam és a legnagyobb örömmel fogadtam.

Egy augusztusi napon, amikor éppen szolgálatból bevonultam, az őrsön egy jól öltözött nő jelent meg. Az őrsparancsnoknak izgatott hangon panaszkolta, hogy kb. 1 órával előbb 490 pengőt tartalmazó pénztárcáját ismeretlen tettes ellopta. Előadta, hogy

egy közismert balatonalmádi penzióban nyaral és 11 óra tájban az árnyékszékre ment. Magával vitte fehér szarvasbőr retiküljét is és az árnyékszék ülőkéjének szélére tette. Távozásakor ott feledte a retikült. Alig ért azonban szobájába, észrevette, hogy retikülje a pénzzel együtt hiányzik. Azonnal visszament az árnyékszékre és amikor odaért, egy fiatalember jött ki az árnyékszékből, aki ugyancsak a penzióban lakik. Betekintett és látta, hogy retikülje nincs ott, ahol ő hagyta. Erre azonnal felelősségre vonta a kijövő fiatalembert, hogy adja vissza retiküljét. Az ismeretlen méltatlankodott a gyanúsítás miatt és valósággal botrányt rendezett. Közben megjelent a helyszínen a penzió vezetője és az küldte az őrsre feljelentést tenni.

Őrsparancsnokom utasított, hogy az ügyet intézzem el. Tekintettel a létszámbiánra, egyedül mentem a helyszínre. A panaszt tevő nő egyik rokona fogadott és ő is közölte az ismertetett esetet azzal, hogy csakis az árnyékszékből kijövő ismeretlen fiatalember lehet a tettes. Nyugodtan meghallgattam. Alig, hogy befejezte beszédét, hozzám jött a penzió vezetője és kért, hogy az ügyben tapintatosan járjak el, mert a penzió jó hírnevén nem akar csorbát ejteni. Erről biztosítottam. Mérlegeltem a körülményeket és arra az elhatározásra jutottam, hogy mindenekelőtt a sértett szobáját vizsgálom át. Ezt közöltem a sértett nővel és kértem a beleegyezését. A sértett tiltakozott, hogy állítását kétségbe vonom és nem fogom el azonnal az általa megnevezett gyanúsítottat. A penzió vezetőjének közbelépésére azonban mégis megengedte, hogy először a szobáját nézzem meg, de igen nyugtalan volt és csaknem gúnyosan hangoztatta, hogy csak keressem a retikült az ő szobájában, amikor a fiatalember birtokában, biztos helyen van. Nem vettem figyelembe a sértett kifakadását, hanem a penzió vezetője által kijelölt két érdektelen bizalmi egyén jelenlétében sértett szobájába léptem. Közben a sértett is bejött a szobájába és hisztérikusan követelte a gyanúsított elfogását. Megnyugtattam, hogy bízhatik igyekezetemben és megkérdeztem, hogy hol szokta tartani a retiküljét. Azt felelte, hogy vagy szekrényében, vagy az ágyra dobva. Erre feleltem az egyszerű ágy fejpárnáját, amely alatt mindnyájunk meglepetésére ott volt a fehér szarvasbőr retikül. Kinyitottam és a pénz is hiány nélkül benne volt.

A meglepetéstől elájult a sértett, alig tudtuk magához téríteni, de azután mind ő, mind a penzió vezetője túláradóan hálálkodtak a gyors eredmény, és a feltűnés és kellemetlenkedés elkerülése miatt.

Leírásomnak az a célja, hogy fiatal bajtársaimat meggyőzzem, hogy sohasem szabad akár a sértettnek, akár másnak befolyásolása alatt cselekedni. Képzeld el, ha a meggyőző adatok alapján az ismeretlen fiatalembert azonnal elfogom, mennyi felesleges munkát és kellemetlenséget okoztam volna.

A meggyanúsított fiatalember a sértettet fel akarta jelenteni s ettől csak azért tekintett el, mert az eljárással még csak ki sem kérdeztem.

Bevonulásom után jó érzéssel jelentettem az őrsparancsnokomnak, hogy az ügyet elintéztam és büszke voltam, hogy a belém vetett bizalomnak megfeleltem.

Tölgyes Ferenc tiszthelyettes (Marcelháza).

A m. kir. csendőrség egyenruhája és felszerelése.

BÖRRUHÁZAT.

A 19.043/eln. 5. 1921. számú H. M. rendelet (L! II. fejezet 12. pontját) már rendszeresítette a csendőrség részére, de kiadásra csak a 46.151. eln. VI—c. 1930. számú B. M. rendelet megjelenésekor került sor, amikor a csendőrség felállította a közlekedési őrsöket.

A közlekedési őrsök állományába tartozók részére — a rendes ruházaton felül — kiadásra került az 1928. mintájú: bárányszőrmés vendéggallérral ellátott bőrkabát, a posztónadrág felett viselendő bőrnadrág (pantalló), bőrsapka kakastollas-tollforgóval, fejvédő, bőrkesztyű és bőrlábszárvédő. Ezenkívül a közlekedési őrsök emberei szilánkmentes triplex-szemüveggel, talpszegek és patkó nélküli, levartt nyelvű bakancscsal és vízálló szerelőruhával is fel vannak szerelve. A közlekedési őrsök állományába tartozóknak 1—1 kakastollas tollforgóval ellátott (nyári) táboribarna színű posztósapkájuk, 2—2 kakastollas tollforgóval ellátott (téli) bőrsapkájuk és 1—1 bőrfejvédőjük van. Erős hideg időben a motorkerékpáron szolgálatot teljesítők a bőrfejvédőre veszik fel a bőrsapkát, ezért az egyik bőrsapkájuk 3 számmal nagyobb, mint amekkorát egyébként a fejméretük szükségessé tesz.

A bőrruházatot a közlekedési őrsök motoros állomány legénysége csak a motorkerékpáron (gépkocsin) teljesített szolgálat ideje alatt viselheti.

(Mióta a közlekedési őrsöket gépkocsival látták el, azóta ezt a bőrruházatot a közlekedési őrsökről bevonták és most csak a műszaki alosztálynál beosztottak — főként kiképzések alkalmával, — valamint a Kormányzó Úr Ó Főméltósága utazásainál nyitott gépkocsikon szolgálatot teljesítő közlekedési csendőrök használják).

KARDHORDÓ KAMÓ.

A lovas csendőrlegénység részére van rendszeresítve. Két részből áll: a kardhordó-kamósíjból és a kardhordó-kamóból.

A kardhordó-kamósíj nehéz minőségű szíjbőrből készül. Kiszabott állapotban 19 cm hosszú, 2 cm széles. A két leélezett vége 4 cm hosszúságban tűzőöltéssel van szorosan egymáshoz varrva, miáltal egy kb. 5.5 cm hosszú csukrot képez a deréksíj, illetve a kardkötő áthúzására. Egyik végén a kardhordó-kamó van beillesztve.

A kardhordó-kamó 4 mm-es órozott acélhuzalból készül, felső vége oválisra van behajtván, mely egy 20 mm széles síj bevarrására szolgál. A felhajtott része laposra van kovácsolva és gombalakban végződik, hossza 40 mm, felhajtása 35 mm, súlya 25 g (3 g gyártási súlyeltolódás megengedve).

A kardhordó-kamósíjat a kardkötő deréksíján, a csatosdarabnak a csat és karika közötti részén — az eltolható bőrcsukor mögött — kell viselni, akként, hogy a kamó gombalakban végződő felhajtott része előre (a kardhordó-kamósíj tűzőöltéssel ellátott oldala a comb felé) álljon.

Használatkor a kamót a csendőr lovassági kardhüvely felső karikájának belső fülecsébe akasztjuk be.

A kardhordó-kamóra a 19.043/eln. 5. 1921. számú H. M. rendelet és a 161.279/VII—c. 1934. (L! II. C. K. 1934.) számú B. M. körrendelet vonatkozik.

KARDTARTÓ.

A kardnak a nyeregbe való felmálházására a kardtartó szolgál. A kardtartó rendszeresítése következtében a patkótáskát a nyereg jobb oldalára kell málházní.

A kardtartót a 7/1937. sz. Cs. K-ben közzétett 163. 536/VI—c. 1937. sz. B. M. körrendelet rendszeresítette.

KERÉKPÁRRA SZERELHETŐ KARDTARTÓ.

Rendszeresítve van úgy a kerékpáron szolgálatot teljesítő csendőrök részére, mint a szolgálaton kívül kerékpáron megjelenők részére, tehát a csendőrség tagjainak kardot kerékpárra másként felszerelni nem szabad.

A kerékpárra felszerelhető kardtartó mennyiségi jelölése: pár.

Anyaga: alumínium, nikkelezett acél és vas, gumi és bőr. Két egymástól teljesen független — felső és alsó — főrészből áll. Mindkét főrész két-két egymással összeszerelt — foglalatot képező — felerősítő- és kardhüvelytartó részből áll. A kardhüvelytartó részek acéllemezei 2—2 alumínium-szegeccsel vannak a tartórészekhez erősítve. A felső rész felerősítő hüvelyének mindkét belső oldalához — a csúszás megakadályozása végett — 1—1 recés gumilap van 2—2 alumíniumszeggel erősítve.

A felső főrésznek csuklós tengely körül szétnyitható felerősítőhüvelyét a kerékpár kormányszarvának baloldali ágára, a kormánynyak közelébe; az alsó főrésznek — az előbb leírt felső főrészhez hasonló, de nem azonos kivitelű és szerkezetű — felerősítő részét pedig a kerékpár alsó villájának baloldali szárnyára, a két anyacsavarral ellátott metrikus menetű felerősítőcsavarral akként kell rögzíteni, hogy a bőrrel bélelt kardtartóhüvelyek nyílásai jüggélyes helyzetben legyenek. A kardtartóhüvelyrészekhez — a kardhüvelynek a bőrrel bélelt rugalmas acéllemezből készült tartókban való rögzítése céljából — 1—1 két részből álló rögzítő bőrszíj van sasszeggel hozzáerősítve. A csatosdarabnak a végén fejes vashuzalból készített bujtató-csukorral ellátott egytövises görgőcsat van. A csatlékosdarab a hosszabb és 7 tövislyukkal van ellátva. A rögzítő bőrszíjakra a csatok és a fémből készült bujtató csukrok szegeccseléssel vannak felerősítve.

A síjak hosszirányú széleiken 1—1.5 mm-re szélezve vannak.

A csendőr gyalogsági és a gyalog tiszti kardnak a kerékpárra szerelhető kardtartóba — a kardhüvelytáskával, illetve a kardkötővel, vagy enélkül — való elhelyezésének kérdése még tárgyalás alatt áll.

A kerékpárra szerelhető kardtartó rendszeresítésére a 124.335/VI—c. 1936. (L! 23. Cs. K. 1936.) számú B. M. körrendelet vonatkozik.

JÁRŐRVEZETŐI JELVÉNY.

A járőrvezetői jelvény arany színű fémből sajtolt, 4.4 cm átmérőjű gömbölyű kokárda, melynek 3 cm átmérőjű világos buzérvörös képmezeje a magyar szent korona jelvényével van díszítve. A kokárda hátlapján 1.5 cm széles rúgós pánt van.

A járőrvezetői jelvényt úgy kell felilleszteni, hogy a) zubbonyra: a zubbony jobboldali elő részén a zubbonyzseb gomb függőleges vonalában, a járőrvezetői jelvény alsó széle a zubbony zsebfedőjének felső szélét érintse;

b) köpenyre: a köpeny bal elő részén — a gomblyuknak (gombok) vonalában — a járőrvezetői jelvény

az első és második gomblyukak (gombok) közötti rész közepében legyen és külső szélével a köpenyelőrész széléig érjen;

c) mentére: (a lovascsendőröknél) a mente jobboldali előrészen, a második és harmadik mellzsinórzat között a járőrvetetői jelvény alsó széle a harmadik mellzsinór hármaskarikájának felső szélét és a járőrvetetői jelvény felső széle pedig a második mellzsinórdísz hármaskarikájának alsó szélét érintse.

A zubbony (köpeny, mente) megfelelő helyére — a zubbony (köpeny, mente) kétrét fektetett anyagából — egy 13 cm széles és 4 cm hosszú csukrot kell felvarrni, hogy a járőrvetetői jelvény, a rúgós pánttal a csukorra akasztva feltűzhető legyen.

L! az 1809/eln. 1895. és 19043/eln. 5. 1921. sz. H. M. rendelet és a 46.297/eln. VI—c. 1928. (L! 23. Cs. K. 1928.) számú B. M. körrendeletet.

JELSÍPZSINÓR A JELSÍPPAL.

A jelsípzsínór zöld színű ispahán-gyapjából készül. A zsinórból, egy tolólabdából és két labdabojtól áll.

A 4 mm vastag zsinór felső vége 6 cm hosszú hurokká van összekötve s ettől 5 cm-re, — 11 cm hosszúságban — 11 tagban van fonva. A fonadék végétől a zsinór folytatása 25 cm hosszúságban egyes és 6.5 cm hosszúságban 2 mm vastag kettős fonatú hurokban végződik. A zsinór hossza — mindkét hurokkal együtt — 53.5 cm.

A felső hurok és a fonadék között 3 cm átmérőjű golyóalakú tolólabda van, amelyben két lefelé lógó, alsó végükön egy-egy labdabojttal díszített 15 cm hosszú zsinór van megerősítve.

Mindegyik labdabojt két egymáson fekvő labdából áll, melyek közül a felső 3, az alsó pedig 4 cm átmérőjű.

Mind az öt labdának a magját fagolyóképezik, melyek fölé gyapjú van fonva és bársonyszerűen megnyírva.

A zsinór vékonyabb alsó végére kell a jelsíp felhurkolni.

A jelsípzsínórt a felöltött legfelsőbb ruhadarab fölött kell viselni és pedig a felső hurkot a baloldali vállszalag (menténél a vállzsinór) gombjára, az alsó vékonyabb hurkot pedig — amelyre a jelsíp van hurkolva — a zubbony felülről lefelé számított harmadik, a köpenynek (mentének) pedig jobboldali második gombja fölött kel bedugni.

A köpeny vállövyszerű viselésénél a felső vastagabb hurkot a vállszalagon a vállvarrásig kell tolni úgy, hogy a labdák a köpeny mellett a bal kar felső részén, a zsinór pedig a köpeny fölött láthatóan lelógjon.

JÁRŐRTÁSKA.

A járőrtáska a tulajdonképpeni táskából és hordszíjból áll.

A járőrtáska barna felsőbőrrel van készítve, alsó szögletein elgömbölyített, fent nyitott és fődéllel zárt — üregében zsávollyal kettéválasztott — négyszögű bőrzacsót képez.

A zacskó előlapból és az ezzel egy darabban szabott oldalrészekből és fenékből, továbbá a hátlapból és az ezzel egy darabban vágott fődélből áll.

Az előlap magassága 26, szélessége 25 cm. Az oldalrészek és a fenék szélessége 2 cm. A hátlap magas-

sága 27, szélessége 26 cm. A fődél legnagyobb szélessége 28, a legnagyobb hossza pedig 14 cm.

Az oldalrészek és a fenék befelé nyomott ráncba vannak szedve. Az előlap, hátlap és a fődél szegélyszíjakkal vannak egymáshoz erősítve.

A zacskó üregében zsávollyalaszték van a hátlap szegélyszíjával együttesen bevarrva.

A zsávollyal bélelt fedél az előlap felső részén ivalakúan terül el és — a fődél megerősítésére — kül-lapja közepének alsó szélétől 3 cm-re 19 cm hosszú, az illesztéknél 3, további részén pedig 2.5 cm széles, a végén hegyesített bőrcsatlák van felvarrva. A bőrcsatlák tartozékát képező csatosdarab 4 cm hosszú és 3 cm széles, az előlap közepének alsó szélétől 13 cm-re van felvarrva és egy tövises görgős csattal és egy 1.5 cm széles csatcsukorral van ellátva.

(Folytatása következik.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

35. Kérdés. Az 1918. évi forradalom alkalmával a most felszabadult terület egyik községében a körjegyző lakását a csöcselék kifosztotta. A tetteseket az idegen megszállás miatt magyar bíróság nem vonhatta felelősségre. A felszabadulás után a sértett, aki most nyugalmazott jegyző, az őrsön feljelentést tett a gyanúsítottak ellen, akiket megnevezett. A feljelentésben névszerint felsorolta, hogy ki milyen tárgyakat vitt el tőle annak idején, sőt azt állította, hogy a tárgyak egy része jelenleg is az illetők birtokában van. Az őrs közölte a sértettel, hogy a panasz tárgyában nem indíthat nyomozást, mert a cselekmény elévült. Helyes volt-e az őrs eljárása?

Válasz. A gyanúsítottak cselekménye elévült, mert a bűncselekmény 1918-ban, tehát 23 évvel ezelőtt történt, már pedig a Btk. szerint 20 év alatt meg a legsúlyosabb — halállal vagy életfogytig tartó fegyházzal büntetendő — bűncselekmények is elévülnek.

Az a körülmény, hogy a község, amelyben a bűncselekményt elkövették, az elévülés folyamán idegen megszállás alatt állott, az elévülést sem félbe nem szakította, sem pedig nem nyugtatta, mert a trianoni békeszerződés következtében mind a sértett, mind a gyanúsítottak a megszálló állam bíróságának illetékessége alá kerültek. A sértettnek tehát módjában állott a gyanúsítottak ellen az elévülés idején belül a bűnvádi eljárás megindítását kérni, mert a magánosok elleni erőszak, a rablás stb. az idegen állam törvényei szerint is büntetendő cselekmények. (Megjegyezzük azonban, hogy az 1918. évi forradalom alkalmával elkövetett bűncselekmények Magyarország valamennyi utódállamában közkegyelem alá estek s ezért az azok miatt esetleg meg is indított bűnvádi eljárásokat megszüntették.)

A bűncselekmények elévülése azonban nem szüntette meg a sértett kártérítési igényét, ezt azonban most már csak polgári per útján érvényesítheti. A polgári per megindításához szükséges bizonyítékokat (a tettesek személye, az okozott kár összege, az elrabolt tárgyak holléte stb.) a sértettnek kell a bíróság rendelkezésére bocsátania; ezek megállapítása végett csendőrségi nyomozás nem indítható. Természetes, hogy ha a sértett tudja, hogy az elrabolt tárgyai kinnél vannak, azokat tőlük ilyen úton szintén visszakövetelheti.

Helyes volt tehát, hogy az őrs az ügyben nem indított nyomozást. Célszerű lett volna azonban erről az illetékes kir. ügyészségnek jelentést tenni. Ezt a Szut. nem írja ugyan elő, sőt a 468. pont 2. bekezdése szerint az illetékes bíróság vagy hatóság döntését csak akkor kell kérni, ha kételemek merülnek fel, hogy a nyomozás abbahagyható-e vagy sem, mégis, helyesen cselekszik az őrsparancsnok, ha minden olyan büntettről és vétségéről, amelyben valamilyen ok miatt a nyomozást nem indította meg, a kir. ügyészségnek jelentést tesz. Az itt kért esetben nyilvánvaló ugyan, hogy a feljelentett bűncselekmények elévültek, de pl. az elévülés kérdése sem mindig ilyen egyszerű; megtörténhetik, hogy az őrs téved, hogy valamilyen körülményről nincs tudomása stb. jó tehát, ha az őrsparancsnok eljár-

rását a kir. ügyészség is jóváhagyja. Egyáltalán szem előtt kell tartani, hogy az őrsparancsnok döntése vagy intézkedése mindig csak ideiglenes; a végső döntés joga a csendőrséggel szemben a kir. ügyészséget, illetőleg a bíróságot illeti meg. Ennek nemcsak a Bűnvádi Perrendtartás alapelve és szelleme szerint kell így történnie, hanem az őrsparancsnok, illetőleg a csendőr érdekében is; ha ugyanis intézkedéseiket a kir. ügyészség vagy a bíróság is helybenhagyta, nem érheti később sem a csendőrt, sem az őrsparancsnokot szemrehányás vagy éppen annak a vádja, hogy a nyomozás megindítását részrehajlásból vagy kényelmeskedésből mellőzte.

36. Kérdés. A folyó évi 4. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 230.932/VI. b. 1941. számú rendeletnek a 232.171/VI. b. 1941. számú rendelettel (11. Cs. K. 1941.) kiegészített 11. pontja szerint: előírt tartamú szolgálatoknál, ha az őrsparancsnok a nagypihenő helyét is előírta, annak a községnek (terep-tárgynak) a távolsági kimutatás (portyázási tervezet) szerint való folyószámát, ahol a járőrnek nagypihenőt kell tartania, a szolgálati havifüzet 4. függőleges rovatában be kell karikázni. Ilyen esetben a nagypihenő helyét és tartamát külön is elő kell-e írni, vagy elég-e csak a bekarikázás?

Válasz. Az a körülmény, hogy az őrsparancsnok a kivezényelt járőrnek a nagypihenő helyét és tartamát előírja-e vagy sem, attól függ, hogy a szolgálatot meghatározott időre vagy pedig szükségig írta-e elő. A 230.932/VI. b. 1941. számú rendelet 1. pont b) alpont két utolsó bekezdése szerint ugyanis mindaddig, amíg az őrskörletben levő községek és tereptárgyak eléréséhez szükséges időadatok megállapítás nyerne, a rendes szolgálatokat szükségig kellett előírni, de aszerint, amint több és több időadat áll rendelkezésre, fokozatosan át kell térni a megszabott tartamú portyázásra. Ezt a rendelet nem köti ugyan határidőhöz, de valószínű, hogy azóta sok őrsön már elegendő időadat áll rendelkezésre ahhoz, hogy a rendes szolgálatok túlnyomó részét időhöz kötött lehessen vezényelni.

Szükségig vezényelt szolgálatnál a nagypihenő helyének és tartamának előírása természetesen elmarad, mert ilyenkor az őrsparancsnok nem tudhatja, hogy a szolgálat hány órát fog kitenni és hogy ehhez hány óra nagypihenő lesz szükséges. Ilyenkor tehát a nagypihenő helyét és tartamát a járőrvezető állapítja meg, figyelemmel természetesen arra, hogy a pihenők össztartama a Szut.-ban előírt arányt ne haladja meg. Szükségig vezényelt szolgálatnál tehát annak a tereptárgynak a folyószámát, ahol a járőr pihenőt fog tartani, a szolgálati havifüzetben nem kell, de nem is lehet bekarikázni, minthogy ezt a kivezenylés alkalmával az őrsparancsnok nem tudja.

Előírt tartamú szolgálatnál más a helyzet. Itt a nagypihenő helyét és tartamát az őrsparancsnok ismeri és a szolgálati lapban elő is írja. Minthogy azonban a szolgálati havifüzetben csak a leportyázandó községek és tereptárgyak folyószámait kell a 4. függőleges rovatba bevezetni, megtörténhetik, hogy a járőr távollétében az őrsre érkező szemlélő előjáró a szolgálati havifüzetből nem tudná megállapítani, hogy a járőrnek hova van pihenő előírva s így, ha a járőrt külszolgálatban ellenőrizni akarná, nem tudna tájékozódni, hogy az őrzőhatárban körülbelül hol keresse. Ezért írta elő az idézett rendelet, hogy a nagypihenő helyének folyószámát a szolgálati havifüzetben be kell karikázni. Mindezekből nyilvánvaló, hogy a szolgálati havifüzetbe a bekarikázáson kívül a nagypihenő helyét és idejét nem kell még külön is beírni, mert a folyószám alapján és a távolsági kimutatás, illetőleg a havifüzet első lapjánál őrzendő portyázási tervezet segítségével az előjáró enélkül is meg tudja állapítani, hogy a járőrnek hol kell nagypihenőt tartania.

Ha a rendelet úgy rendelkezett volna, hogy a nagypihenő helyét és tartamát a szolgálati havifüzetbe is be kell vezetni, akkor felesleges lett volna a folyószám bekarikázása, mert így ugyanaz a körülmény kétszer lenne bejegyezve.

Igaz, hogy a folyószám bekarikázásából a szemlélő előjáró a nagypihenőnek csak a helyét tudja megállapítani, a tartamát nem, de az utóbbira nincs is szüksége, mert a járőr a nagypihenőt úgysem meghatározott órában kezdi meg, hanem akkor, amikor annak helyére érkezik. Ha pedig az előjáró valamilyen okból, kivételesen mégis akarná állapítani a nagypihenő tartamát, azt az előírt szolgálat tartamából könnyen kiszámíthatja.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Beismerés a bűnjel láttára.

Beküldte: KALMAR PÉTER törzsörmester v. (Debrecen).

1939 szeptember 22-én 9 órakor a debreceni repülőtérrel közölték az őrsrel telefonon, hogy a repülőtérén műszerlopás történt. A távmendátot leadó tiszthelyettes közölte azt is, hogy személygépkocsit küldtek a nyomozás járőrét a laktanyába, mert a nyomozás sürgős.

Őrsparancsnokom az ügy nyomozására engem vezényelt ki Fodor István próba csendőrral. A helyszínre megérkezve, a műszaki tiszt úrnál jelentkezünk. Az közölte velünk, hogy a lopás szeptember 21-én 12 óra és 22-én 9 óra közötti időben történt. Az egyik hangárban levő leszerelt repülőgépről lopták el az olajtávhőmérőt, a magasságmérőt és egy gyújtókulcsot. A kár kb. 400 pengő. A hangárba mentünk a helyszín megtekintése végett, de ekkor már a szárny nélküli repülőgépet teherautóra téve találtuk, mert javítás végett Budapestre készültek szállítani. Így csupán azt a helyet nézhettük meg a gépen, ahonnan a műszerek hiányoztak és azt a helyet, ahol a gép a földön állott. Ez utóbbi helyen 4 kis csavart találtunk, melyekkel a magasságmérő volt felszerelve. A kis csavarokat zsebembe tettem.

Minthogy sem én, sem járőrtársam repülőgép műszereket nem láttunk, jóformán azt sem tudtuk, hogy mit fogunk keresni. Jelentettem ezt a műszaki tiszt úrnak és kértem, hogy az elveszettekhez hasonló műszereket mutasson nekünk. A műszaki rakárban láttunk is ilyeneket.

Megtudtuk, hogy szeptember 21-én délelőtt kb. 20 motoros sportrepülő záróvizsgája volt a repülőtérén, délután pedig a Debreceni Repülő Club-hoz tartozó motornélküli sportrepülők végeztek ott gyakorlatokat. A 130 repülő katonával együtt szeptember 21-én kb. 180 egyén fordult meg a repülőtérén és mindenki tudta, hogy a leszerelt repülőgépeket másnap fogják elszállítani Budapestre. A katonák 21-én zsoldot is kaptak és este mintegy 100-an a városban szórakoztak.

A nyomozás kezdetén közölték velünk, hogy a polgári-repülőkért vállalják a felelősséget, mert azok a katonák felügyelete nélkül a hangárokbba nem mehetnek be. A lopás elkövetésével a katonák gyanúsíthatók. A műszaki tiszt úr intézkedett, hogy a repülőteret egyetlen katoná sem hagyhatja el addig, amíg az összes helyiségekben a házkutatást meg nem tartjuk. A házkutatás estig tartott, de eredményre nem vezetett. Ezután kikérdeztük a katonákat, de a műszerekre vonatkozólag semmit sem tudtak.

Megállapítottuk, hogy a szeptember 21-én levezsgázott polgári pilóták még aznap elutaztak Debrecenből. Ezekután mi is elhagytuk a repülőteret. Első útunk a Debreceni Repülő Club irodájába vezetett annak megállapítása végett, hogy szeptember 21-én kik voltak a repülőtérén a siklórepülés gyakorlásán. Itt a siklórepülés oktatója felsorolt vagy 16–18 nevet, de előadta azt is, hogy tanítványai a repülőtérén az ő felügyelete alatt vannak és azok még csak a hangárok közelében sem voltak, mert állandóan az oktatást hallgatták és

gyakorlatoztak. A hallgatók magasabb osztályú gimnáziumi tanulók. Nem volt más, mint ezeket is részletesen kikérdezni. A tanítás ezen a napon szünetelt, azért az érdekelteket a lakásukon kellett felkeresnünk.

Gál József* VII. osztályú tanuló volt az első, kinek a lakására mentünk. Amint meglátott bennünket — anélkül, hogy tudta volna, miért keressük — arra kért, hogy édesanyja kérdésére azt feleljük, hogy tegnap a repülőtérén verekedés történt, ezért kérdezzük ki őt is. Egyébként Gál nagyon idegesen viselkedett, pedig nem tudta, miért vagyunk ott, mert arról egy szót sem szóltunk. Talán ez hatott, mert állandóan beszélt. Beszéd közben a 4 kis csavart kivettem a zsebemből és az asztalra tettem. Amint Gál a csavarokat meglátta, arc-színe elváltozott, majd arcát a tenyerébe takarva zokogni kezdett és azon aggodalmaskodott, hogy mi lesz vele, kidobják az iskolából. Amint kissé megnyugodott, részletesen elmondott mindent.

Szeptember 21-én, 16 óra körül mentek ki a repülőtérre siklórepülés gyakorlására. Egy óvatlan pillanatban egyik tanuló társával az oktatótól elszöktek és észrevétlenül bementek a nyitott hangárba. A magasságmérőt szabadkézzel leszerelte és a gyújtókuleccsal együtt ellopta, míg társa az olajtávmérőt lopta el. Ezután mintha semmi sem történt volna, visszamentek a gyakorló csoporthoz. Távollétüket senki sem vette észre. A műszerek kivétel nélkül és sértetlen állapotban megvoltak. Előadásuk szerint, mint kezdő repülők a műszereket emlékként akarták megőrizni, nem gondolva azt, hogy súlyos bűncselekményt követnek el.

Kétnapi nyomozás után telefonon jelentettem az eredményt a repülőtérre, ahol nagy örömmel fogadták.

En tanulságképpen különösen azt jegyeztem meg ebből az esetből, hogy milyen nagy hatása lehet a bűnrel váratlan láttának a gyanúsítottakra. Gál a négy kis csavar láttára megtört. Azután mindketten kijelentették, hogy ha kikérdezéssel kezdtük volna, sohasem ismerték volna be a cselekmény elkövetését, mert a műszerek ellopásánál senki sem látta őket a hangárban. Össze is beszéltek, hogy a dolgról semmit sem tudnak, akárki is kérdezné őket.

A debreceni kir. törvényszék fiatalkorúak bírósága 1939 október 16-án megtartott tárgyaláson a két fiatalkorút, tekintettel eddigi kifogástalan életmódjukra, egy évi próbaidőre bocsátotta.

A tetteseket a járőr azok között találta meg, akikért a feljelentő felelősséget vállalt. Gyakori eset ez s ha a csendőr nem maradna meg a tapasztalat mellett: hogy a tettes mindig azok között van, akiknek alkalmuk nyilhatott a cselekmény elkövetésére, sok lenne a kiderítetlen eset. Úgyes fogása volt a járőrnek a négy kis csavarnak szó nélküli, váratlan letevése az asztalra, ami azonnal megtört a fiút. A gyanúsítottal való banni tudásnak szép példája ez. A vitéz Ridegh—Olchváry-féle Bűnügyi Nyomozástan 320. oldalán találunk erre nézve megszívlelendő részeket. „*Unsolásnak, rábeszélésnek vajmi kevés hatása van. A beismerő vallomást tapasztalat szerint nem annyira az éri el, aki türel-*

metlenül és mohón a beismerést sürgeti, hanem az, aki érti a módját annak, hogy a bizonyítékokat következetes nyugalommal a gyanúsított elé tárja és ezzel őt tagadásának kilátástalanságáról meggyőzze. A gyanúsítottnak önmagától kell arra a meggyőződésre jutnia, hogy ellenállása kilátástalan, hogy meg kell adnia magát. Ha eddig helyesen bántunk a gyanúsítottal, ez többnyire simán be is következik, a gyanúsított megváltásnak fogja érezni, ha töredelmes vallomást tehet... Csak ritkán fordul elő az, hogy a valóban bűnös gyanúsított — a súlyos bizonyítékok láttára is — körömszakadtáig tagad...”

HALOTTAINK

Berkó Péter-Pál kolozsvári IX. kerületbeli csendőr 1941. III/2-án tüdőgümőkór betegségben meghalt. Budakeszin temették el. 1938. XI/10. óta szolgált a testületben.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

György János törzsörrmester (VI. ker.), 1904—1925-ig szolgált,

Tóth János II. tiszthelyettes (IV. ker.), 1901—1912-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Honvédségi Közlöny. Személyes ügyek. 40. és 43. szám. Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy **Dicső Elismerése** újólaj tudtul adassék: a tényleges szolgálatból való kiválása alkalmával csendőr kerületi parancsnoki minőségben teljesített kiváló és eredményes szolgálataiért: nemes hertelendi és vindornyalaki Hertelendy Ignác ezredesnek: továbbá, hogy **Dicső Elismerése** tudtul adassék: a tényleges szolgálatból való kiválása alkalmával csendőr-gazdászati közigazgatási szolgálatban felmutatott kiváló és eredményes teljesítményeiért: **Benyovszky István g. századosnak**. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben **kinevezte: Kricsfalusi-Hrabár Sándor** alezredest a kiskunhalasi lovas tanosztály parancsnokául. A m. kir. honvédelmi miniszter úr **Okirati Dicső Elismerésben** részesítette: **Horváth Sándor II.** csendőrkerületbeli alhadnagyot — nyugállományba helyezése alkalmából — 35 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt teljesített buzgó és hasznos szolgálataiért. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága a m. kir. honvédelmi miniszter úr felterjesztésére, a **Magyar Délvidék** visszafoglalása emlékére emlékérmét alapít és azt adományozni óhajtja: 1. A m. kir. honvédségen belül azoknak, akik olyan mozgósított alakulatnál, parancsnokságnál teljesítettek szolgálatot, amely a mozgósítás végrehajtása után, mozgósítási állomáshelyét — alkalmaztatásából kifolyólag — elhagyta, továbbá a Délvidék megszállása kapcsán mozgósított repülő légvédelmi és Déli arcvonalon mozgósított határőrszolgálatokhoz és parancsnokságokhoz be-

* Nevét megváltoztattuk. (Szerk.)

osztottaknak, végül a m. kir. szombathelyi III. és a pécsi IV. hadtest ama alakulataihoz beosztottaknak, amelyek a mozgósítást ugyan nem hajtották végre, de békeállománnyal a megszállásban közreműködtek. 2. A m. kir. csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, a katonai közigazgatás, valamint a m. kir. államvasutak és posta tagjai és a közigazgatás azon polgári személyei részére, akik békeállomáshelyüket a visszafoglalt Délvidékkel kapcsolatban teljesítendő szolgálat céljából 1941. évi április hó 7-e és április hó 30-a közötti időben elhagyták. Minden fentiekben fel nem sorolt alakulatokra, illetve személyekre vonatkozólag az esetleges adományozás jogát a Kormányzó Úr Ó Főméltósága magának tartotta fenn.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek 36. és 37. szám. Gazdasági átalány felszámítása a nős legénység után. Közellátás érdekét veszélyeztető cselekmények büntetéséről szóló 1941. X. törvénycikk hatálybalépítése. Katonai épületekbe való belépés és a katonai vonatkozású fényképfelvétel engedélyezése. Liszt, kenyér és a sütőipari termékek forgalmának és fogyasztásának szabályozása.

Dicséret. A szegedi V. csendőrkörület parancsnoka okirati dicsérő elismerésben részesítette Szél István próbacsendőrt, mert 1941 július 26-án, mint különleges szolgálatra kirendelt járőrvezető, feladatát igen nagy körültekintéssel és éberséggel végezve, vasúti sínrongálódást fedezett fel és azt gyors intézkedéssel idejekorán rendbehozatta. *Nyilvánosan megdicsérte: Fekete István* próbacsendőrt, mert 1941 július 26-án, mint járőrtárs, különleges szolgálatban, járőrvezetőjét példás odaadással és kitűnő eredménnyel támogatta; *Ferencki János* őrmestert, a kiskőrösi őrsőn a folyó évben járőrvezetői minőségben végzett igen eredményes tevékenységéért és *Kiss József IV.* csendőrt, a kunszentmiklósi őrsőn járőrvezetői minőségben a folyó évben kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért. *A kassai VIII. csendőrkörület parancsnoka* okirati dicsérő elismerésben részesítette *Virág Imre* tiszthelyettest, *Fekete István* őrmestert, *Lengyel János*, *Isaszegi András* és *Márczsi Mihály* csendőröket, mert Huszt községet és környékét 1941 május 19-ről 20-ra virradóra ért árvízveszély alkalmával a személy- és vagyonbiztonság megmentése körül tanúsított önfeláldozó, odaadó, akadályokat és fáradtságot nem ismerő példás szolgálatteljesítésükkel az árvízveszélyből több ember életét és vagyonát mentették meg, miáltal úgy a hatóság, mint a lakosság legnagyobb elismerését is kiérdemelték. *Hatvani István* csendőrt, mert Huszt községet és környékét 1941 május 19-ről 20-ra virradóra ért árvízveszély alkalmával a lakosság felriasztásával, valamint az árvíz által veszélyeztetett ingóságok megmentésénél teljesített önfeláldozó szolgálatteljesítésével igen eredményesen működött közre, miáltal úgy a hatóság, mint a lakosság legnagyobb elismerését is kiérdemelte. *Nyilvánosan megdicsérte: Tarjánai Bertalan*, *Orbán Dániel* és *Szekely István* próbacsendőröket, mert Huszt községet és környékét 1941 május 19-ről 20-ra virradóra ért árvízveszély alkalmával a személy- és vagyonbiztonság megmentése körül tanúsított önfeláldozó, odaadó, akadályokat nem ismerő példás szolgálatteljesítésével járőrvezetőjét több emberélet és vagyon megmentése alkalmával igen eredményesen és odaadóan támogatta. *Okirati dicsérő elismerésben részesítette: Szőke József* csendőrt, mert kiváló B. házólattal az állambiztonsági szolgálatban igen jó eredményeket ért el, valamint egy szétágazó vallásellenes szekta vezetőit és híveit B. egyéne segítségével nagy öntevékenységgel és leleménységgel fogta el, minek következtében 14 egyént rendőri felügyelet alá helyeztek.

Csendőr-egyen megtámadása. A 7. nyomozó alosztály állományába tartozó és a Déli csendőr nyomozó csoportparancsnoksághoz vezényelt *Tóth Gyula* őrmester polgári ruhás nyomozót Zomborban szeptember 2-án éjjel 1 óra körül ismeretlen tettesek, figyelőállás közben megtámadták. Előbb egy tompa tárgyval a fej hátsó részén és mindkét szemét megütötték, kezét lefogták, nyakánál fogva a földre teperték és fejtét a beton gyalogjáróba verték. Sérülése 8 napon belül gyógyuló. Tettesek nyomozása folyamatban.

Csendőr-egyenek megtámadása és fegyverhasználat. A deméni őrs állományába tartozó és Szendrő községben szabadságon levő *Telei József* csendőr szeptember 8-án Meszes községben volt Ott 17—18 óra közötti időben Nagy Imre meszesi lakosnál egy pisztolyt vett észre. Telei csendőr kardot rántva, Nagyot a pisztoly átadására szólította fel. Nagy a pisztoly átadását megtagadta és Telei csendőrt szidalmazva elmenekült. Telei csendőr üldözőbe vette és Pásztor

András udvarában utolérte. Ott Pásztor és Nagy rokonai, valamint barátai, kik utánuk szaladtak, Nagy pártjára álltak és Telei csendőrt lefegyverezték és kardjával súlyosan megsebesítették. A veredők közül heten sérültek meg súlyosan, illetve könnyebben. Telei csendőrt a miskolci honvédkórházba szállították.

A fertőrákosi őrs állományába tartozó *Dévényi János* csendőr jv. és *Czumbil Pál* próbacsendőrből álló járőr szeptember 8-án 15 órakor megtudta, hogy Sparger József balfi lakos, ki az internáló-táborba való kísérés közben az őt kísérő rendőrtől egy hónappal ezelőtt megszökött, Fertőrákoston, aposánál tartózkodik. A járőr érkezésekor Sparger a padláson rejtőzködött. *Dévényi csendőr* a padlásra ment, s amikor ezt Sparger észrevette, a tetőt kezdte bontani, hogy azon át meneküljön. Ezt az udvaron álló *Czumbil* próbacsendőr észrevette, a készhelyzetben volt puskájával ismételt és ezalkalommal a puskája elsült. A lövés által nem sérült meg senki. Sparger elfogása után a bilincselésnél, annak felesleges közbevetette magát és férjét ki akarta szabadítani, ezért *Dévényi csendőr* ellene szuronyfegyvert használt. Spargernél balkezén és jobb mellén sérült meg, azonban míg a járőr férjét bilincselte, megszökött, s így nem volt megállapítható, hogy sérülése milyen súlyos.

Megint az ital. A székelyudvarhelyi őrs állományába tartozó *Jakab Géza* próbacsendőr szeptember 3-án mint fogolykísérő járőr, Marosvásárhelyen a fogoly átadása után több korcsmába betért és szeszes italt fogyasztott, amitől nagymértékben megittasodott. A kerületi parancsnokságnál „elmélkedhet” sorsáról.

Talált lövedék robbanása. Szeptember 11-én 19 óra tájban Tornóc község belterületén levő tóban Hanbalek József 11 éves gyermek 1 drb. 7 cm-es régi cseh eredetű tűzéri lövedéket talált. A lövedéket földhöz vágta, minek következtében az felrobbant és nyolc egyén megsérült. A sérülések részben súlyosak, de nem életveszélyesek. Sérülteket az érsekújvári kórházba szállították.

Rablók a határon. A bujai őrs jelentése szerint szeptember 12-én 14 óra 30 perckor Melegföldvári község határában a román határon egy három főből álló román portyázó járőr jelent meg, kik a határt átlépve, a határtól kb. 100 méter távolságra, magyar területen legelő marhák közül 3-at áthajtottak a román területre. Amikor a marhák legeltető Nagy János ezt meg akarta akadályozni, egyik granicsár puskát fogott rá azzal, hogy ha ellenkezni mer, agyonlövi. A határvadász őrs a román határszervekkel ez ügyben az érintkezést felvette.

Csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerületben: Horváth József cső., Illés József prbcső. együtt 9 P 09 f., Lajos Béla őrm., Vizi Kálmán cső. együtt 7 P 38 f., Sebők András thts. Guba Lajos cső. együtt 2 P 50 f., Márvány István őrm., Varga László cső. együtt 4 P 06 f., Szöllősi Lajos őrm., Szabó Sándor őrm. együtt 10 P 14 f., Horváth József cső., Illés József prbcső. együtt 28 P 56 f., Nagy József cső. 5 P. Dunaharaszti őrs tagjai 5 P, Győre József cső., Buda Béla prbcső. együtt 15 P. Ráskövi András cső., Buda Béla prbcső. együtt 5 P, Varró János cső., Szabó István prbcső. együtt 10 P; a székesfehérvári II. kerületben: Szijártó István őrm., Várfi Imre cső. egyenként 3 P 98 f., Horváth István thts., Lőránt Gyula őrm., Boglár Károly cső., Géci József prbcső. egyenként 2 P 98 f., Kiss Ferenc őrm., Gál István őrm. egyenként 3 P 35 f., Mátyás István őrm., Zachár András prbcső. egyenként 2 P 50 f.; a szombathelyi III. kerületben: Magyar Mihály őrm., Szenczy György prbcső. egyenként 7 P 46 f., Komlós József I. thts., Kató Ferenc prbcső. egyenként 75 f., Gémesi Lajos őrm., Mogyorósi János cső. egyenként 4 P 95 f., Ferenc Sándor thts., Dömötör Lajos őrm., Hársházi István cső., Toplak János prbcső. együtt 9 P 94 f., Herceg István őrm., Simon Ferenc prbcső. együtt 29 P 76 f., Dömötör Lajos őrm., Fülöp János prbcső. együtt 4 P 47 f., Horváth Lajos IV. őrm., Gál János prbcső. együtt 19 P 88 f., Borbás György cső., Peszle Ferenc cső., együtt 9 P 94 f., Major József I. thts. 24 P 88 f., Horváth Pál cső., Harmati Ambrus cső. együtt 14 P 90 f.; a szegedi V. kerületben: Kardos Sándor cső., Tóth László III. prbcső. együtt 5 P, Nagy Pál II. cső., Tóth Miklós cső. együtt 11 P 06 f., K. Kiss Antal őrm., Battonyai Károly cső. együtt 5 P; a debreceni VI. kerületben: Orosz István thts. 36 f., Czinege János őrm. 26 f., Szabó Mihály őrm. 36 f., Jászai György őrm., Nagy András őrm. egyenként 2 P 50 f., Szilágyi Lajos III. őrm., Rádi József cső. egyenként 7 P 50 f., Kolozsi János őrm.,

Somogyi János őrm. egyenként 2 P 50 f., Bösze István tőrm., Adám Antal cső. egyenként 4 P 97 f., Juhos Benjámin tőrm., Balázs Gábor őrm. egyenként 3 P 32 f., Vasas György tőrm., 2 P 99 f., Varga Márton tőrm. 2 P 90 f.; a miskolci VII. kerületben: Dobó József tőrm., Füle Vince cső. együtt 4 P 96 f., Pálos József őrm., Kovács György őrm. együtt 11 P 50 f., Bodrogközi András cső., Buzás István cső. együtt 5 P 56 f., Homonnai András alhdgy. 4 P 17 f., Havas Pál tőrm., Tóth Antal őrm. együtt 7 P 46 f., Horváth István őrm., vitéz Ladányi Zoltán cső. együtt 6 P 12 f.; a kassai VIII. kerületben: Barta Lajos őrm., Parti József őrm. egyenként 12 P 90 f., Zsadányi László tőrm., Varga Bertalan őrm. egyenként 1 P 30 f., Szász József alhdgy. 84 f., Matyasovszki János tőrm. 84 f., Karikás György tőrm. 83 f., Megyeri Antal cső. 83 f., Csordás János cső., Solnok Sándor prbcső. egyenként 2 P 69 f., Bakács József cső., Pócsai József cső. egyenként 5 P 87 f., Bálint Márton alhdgy., Vasas György thts., Péntes Flórián cső., Pozsgai Károly cső. egyenként 55 f., Péntes Flórián cső., Pozsgai Károly cső. egyenként 33 P 50 f., Barkaszi Miklós tőrm., Varga Imre cső. egyenként 2 P 50 f., Szórádi Pál tőrm., Tari Lajos cső. egyenként 3 P 80 f., Csaszai Lajos őrm., Solymos Károly cső. egyenként 1 P 44 f., Szilágyi Lajos tőrm. 1 P 80 f., Kiss József cső. 1 P 79 f., Tasnádi Ferenc tőrm. 2 P 79 f., Lakatos Miklós őrm. 2 P 78 f., Vasas György tőrm., Sajó István tőrm. egyenként 65 f., Kerezi László tőrm., Márki Ferenc prbcső. egyenként 37 f., Gere Gábor cső. 1 P 29 f., Skórer Ferenc cső. 1 P 28 f. Nevezettek a megítélt összegeket a jutalmazási alapra felajánlották.

Tudományos előadások 1941. évben. Az O. T. K. előadása: Október hó 10-én (pénteken): „Oroszország.” Előadó: vitéz Faragó Gábor vezérőrnagy, a volt moszkvai magyar követség katonai attachéja. Ezen előadáson csakis az O. T. K. tagjai, vagy az ezen értesítéssel meghívottak jelenhetnek meg. (Hölgyek nem.) A Magyar Földrajzi Társaság előadása: Október hó 13-án (hétfőn): „Bei den Feuerland Indianern” Ergebnisse von vier Forschungsreisen.” Martin Gusinde

bécsi egyetemi tanár németnyelvű előadása vetített képekkel. Ezen előadáson az O. T. K. tagjai, családtagjaik és sárga meghívóval ellátott vendégek (hölgyek is) megjelenhetnek. Az előadások 18 órakor kezdődnek. O. T. K. Elnökség.

Elveszett csomag. 1941. április 12-én a Délvidékre törént vezénylés alkalmával Budapest keleti pályaudvaron Tóth János I. csendőrtől egy előtte névleg ismeretlen csendőr tiszthelyettes felügyelet végett átvett egy kizárólag és papírcsomagban 1 drb. fehér nyáritakarót, ami a táskához volt kötve. Tóth csendőr kéri a csomagot átvett tiszthelyettest, hogy a csomag hollétéről értesítse őt a domoszlói őrsön.

A méhészkedés legkönnyebb és legeredményesebb módjáról írt könyvet Balogh Lajos szentendrei lakos, ny. csendőr törzsőrmester. Gyakorlati tapasztalatok és tanácsok tömegét adja a könyv, amelynek nemcsak a kezdők vehetik hasznát, hanem régi méhészek is. Ajánljuk bajtársaink, iskolák, közigazdálkodások figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél.

SZOLGÁLATI KÖNYVEKET HOL LEHET MEGRENDELNI? Gyakran fordulnak hozzánk bajtársaink különféle szolgálati könyvek megrendelésével. Tájékoztatásul közöljük, hogy a leggyakrabban keresett szolgálati könyveket az alábbi helyeken lehet megrendelni:

Csendőr Btk. I., II. és III. kötete: Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest, VI., Rózsa-u. 111;

Honvédségi szolgálati könyvek: Szolgálati Szabályzat, Gyak. Szabályzat (E-alap), Lőutasítás, stb. Stádium Sajtóvállalat Rt., Honv. szolgálati könyvosztály Budapest, VI., Rózsa-u. 111.

Áruk minőségéért, olcsó áráért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

Korlátolt számban azonnal leszállításra rendelkezésünkre áll

„CSEPEL” férfi turakerékpár.

Ára teljes felszereléssel (gumik, csengő, pumpa, szerszámok)

készpénzben P 168.—

6 havi részletre P 188.—

A CSENDŐRBOLT

BUDAPEST, XII., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 19/a. • TEL. 154-733. ■

STEYR és PUCH kerékpárokra megrendelést most is elfogad, de a leszállítás időpontját szavatolni nem tudja. Egy-egy szállítmány megérkezéséig teljesen bizonytalan időközökben hetek múlhatnak el, éppen ezért a megrendelőt

bármikor felmentjük a vételkötelezettség alól, ha a várakozási idő alatt megrendelését visszavonja.

Dinamólámpa teljes készlet P 27.— Kardtartó P 4.—
Villalakat P 4.— Csomagtartó P 220

Szolgálati könyvek

magánrendeléseinek lebonyolításával a Csendőrségi Lapok szerkesztőségét bízták meg.*

Közljük bajtársainkkal, hogy ezidőszent a
Próbacsendőrök Tankönyve

és a

Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.)
van raktáron készletben.

Előbbi 6 füzetből áll és az ára: 4.— P.

Egyes füzetek nem rendelhetők!

A Szervezeti és Szolgálati Utasítás ára: 2.20 P.

Ezeket a könyveket csak a pénz egyidejű beküldése mellett lehet nálunk megrendelni. Más rendelést nem vehetünk figyelembe. A pénzt bianco csekklapon (25.342. csekkszámú, számlatulajdonos: Csendőrségi Lapok) kérjük beküldeni és a csekklap hátlapján a rendelő pontos címét (név és rendfokozat, állomáshely és utolsó posta) kérjük feltüntetni.

Egy csekklapon többen is rendelhetnek.

A rendelést postafordultával szállítjuk.

* L. az 1941 március 15-i 11/1941. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 581.528/20.—1941. H. M. rendeletet.

Ki tud róla? Balajti Ferenc pásztói őrsbeli csendőr keresi Sósuti József csendőrt, akivel a folyó évben a Délvidéken találkozott.

Erdélyi Jánosné szabadkai (Orbán-u. 5. sz.) lakos keresi Pál Miklóst, aki 1918. évben Nagybacsán mint őrmester szolgált és a megszállás alatt Magyarországra menekült.

Juhász Irén szegedi (Szentmihálytelek, 842. sz., szatócs üzlet) lakos keresi atyját, Herceg (Herjeczki) György ny. áll. tiszthelyettest. Aki a keresettek címét tudja, közölje azt a megadott címen.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Török A. és Tsa bankház (IV., Szervita-tér 3.) mellékletét.

Csendőrségi tollforgót köt, javít, árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV. Újvidék-köz 5. fszt. 2. és Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakasziparancsnokok. A székesfehérvári II. kerületben: Horváth-Kalmár Lajos alhadnagy; a szombathelyi III. kerületben: Garamvölgyi Ferenc, Tóth István I., Orbán György, Varga Pál alhadnagyk; a miskolci VII. kerületben: Forgács Miklós alhadnagy, a szakasziparancsnoki teendők ellátásával megbízták.

Új őrsparancsnokok. A székesfehérvári II. kerületben: nemes Sály Imre, Molnár József I., Bodó Imre és Adorján Illés tiszthelyettesek; a szombathelyi III. kerületben: Szabó György tiszthelyettes; a miskolci VII. kerületben: Lénárt János I., Mészáros József I., Szőke Sándor I. és Révész Rezső tiszthelyettesek őrsparancsnokká kinevezettek.

Előléptetés. A debreceni VI. kerületben: Alhadnaggyá: Somoskövi Lajos tiszthelyettes.

Véglegesítették. A székesfehérvári II. kerületben: Horváth István VIII., Gyuriczki Ferenc, Katona István I., Gál Ignác, Keresztes András, Dénesfi László, Balázs Ferenc I., Bárány József, Berkes Mihály, Takács István II., Mészáros János, Hollósi Lajos, Farkas Gáspár, Monostori Miklós, Cservenák Imre, Cseri József, Mészáros Dezső, Gáhi Pál, Juhász

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA

Részvénytársulat

BUDAPEST, V., Zoltán-u. 2. Tel.: 129-560. Sürgőnycím: BRIKETT

Szénbányák: Tatabánya, Tokod, Dorog.

Brikettgyár: Tatabánya.

Portlandcementgyárak: Felsőlő, Beremend, Nyergesújfalu.

Bauxitcementgy.: Felsőlő.

Mésztelepek: Felsőlő, Hejőcsaba, Beremend.

Karbidgyár: Felsőlő.

Szénlepárolótelep: Felsőlő.

Ferrosilíciumgyár: Felsőlő.

Alumíniumgyár: Felsőlő.

Megbízható jó
BÜTÖRT csak mesternél rendeljen.
HORVÁTH MIKLÓS
lakberendező-kártyamester
GYŐR, Deák Ferenc-utca 20.
Mélytűnyos árak! • Őskeresztény cég. • Alapítva 1900-ban.

FEINER GYULA

Márka orvosi
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható
kivitelben. Kedvesítő fű. feltételek, szakma-
ró javítások. • Keresztény magyar fiúlet

ÓRASZÉKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6

A m. kir. csendőrség állandó szerződéses
szövet szállítója és ruhakészítője

Trunkhahn
szövet közvetlen a gyárból!

ELADÁS:
IV. PROHÁSZKA Ö.-UTCA 8
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓGYÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 117 SZÁM.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”

R-T DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget,
1 helyen jelentősen költségtakarítást, a
havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZ-
SÉGGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Pál, Tábor Vilmos, Roller Vilmos, Belucz József, Nagy János III., Agh János, Szabó Sándor III., Bálint Balázs, Hargitai Ferenc, Annus Péter, Takács Ferenc, Göcze Rezső, Varga József IV., Füle Antal, Soóki Sándor, Tóth Vilmos, Szücs Béla, Keszeli Balázs, Németh Sándor II., Szőke Árpád és Németh Jenő; a miskolci VII. kerületben: Marosvári József, Tátrai József, Kaskó Ernő, Zoller János, Buzás József, Balogh János, Koroncz Gyula, Szabó Pál, Koroncz József, Falusi András, Kovács László, Konzski Pál, Ajnácskői István, Kőszeghy Béla, Balázs István, Ekesvölgyi József, Marcsók László, Hojda János, Sirgely István, Bálint Gyula, Csala János és Szabó István; a kassai VIII. kerületben: Szabó József I., Váradi Jenő, Zamatóczki József, Zamatóczki László, Balogh József II., Hajdu István, Sós Béla, Medvész Bálint, Komjáti Gy. István, Zsindelyes Mihály, Tóth József IX., Vas Sándor, Babel János, Kincses Kálmán, Gecse Béla, Bagó Árpád, Balogh Béla III., Csobádi István, Fancsik József, Tóth Vince, Hurka László, Repka Ferenc, Aczberger János, Pusztai Béla, Roskó Ferenc, Nezepa János, Tóth Antal, Szántó Lajos, Bodor János, Varga Mihály, Rusznák Lajos, Luczenka Péter, Pojda László, Tásken Flórián, Kazmér József, Novodarszki Albert, Sziqor Miklós, Demján Károly, Várnai Henrik, Kapitány Flórián, Péter Antal, Lajos Sándor, Mátraházi Ferenc, Bodnár János II., Falikievics Mihály, Repka János, Bobejcsuk Sándor és Lipcei Ferenc csendőrköt a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek. Bodonyi Károly főhadnagy Chapó Emma úrhölgygel Bársonyoson, dr. Kulcsár László főhadnagy Szekeres Gizella úrhölgygel Keszthelyen, dr. Bazsó Lajos főhadnagy Szentiványi Klára úrhölgygel Jászberényben; a budapesti I. kerületben: Bardócz Ernő őrmester Fekete Erzsébettel Galgahévizen, Szabó József őrmester Boda Margittal Üllön, Gyimes Vince őrmester Szabó Erzsébettel Jánosházán, Bognár Imre I. őrmester Kopor Juliannával Tápiószűzön, Kovács Lajos I. törzsőrmester Tomkovics Erzsébettel Kistarcsán; a székesfehérvári II. kerületben: Vitéz Fekete Ferenc őrmester Korb Teréziával Mórán, Bertalan Lajos alhadnagy Hajas Vilma-Idával Székesfehérváron, Fenyvesi József őrmester Benyő Teréziával Acsteszéren, Jánosfalvi József csendőr Gábris Irénnel Zámolyon, Csákvári István őrmester Szőnyegi Ilonával Seregélyesen, Zsupán Miklós őrmester Skerlanitz Ilona-Piroskával Győrszentivánon, Henyi János csendőr Horváth Margit-Valériával Kajáron, Jászfalusi Mihály csendőr Polz Katalinnal Rajkán, Lakatos Pé-

ter csendőr Kulcsár Erzsébettel Kiskunhalason; a szombathelyi III. kerületben: Almás Ferenc őrmester Szajer Máriával Körmenten, Keszeli József őrmester Avas Margittal Kercán, Szedő Ferenc törzsőrmester Jakabfy Annával Bucsu-szentlászlon, Kiss János II. őrmester Szücs Máriával Vasváron, Bánföldi János csendőr Hummel Erzsébettel Török-koppányon, Macsári Ferenc csendőr Buzi Ilonával Budapestben, Eles János őrmester Deutsch Ilonával Keszthelyen, Tóth József III. őrmester Sütő Máriával Iváncon, Szentkúti László őrmester Zelf Erzsébettel Kiskörösön; a pécsi IV. kerületben: Horváth Géza csendőr Stix Máriával Németladon; a debreceni VI. kerületben: Gergely József őrmester Hojcska Zsófiával Békésen, Vida Lajos őrmester Rohoska Ilonával Békéscsabán, Oze László őrmester Pálfi Rozáliával Battyányán; a kassai VIII. kerületben: Hevesi Lajos törzsőrmester Péter Olga-Eszterrel Vaján, Udvardi György tiszthelyettes Tóth Máriával Pápán, Veres László őrmester Jáka Juliannával Nyíracsadon, Radóczy István őrmester Sipos Erzsébettel Balassagyarmaton, Antal Antal tiszthelyettes Kóródi Gizellával Debrecenben, Nemes János törzsőrmester Gasiorowski Erzsébettel Miskolcon, Kecskés János őrmester Mátyási Margittal Erdőbényén; a kolozsvári IX. kerületben: Havas János őrmester Schilling Teréziával Dunabogdányban, Szabó Sándor I. törzsőrmester Szőnyegi Katalinnal Tácon, Orbán József őrmester Péntek Annával Szárföldön, Pethő Sándor őrmester Tánczos Etellel Ságodon, Horváth István I. tiszthelyettes Mészáros Máriával Jánosházán, Palotás Ferenc II. csendőr Kerekes Erzsébettel Adonyban, Fekete István őrmester Keresztesi Veronával Gyómán, Bárdos János I. őrmester Magócs Máriával Budapestben; a marosvásárhelyi X. kerületben: Nádasdi István őrmester Böschkö Erzsébettel Ecsegen, Nagy István őrmester Tóth Máriával Kétdodonyban, Csik Mihály őrmester Bogár Erzsébettel Kecskeméten.

Születés. Tóth Ernő alezredes feleségének Mária-Lujza-leánya, Torbágyi József százados feleségének József-Tibor-Sándor fia; a budapesti I. kerületben: Lakatos Ferenc tiszthelyettes feleségének Árpád fia; a székesfehérvári II. kerületben: Páncél István őrmester feleségének Erzsébet-Teréz-leánya, Kovács Jenő II. őrmester feleségének Jenő fia, Bödöcs Antal tiszthelyettes feleségének Pál fia, Sütő János I. tiszthelyettes feleségének Edit-Eva leánya, Soós Ferenc törzsőrmester feleségének Ferenc-Lajos fia, Gombkötő János

**A m. kir. osztálysorsjáték
október 18-án**

kezdődő húzásaira vegyen sorsjegyet

TÖRÖKNÉL

Egy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető:

700.000 P.

Hivatalos sorsjegyárak:

Egész P 28.-, fél P 14.-, negyed P 7.-, nyolcad P 3.50

**Török A. és Társa
BANKHÁZ R.-T.**

Budapest, IV. Szervita-tér 3

**MEZ HIMZŐFONALAK
SELYEMFÉNYŰEK ÉS
KIVÁLÓAN SZINTARTÓAK!**

**Mez-Cameza
Mez-Meridian
Mez-Gyöngyfonal
Mez-Horgoló**

Gyártja

MEZ R.-T.

**BUDAPEST
NAGYATÁD**

örmester feleségének Erzsébet-Rozália leánya; a szombathelyi III. kerületben: Rédei Mihály tiszthelyettes feleségének Lehel-Győző-Mihály fia, Dános Ferenc tiszthelyettes feleségének Éva-Irén leánya, Nagy Antal őrmester feleségének György fia, Fonyadt János tiszthelyettes feleségének Mária-Ilona leánya; a pécsi IV. kerületben: Bérczes Lajos I. tiszthelyettes feleségének Lajos fia, Czírók Sándor törzsörmester feleségének Árpád fia, Kiss Bálint törzsörmester feleségének Ernő-Bálint fia, Lepsényi Zsigmond törzsörmester feleségének Tibor-Dezső fia; a szegedi V. kerületben: Vágó József tiszthelyettes feleségének Ildikó leánya, Kiss Gyula II. tiszthelyettes feleségének Gabriella leánya; a debreceni VI. kerületben: Molnár Antal tiszthelyettes feleségének László-Antal fia, Berki Kálmán törzsörmester feleségének Tibor-Antal fia; a miskolci VII. kerületben: Madaras Kálmán törzsörmester feleségének Kálmán-László fia; a kassai VIII. kerületben: Gombos Gyula tiszthelyettes feleségének Ilona-Valéria leánya, Nagy Imre III. tiszthelyettes feleségének Julianna leánya, Berki Gyula törzsörmester feleségének Endre-Imre fia, Sziklás Ferenc törzsörmester feleségének Gabriella-Terézia leánya, Bere Lajos őrmester feleségének Ilona-Mária leánya, Papp Sándor II. őrmester feleségének Sándor-Mihály fia, Szücs Miklós tiszthelyettes feleségének Miklós-Imre fia, Barta András őrmester feleségének András-Tibor fia, Mike Sándor őrmester feleségének Attila-József fia, Sarkadi Antal őrmester feleségének Zoltán fia, Jónás Sándor tiszthelyettes feleségének Éva-Jolán leánya, T. Kiss János törzsörmester feleségének Valéria leánya, Vasas György tiszthelyettes feleségének György-János fia, Horváth Lajos II. törzsörmester feleségének Lajos-István fia, Horváth István V. törzsörmester feleségének Erzsébet-Katalin leánya, Dankó Mátyás tiszthelyettes feleségének Miklós-Mátyás fia; a kolozsvári IX. kerületben: Szabó József II. tiszthelyettes feleségének Erzsébet leánya, Maklári Mihály törzsörmester feleségének Mihály-István fia; a marosvásárhelyi X. kerületben: Németh Dezső törzsörmester feleségének Dezső-László fia, Sárosi Ferenc tiszthelyettes feleségének Ferenc-László fia, Arvai Bernáth őrmester feleségének Bernáth-József fia.

Halálozás. Hegedüs János törzsörmester János-Dániel fia Balassagyarmaton; Komjáthy János tiszthelyettes János fia Nagybányán; Mészöl István alhadnagy felesége szül. Pálffy Erzsébet Jászberényben és Berki Gyula törzsörmester Zoltán fia Újfehértón meghaltak.

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZAT SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.
FELSZERELÉSI CIKKEK TELEFONSZÁM: 8-19.
URI SZABÓSÁG

A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
 Az O. K. I. megbízottja. — A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Bélyegzők, vénsőki munkák, zománctáblák

LIPTAY ISTVÁN

Magyarország első képesített bélyegző készítője, Budapest, VI., Teréz-krt. 3. Baross szövetség tagja.

Bármely márkás **RÁDIO** vételénél forduljunk bizalommal

Gazelli Árpád céghes

Kolozsvár, Mátyás király-tér 2. városháza. Villanyzerelés, rádió
 szerelések és alkatrészek szállítása. Kedvező fizetési feltételek.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbellyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvétel beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét

Ha petróleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyalényes kezelésmentes, lágyfényű világítás. Régi lámpáját átalkasszuk
 Ismertetőt díjmentesen küldi!

RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

Mi Ideál és Erika Írógépet.

bel- és külföldi **KERÉKPÁROKAT, MOTORKERÉKPÁRT, a hírneves NAUMANN-féle VARRÓGÉPET**

ORION

termékek rt-nál vásárolunk.

KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-utca 49.

Megbízható bevásárlási forrás, kedvező feltételek.

Erika

Ez a mi Írógépiünk

Övezérképviselet:

Bálint Sarolta

Budapest, Erzsébetkrt 43. Tel.: 422-123.

Előrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.

A m. kir. csendőrség részére

kedvezményes fizetési feltételek.

Kérje a gép díjtalan bemutatását.

nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrtisztek részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrtisztek részére az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozást mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Dália 13. A kommunizmus és a bolsevizmus lényegileg azonos fogalmak, azzal a különbséggel, hogy a bolsevizmus a kommunizmusnak sajátosan orosz formája. A „bolsevizmus” név onnan származik, hogy 1902–1903-ban a Brüsszelben és Londonban élt orosz menekült forradalmárok többsége (a „bolsevik” szó oroszul többséget jelent) a kommunizmust fogadta el pártprogramként a kisebbség (oroszul „mensevik”) szavazataival szemben. A bolsevizmus — és a kommunizmus — tanai szerint a javak termelését a közösségnek, közelebből az államnak kell végeznie, a termelt javakat pedig az állam közegeinek kell szétosztaniok, amit csak a magángazdálkodás, magántermelés és magánkereskedelem teljes megszüntetésével vél elérhetőnek. Minthogy pedig ezt az emberi természettel ellentétes termelési és elosztási rendet a társadalom nem hajlandó elfogadni, erőszakkal próbálják azt rákényszeríteni. A bolsevizmus semmibe sem veszi a nyugateurópai eszményeket: a személyes szabadságot, a törvények alapján való kormányzást, a népakarat megnyilvánulását, a vallást stb., sőt még az emberéletet sem tiszteli. Az eredményt látjuk Oroszországban: milliókra menő emberáldozat ellenére is olyan

mérhetetlen nyomort, amilyenről eddig fogalmunk sem volt, pedig az első világháború óta nem volt rózsás a mi helyzetünk sem. A kommunizmus tanait egyébként egy szerkesztői üzenet keretében lehetetlen részletesen ismertetnünk, de megnyugodhatik: nem veszít vele. 2. Cionizmus: az önálló zsidó állam megteremtésére irányuló mozgalom, amelyet Cionról, Jeruzsálem hegyéről neveztek el. Az önálló zsidó állam Palesztinában létesülne, elsősorban angol segítséggel. Oda szándékoznak a világ zsidóságát kivándoroltatni. Természetesen nem minden zsidót akarnak és tudnak Palesztinába vándoroltatni, mert a zsidóság Európa legtöbb államában sokkal jobban érezte magát, semhogy hajlandó lett volna kivándorolni; a cionizmus elsősorban a zsidóság ama rétegeinek kíván nemzeti otthont adni, amely a mostani lakóhelyén otthontalan és gyökértelen. A Palesztinában élő zsidók száma a zsidóság teljes számához képest elenyésző: 1937-ben pl. 400.000 volt, vagyis kevesebb, mint ahány zsidó Magyarországon él. Cionista szervezet Magyarországon is van, kb. 10.000 taggal. A „cionista” fogalmát tréfásan úgy határozzák meg, hogy: cionista az a zsidó, aki egy másik zsidótól pénzt kér arra, hogy egy harmadik zsidót Palesztinába küldjön.

55.555. Rehabilitációs ügyben csak az ügyre vonatkozó összes iratok ismeretében adhatnánk tanácsot, mert ahány eset, annyiféle. Erre azonban nem vállalkozhatunk, nem is feladatunk. Ajánljuk: forduljon felvilágosításért a kerületi csendőrgyűlés úrhoz, ő bizonyára részletes útbaigazítást ad Önnek a tennivalók felől és azt is megmondja, hogy ügyvédi képviseletre szükség van-e vagy nincsen. Mi csak általánosságban tudnók ismertetni a rehabilitáció kérdését, de ennek saját ügye szempontjából nem sok hasznát venné.

Remény. A Szut. 194. pont 2. bekezdése értelmében benyújtott orvosi bizonyítvány, tekintet nélkül arra, hogy csendőrségi (honvéd-), avagy polgári orvos állította ki, bélyegmentes. Egészségügyi szabadság engedélyezése céljából benyújtott orvosi bizonyítványra (amit csak csendőrorvos állíthat ki) az 1933. évi 17. számú Csendőrségi Közlönyvel közzétett Szabadságolási Szabály 3. §. 2. bekezdése értelmében bélyegköteles. Az illeték (bélyeg) összege az 1931. évi 21. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 5100/M. E. 1931. számú rendelet 14. §-a szerint 1 pengő.

Megbízható minőségű
elsőrangú kivitelű **BUTORT** vásároljunk
Asztalos-mesterek butorcsarnoka
S Z E N D R É N Y I G É Z A É S T Á R S A
S Z E G E D, Dugonics-tér 11. szám.
A m. kir. csendőrség
tagjainak kedvező
fizetési
feltételek

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javítások
MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.
Alapítási év 1870. A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

IRODABUTOROK
a legmegbízhatóbb kivitelben méltányos áron
Bertalan
butorraktárban nagy választékban
Bpest, VII. Rákóczi-út 82. I. em. Telefon: 223-131.

C S E N D Ő R A
SORSJEGYET Kalotay Árpád
sorsjegyárító ügletében
Bpest, VIII. József-krt 98
vásárolja.

Csendőrkárór
éjjeli portyázásain csak
Pertrix
elemmel világítson
Minden szaküzletben kapható!

A világhírű **NIFE** akkumulátorokat
és szárazelemeket gyártja:
NIFE akkumulátor és villamossági rt.
Budapest, IX. ker., Vaskapu-utca 20. szám.

CSENDŐR GYŰRŰK
Ezüstből csendőrféjjel szép
kivitelben monogrammal
14 pengőért 3 havi
részletre is fizethető.
SASVÁRI JÓZSEF
Budapest, IV., Régiposta-utca 10. sz.

Lóapolók fizetése. A lóapolási átalányok felemeléséről közelebből rendelet jelenik meg. A másik kérdésére lexikon választ kap.

H. M. Kolozsvár. Még sorra kerülhet, van rá kilátás. Ilyesmiért elkeseredni nem szabad.

H. J. Örm. A fenti üzenet Önnek is szól.

Duna. Elvileg csak egy ízben engedélyeznek névváltoztatást, de az Ön különleges családi helyzetére tekintettel, valószínűleg engedélyezik, hogy öccsével együtt felvegyék a nagybátyjuk nevét. Ha nem, az sem baj, szép név az Öné. Kérvényét — megindokolva — felterjeszheti.

P. I. Kápolnokmonostor. A jelzett háború előtti és alatti erdélyi parancsnokságok irattára nagyrészt megsemmisült. Kis részét a budapesti csendőrkerület törzsgazdasági hivatala őrzi. Forduljon oda.

Sz. J. Marosvásárhely. Az ara származását kell nagyszülőik bezárólag igazolni, a végényét csak szülőikig.

Tázlár. Ha képességvizsgálatra sem hívták be, valószínűleg nem ütötte meg mindenben a mértéket. A következő szv. altiszti tanfolyamra bekerülhet.

T. K. Tokaj. Az ilyen ügyeket helyi szabályrendelet szabályozza. A községi jegyzőhöz kell fordulnia.

Ősz felé. 1. A vallásváltóztatáshoz előzetes engedélyt kérnie nem kell, de azt utólag be kell jelentenie szolgálati úton a kerületi parancsnokságnak állományparancsban leendő letárgyalás végett. 2. A közigazdálkodás a tagok napi-betétjére van alapozva. Ezért a Cs—20. Határozványok 29. pontjában megszabott eseteken kívül a napi-betét nem téríthető vissza, mert ha minden huzamosabb szolgálati távollét okot szolgáltatna a visszatérítésre, megbukna a közigazdálkodás. A rendes szolgálati távollétnél — még ha huzamosabb ideig is tart az — nem indokolt a visszatérítés, mert a távollevő ilyenkor vezénylési pótdíjat kap, ami elsősorban éppen az étkezés céljait szolgálja.

Dés. A kérdezett személy már nyugállományban van. Többet nem tudunk róla.

Zombor. Elsősorban a községi előjáróságtól kell megtudni, hogy mi van most a birtokkal, ki használja s ott kell érdeklődniük az átvétel módoszatai felől is. A továbbiakban az illetékes járási bíróság, mint telekkönyvi hatóság jár el. Dicséretes dolog, hogy szorosan vett szolgálati köteleességein felül ilyen ügyekben is segít a népnek.

11111. 1. A mezőgazdasági szakiskola nem pótolja, illetve nem felel meg a négy középiskolai végzettségnek. 2. A négy középiskolát éppúgy el kell végezni, mintha csak elemi járt volna.

55.555. Nem ajánlatos házasságot ígérni addig, míg a nősülést nem engedélyezik. Elegendő, ha addig csak kilátásba helyezi és a nősülési engedélytől teszi függővé. Ha nem így jár el, kiteszi magát annak, hogy a nősülési kérvény elutasítása esetén le kell szerelnie, mert a férfi — szávanak áll. Mult számunkban is üzentünk erről. Az eljegyzés már komoly ígérlet, ennél fogva erre is áll, amit az ígéretről mondtunk. Az eljegyzést bejelenteni nem kell.

Óthalom. Bátor és derék tett volt, de nézetünk szerint nem olyan természetű, hogy a Nemzetvédelmi Kereszt elnyerésére alapot szolgálhatna.

Dés (Sz. B.) Ez nem akadály.

Jövő. Nem helyeselhető, ha a feleség a férj tudta nélkül adósságot csinál, bár kérdés, hogy milyen körülmények között történik ez és mekkora az adósság. Ha többgyermekes anyja a maga, vagy akár a gyermekei részére vásárolt felesleges fényűzési holmikkal keveredik adósságba a férje rovására, elítélendő eljárás. De lényegesen enyhébb elbírálás alá esik, ha életszükségleti cikkeket (ruhát, cipőt stb.) vásárol az anyja részére, a legszükségesebb mennyiségben s ezt elhallgatja a gondokkal amúgy is megterhelt férj előtt, a részleteket pedig a család anyagi erejéhez mérten becsületesen törleszti úgy, hogy abból hátrány a családra nem származhat. Ilyen esetben is azonban az a helyes és úgy kell lennie, hogy a férjet is bevonja már előre a megbeszélésbe s közösen állapodnak meg a beszerzésekben, különösképpen pedig a fizetésben. A család kiegyensúlyozott anyagi helyzeteért a férj felelős, a feleség tehát a férjét hozhatja igen kellemetlen helyzetbe, ha a család anyagi egyensúlyát megdöntve elborítja és a férj tudta nélkül csinál adósságokat. Úgy látjuk, hogy az Ön esete enyhébb elbírálás alá vonható és nem ad okot még arra, hogy elveszítse a bizalmát élete párjával szemben, akivel egy életen át jóban-rosszban osztozott s akinek még a hibáit is a szeretet szemüvegén át kell néznie. Elegendő a jóindulatú figyelemztetés, ami bizonyára használ, azután pedig felejtse el ezt a kis kellemetlenséget s éljenek tovább kölcsönös megértésben, boldogságban.

Növényhús

az egészséges és gazdaságos étkezés alapja.
10 dkg 4 személyre sült vagy töltelék.
Kapható **Fratelli, Flumel üzlet,**
fűszer- és csemege keresk. és Növényi
Tápszer Üzem, Budapest, II., Fő-utca 79. szám.
TELEFON: 167-769

ÍRÓGÉP

vétel
eladás
csere

kedvező részletek

MOCSÁRY

-nál

Nagyvárad, Rákóczi-út 13. Telefon: 20-35. Díjtalan árajánlat
Szakszerű javító üzem.

A Foncière Általános Biztosító Intézet életbiztosítási kötvénye

-a vonatkozó kormányrendelet értelmében teljes fedezetet nyújt a

háborús események

folytán bekövetkező halál esetére is Felvilágosítást a központ: Budapest, V., Sas-utca 10—12. és az ország jelentősebb városaiban lévő képviselők nyújtanak.

Ha PONTOS ÓRÁT, arany-ézüst ékszerű órájunkt vásárolni, forduljunk bizalommal
KOZMA GYULA órák, ékszerész, látványos céghez.
SZOLNOK, Gorove-u. 10.
Szakszerű javítások. • Kedvező fizetési feltételek.

Földközi tenger

és országainak legajább sokaság térképe 116x67 cm. Ár P 2.80
KÓKAI LAJOS kiadása BUDAPEST, IV., Kamermayor-u. 3.
Ára előzetes bekládása esetén bérmentve kapja.

EXAKTA

A sokoldalú egyszemű
lőkörfélexkamara a
csendőrség munkájára is
kiválóan alkalmas. Re-
dószám: 1 1000—12
másodpercig, önkí-
oldás, csatlakozás vil-
lamosfénytelvelelkes,
kőreszek közzel felvó-
telek számára. (Tűje-
nyomatok stb. lény-
képzésére) is-
mertetés díjtalan!

Dresden-St. Ichna 678.
Magyarországi vezérké-
piselet: **Kulhanek**
H. A. Budapest, V.,
Báthány-utca 24 szám.

55.555. (F. F.) 1. A Károly csapatkereszt már nem igényelhető, kivéve a visszatért területeken lakókat, akik a községi jegyzőknél megkapják az útbaigazítást. 2. Közelebből rendelet jelenik meg erre nézve.

Mecsek. Elvált gyermekes asszonyt is elvehet feleségül, ha a nősülési szabály feltételeinek mindenben megfelel. Miért ne tarthatna igényt az új férj az ilyen asszony és gyermek után családi pótlékra, az asszony pedig nyugdíjra a férj halála után? Természetesen: igen. Levelét olyan zavarosan fogalmazta meg, hogy valósággal csodabogár-számba megy.

Hadnagy A. alhdgy. Kiss Miklós őrnagy 1930-ban meghalt.

H. P. Gödöllő. Jól esett olvasnunk levelét. Maradjon is meg mindig ilyen bajtársnak.

K. D. Szalacs. Sajnáljuk, de nincs mód rá, hogy a lakáspénzét a kívánsága szerint megkapja. Ha ezeken az indokokon kívül más nyomasztó anyagi körülményeket is felhozhat, segélyben való részesítést kérheti a B. M. úrtól (VI. b. osztály).

H. cső. Piszke. Vármegyénként szabályozott kérdés. Szükség esetén forduljon az őr az alispáni hivatalhoz.

12.345. 1. Ha az arát egészségesnek találja az orvos, az ara anyjának betegsége nem lesz akadály. 2. A kivizsgálás idejére nem kell az egész kelengyét beszerezni, hiszen az sem lehetetlen, hogy a kivizsgáló olyan adatokat állapít meg, melyek az engedély megadását kizárják.

Ujvidék. A m. kir. honvéd hadapródiskolába való felvétel feltételeit megtalálja a folyó évi 25. számú Honvédségi Közlönyhöz csatolt Pályázati hirdetésben. Ez a hirdetés minden évben kb. ugyanazon időben jelenik meg. Az osztályparancsnokságnál alkalmilag nézze meg a Közlönyt. A f. évi felvételek iránt a kérelmeket már májusban be kellett adni.

Sz. K. Vál. Baráth József cső. Debrecenben, Sebesvári Mihály cső. Szegeden szolgál a híradó őrsön.

Békéscsaba. Minthogy Ön időközben 5 évig nyugállományban volt, helyesbítést hiába kérne.

Bánát. Teljesen megértjük nehéz családi és anyagi helyzetét, kis türelmet kérünk, reméljük, sikerül javítani.

Szinger Pál próbacsendőr, Pápa. Sáska Imre próbacsendőr címe: Nagydobos, csendőrőrs.

Kerékpár, Írógép, Rádió és Gramofon

legolcsóbban **Varga József-nél**
RÉSZLETI CSEREI
J A V Í T Á S I
GYÖR, Árpád-út 50.

BÚTOR

LŐRINCZ Tőhész- és műbútornakészítő. Ürlet: VI., Király-utca 89. Üzem: VI., Podmaniczky-utca 41. Telefon: 819-875. Saját készítményű konyhák és előszobabútorok fűtőfűtőn, avagy rajz szerint készülnek. Háló, kombinált és műbútor raktáron. Önkéntesítő cég. A testület tagjainak készpénz-vásárlásnál 50% engedmény vagy kedvezményes fizetési feltételek.

„SZILMENT”

autóbiztonsági üveg, lövedékálló üveg, fényvisszaverő üveg. (Macskaszem) Mosz. 1690. MAGYAR GYÁRTMÁNY! Gyártja:

Ligeti László

üvegtechnikai műintézete. Budapest, VIII., József-u. 23. Tel.: 141-256. Alapítva: 1886. A m. kir. Honvédség szállítója

KOTRÁS ANTAL Egyensapkakészítő

Saját készítésű sapkák.

Egyenruházati cikkek.

Budapest VIII., Rákóczi-út 75. Telefon: 144-672. Bejárat a Berzsenyi-utcai oldalon. A m. kir. esendőrség tagjainak kedvezmény.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Dr. vitéz K. Ujvidék. A képek semmi újat nem mondanak, nem közöljük, a régebben küldöttek is ezért nem kerültek sorra.

Ungvár. Nagybecskerek. Jók. Az Ungvár jelige alatt küldött dolgozatot azért közöljük, mert a nyomozásnál sok hiba történt.

K. L. Ungvár. Ügyes írását érdeklődve olvastuk. Tár-gya miatt — katonai vonatkozások — nem közölhető. Csak gyakorolja az írást s időnként keressen fel munkáival, bizonyára lesz majd közölni való. Képei életlenek jórészt, egyébként pedig semmi különösét nem mondanak. Az egyik kép aláírása — Ön szerint: Különleges szolgálatban és a kép egy fehérkeztyűs csendőrt mutat. Mi ebben a szolgálat és mi a különleges? — Egy másik képen egy járőr és két — úgy látjuk: községi rendőr. A harmadik képen egyik csendőr a fényképezőgépet állítja be. — Ugy-e belátja, hogy ezek közlésére hely akkor sem volna, ha igen jó felvételek lennének is. Szívesen látjuk máskor is.

P. D. ny. thtts. Közlésre nem alkalmas, de meg kell jegyezzük, hogy derekasan megállták a helyüket s az öreg Kropacsek puskával jó munkát végeztek. Elhisszük, hogy szép emléke.

O. Gy. Biharugra. A felvétel jó, de ilyen képek részére nem szoríthatunk helyet.

Ung. Három-négy kép megfelel. Máskor is szívesen látjuk.

Felvidék. Két kép jónak látszik.

Versenyfeladatok.

I.

Telefonon

jelentést tesz az őr a nyomozóalosztálynak egy, az őrsállomáson történt bűncselekményről. A postahivatalban levő levélhordó ezt kihallgatja és elbeszéli a feleségének.

Bűnös-e a levélhordó s ha igen, miben?

Bűnös-e, ha a hallottakat nem mondja el senkinek?

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 424-532.

A m. kir. Belügyminisztérium Radióállomás,

A m. kir. Csendőrség szállítója

Világhírű Merinofort nemes-spórás juhsajtot szállít; karikákban, dobozban szeletelten és vajjal passzírozott állapotban. Minden mennyiségben szállítunk I-rendű Merinójuhtúrót,

bőrdönben és cellophánban adagolva. Továbbá körözött Merinó juhtúrót és kevertúrót rendelést veszünk fel tetszés-szerinti csomagolásokban.

Spöttle Testvérek

Merinofort Juhsajtgyára Budafok, Tóth József-u. 21

Telefon: 269-705

Bármely rendszerű új és újjáalakított

Eladás — Vétel
Csere — Javítás.
A m. kir. esendőrség tagjainak kedvezmény.

ÍRÓGÉPET

ajánl **GREMSPERGER ISTVAN** központi írógépátlát Budapest, Erzsébet-körút 4. szám, az udvarban

II.

Bizonyára

ismeri minden csendőr az örskörletben megtelepedett nyugállományú bajtársakat, összejönnek velük gyakrabban, ritkábban és így tájékozva vannak azok viszonyairól. Igen sokan vannak ezek között, akik szorgalommal, okos és ügyes beosztással többek, mint egyszerű adófizető polgárok, felemelkedtek nemcsak anyagilag, hanem egyéb tekintetben is és mintegy vezetői a községnek tudásukkal, tevékenységükkel. Örömmel és bajtársi szeretettel gondolunk ezekre, akiknek élete sorát szeretnénk tényleges bajtársaink leírásából megismerni.

Az I. kérdésre legfeljebb három sorban kell felelni. A dolgozatokat — csak legénységi állományú bajtársainktól — október 15-éig kérjük.

A legjobbakat jutalmazzuk.

Megfejtések.

I.

Kíméletlenül üldözni kell

az árdrágítókat, áruhalmozókat, áruelejtőket, mert ezek az ország ellátásának, gazdasági élete rendjének piócái, gonosz munkájuk egyenlő a hazaárulással. A csendőr ezek üldözésével rendkívül nagyértékű szolgálatot tesz. Erről, ennek eredményéről kívántunk tájékozódni az augusztus 1-i versenyfeladatunk révén. Nagy anyagot — számszerűt — nem kaptunk ugyan, de a beküldött kimutatások szerint néhány száz embernek elvették a kedvét bajtársaink a nemtelen meggazdagodásra törekvéstől. Valószínű, sőt bizonyos, hogy ez a csendőri munka másokat is megriasztott és visszatartott ettől az aljas bűncselekménytől. Ezért is — szívünk szerint — minden egyes bajtársunkat, akik résztvettek ezen a versenyfeladaton, szeretnénk bőséges jutalommal megajándékozni. Ennek a szándékunknak azonban korlátot szabnak lehetőségeink, ennél fogva bajtársaink mindegyikének csak könyvjutalmat adhatunk, ez a könyv a Csendőr Btk. III. kötete. (Akinak már meg volna, kicseréljük másra.)

Continental írógépek képviselője

JUHÁSZ IMRE

SZÉKESFEHÉRVÁR, Rákóczi-u. 2.

1 m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Pontos szolgálathoz pontos órát,
arany, ezüst ékszer vásároljuk

Gede Lajos

órá- és ékszerésznél

SZÉKESFEHÉRVÁR,

ZITA KIRÁLYNÉ ÚT 2. SZÁM

Optika

Foto cikkek

A legmegbízhatóbb
minőségű
BUTORT

ezentúl **DARIDA PÁL**

butorraktárában vásároljunk.

BÉKÉSCSABA, Munkácsy-u. 2.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezmény.

KERÉKPÁR-VARRÓGÉP

szaküzlet, fémipariüzem, tűzománcozás, nikkelezés

KRAJCSOVICS ENDRE és FIAI

Alapítva: 1905. **BÉKÉSCSABA.** Telefon: 140.

Bajtársaink üldöző munkájukról a következő képet adták:

N é v	Rendfokozat és állomáshely	1941. I.—VIII. hóban		Megjegyzés
		hány esetben	hány egyént	
		jelentett fel		
Bolla Mihály	törm. Mezőkövesd	12	24	—
Csizmadia Antal	törm. Hidalmás	22	35	—
Erős József	cső. Balatonfüred	10	11	—
Juhász József	törm. Szolyva	5	15	—
Kiss András	őrm. Püspökhatvan	3	3	Mint őrm. őrsőt vezetett
Kiss Kálmán	cső. Valkó	18	32	Bánjel többek között 25 mm. széles tengeri, 5 mm. liszt, hízó sertések stb.
Kiss Kálmán I.	cső. Jánosbáza	?	12	4 mm. talp-bőr, 18 sertés, 16 kg. szappan stb.
Kovács Albert	őrm. Udvard	10	192	Termények
Kovács György	törm. Füzésabony	21	31	—
Lakatos István	thts. Balatonmária	9	32	—
Lantos Ferenc	őrm. Lajosmizse	17	44	182 mm. gabona stb.
Márton Sándor	cső. Császár	8	57	—
Miklós János	cső. Óradsna	?	7	—
Mohácsy Lajos	cső. Rákoscaba	29	31	—
K. Nagy János	őrm. Alsódabas	8	?	—
Nagy József	cső. Isaszeg	18	22	—
Nagy Sándor	thts. Németboly	16	?	—
nemes Sály Imre	thts. Alesut	4	26	—
Szabó Dénes	őrm. Adony	4	15	—
Szemerszky László	cső. Naszvad	7	25	—
Takács József	cső. Dicsznajó	7	13	—
Tóth József II.	cső. Szolyva	7	9	—
Tóth Lajos II.	cső. Tamási	7	34	—
Váradai Mátyás	cső. Dombegyház	2	6	—
Veres András	törm. Dombrád	16	41	—

Meggyőződésünk, hogy a fentiekén kívül bajtársaink számai vesznek részt ebben a szolgálathoz nem kisebb eredménnyel bizonyára, mint a felsoroltak; legyen ezeknek a jutalma az a jóleső tudat, hogy minden feljelentésük növeli és táplálja a nemzet ellenálló erejét és azt a törekvést, hogy minden körülmények között megállja helyét ezekben a mindnyájunkra annyira sorsdöntő napokban.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

TÖRVÉNYEK és RENDELETEK gyűjteménye
Nálkülözhetetlen törvénygyűjtemény a csendőrség részére! Ár 8.80 pengő.
Megrendelhető kizárólag a
MARTINEUM
KÖNYVKERESKEDESBEN
SZOMBATHELYEN